

บรรณานุกรม

กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

ก. สุรางคนางค์ (นามแฝง). กรอณาณูจน์. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . กุหลาบแดง. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . เขมรินทร์ - อินทรี. 2 เล่ม. พระนคร : ไทยมิตรการพิมพ์, 2512.

_____ . คนรักของข้าพเจ้า. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . ความคึกคัก. พระนคร : เขมมบรรณกิจ, 2499.

_____ . คำของชีวิตสาว. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : คลังวิทยา, 2511. :

_____ . คุณครูอินทรี. 2 เล่ม. พระนคร : ก้าวหน้า, 2505.

_____ . คุณหญิงพวงแข. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2509.

_____ . คุกร่อง. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . จอมเทียน. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . จุดหมายปลายทาง. พระนคร : เขมมบรรณกิจ, ไม่ปรากฏปี.

_____ . ชีวิตชีวิตหนึ่ง. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : คลังวิทยา, 2511.

_____ . ซุมทางรัก. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2509.

_____ . ดอกไม้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2520.

_____ . โคมผู้จองหอง. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2518.

_____ . ถ่านไฟเผา. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2511.

_____ . ทางสายเปลี่ยว. พระนคร : ไทยพานิช, 2495.

_____ . เทพราช. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.

_____ . ธารโศก. พระนคร : คลังวิทยา, 2497.

_____ . นี้แหละรัก. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . บ้านทรายทอง. พิมพ์ครั้งที่ 8. พระนคร : คลังวิทยา, 2510.

_____ . ปราสาททราย. พระนคร : คลังวิทยา, 2514.

- _____ . ปราสาทรัก. พระนคร : คลังวิทยา, 2514.
- _____ . ปัทมา วรารักษ์. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . ปิ่นไพร. พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2501.
- _____ . พจมาน สว่างวงศ์. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2518.
- _____ . พันทิพา. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . ภูษิขย์ - นริศรา. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2513.
- _____ . รอยจาวีรก. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . รักประกาศิต. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2511.
- _____ . รักอันสุนทร. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2513.
- _____ . รุ่งอรุณ. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . เรวดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . แรงอธิษฐาน. พระนคร : บริษัทสมเกียรติ จำกัด, 2498.
- _____ . ลฤกัลลภ. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.
- _____ . สะใภ้ของทานตะวัน. พระนคร : รวมสาส์น, 2514.
- _____ . สุภาพบุรุษชาวคิน. 2 เล่ม. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2511.
- _____ . หญิงคนชั่ว. พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.
- _____ . หมอกหักพัง. 2 เล่ม. พระนคร : คลังวิทยา, 2515.
- จ้อย งามรณ, ม.ล. "ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์." วารสารห้องสมุด
3 (ก.ค. - ส.ค. - ก.ย. 2502) : 39-54.
- เจตนา นาควัชร. หญิงเป็องคนแพ้วรอนคดี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วงกลม,
2521.
- _____ . ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วงกลม,
2524.
- เจือ สตะเวทิน. ประวัติวิทยานิพนธ์ไทย. กรุงเทพมหานคร : สุทธิสารการพิมพ์, 2517.

- ชลธิรา กลัทธิอยู่. "หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยคุณค่าวรรณกรรม." วารสารวิทยศึกษาศาสตร์
(ท.ค. - ก.ย. 2516) : 28-36.
- การาวลัย เกษทอง. "นักพบ ก.สร้างคนางค์ ผู้ให้กำเนิด "พจนาน สว่างวงศ์" และ
หญิงคนชั่ว." จากมาบทรายทองถึงเคหาสน์สี่แฉง. โลกหนังสือ 4 (ม.ค. 2524) :
38-60.
- ทวีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย (2475 - 2500). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
สร้างสรรค, 2523.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะแนวทางการศึกษาวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร : ภูมิ
การพิมพ์, 2518.
- _____ . วิเคราะห์สัวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร . โครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์, 2517.
- _____ . "หัวใจของวรรณคดีไทย." ใน วรรณไวทยาการ : วรรณคดี. หน้า 55-156.
กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2517.
- ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2523.
- ป. วัชรารัตน (นามแฝง). งานและชีวิตของนักประพันธ์ 40 นามปากกา. พระนคร : มงคล
ศึกษา, 2505.
- _____ . ชมรมนักเขียน. พระนคร : รวมสาส์น, 2509.
- พอสเตอร์, อี เอ็ม. สรรพสารของนวนิยายไทย. แปลโดย ศศิธร รัชนี ณ อยุธยา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุภา, 2522.
- ยศ วัชรเสถียร. ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย. พระนคร : แพรวพิทยา,
2506.
- วิทย์ สีระศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : สมาคมภาษา
และหนังสือแห่งประเทศไทย, 2504.
- วิภา กงกะนันท. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

ศิลปากร, กรม. ประวัตินักเขียนไทย. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
2520.

ลีธชา พิณภูวดล และ นิตยา กาญจนะวรรณ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.

สุพรรณิ วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคม
ศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519.

เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น, 2517.

อนุภานราชชน, พระยา. การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์. พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2507.

วิทยานิพนธ์

นาธิกา มงคลกานวณเชตต์. "เรื่องสั้นไทยประเภทมุ่งเสนอแนวคิดระหว่าง พ.ศ. 2475 -
2488." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2527.

เพ็ญแข วัจนสุนทร. "วิเคราะห์นวนิยายขนาดสั้นของ ไม้มือเกิม." วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

เขมอร นิรัฐราช. "ทัศนะทางสังคมในนวนิยายไทยสมัยรัชกาลที่ 7." วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต หน่วยศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

สัมภาษณ์

กัณหา เคียงศิริ. สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2525.

ภาคผนวก ก.

ชีวประวัติและผลงานของ ก.สุรางคนางค์

ก.สุรางคนางค์ เป็นนามปากกาของ กัณฑ์ เคียงศิริ (สกุลเดิม วรรณะภักดิ์) เกิดเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2454 ณ ตำบลบางกอกใหญ่ ธนบุรี เป็นบุตรของพระสุริยะภักดิ์ ข้าราชการในราชสำนักตำแหน่งพระตำรวจหลวง และนางสุริยะภักดิ์ (หวัน) ก.สุรางคนางค์ เป็นบุตรคนแรกในจำนวน 3 คน มีน้องชายชื่อชาติ และน้องสาวชื่อคารา ชื่อกัณฑ์ที่ใช้ยู่ปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้เมื่อปี พ.ศ. 2462 ระหว่างอายุ 15-16 ปี เคยเข้าไปอยู่ในวังสุนันทาชั่วคราวระยะหนึ่ง² ก.สุรางคนางค์ ได้รับความศึกษาจากโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาว์เวียร์ และสำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 8 จากโรงเรียนราชินีบน เคยเรียนภาษาอังกฤษกับหม่อม และภาษาฝรั่งเศสกับพระเรียมวิรัชพากย์ นับเป็นกุลสตรีที่มีความรู้สูงในสมัยนั้น

ก.สุรางคนางค์ เป็นนักอ่าน ชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก โดยเฉพาะพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ตลอดจนโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่าง ๆ จากหนังสือที่บิดาสะสมไว้ นอกจากหนังสือที่บ้านแล้ว ก.สุรางคนางค์ ยังไปเช่าหนังสือตามร้านมาอ่านอีกด้วย เป็นค้นว่า งานของ ป.บูรณศิลปิน (หรือ ป.บูรณปกรณ หรือ ปกรณ บูรณปกรณ), กุหลาบ สายประดิษฐ์ ฯลฯ ส่วนหนังสือที่แปลจากต่างประเทศนั้นเธอชอบอ่านงานของ ชาร์ล กาวีส มากเป็นพิเศษ เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 6 โรงเรียนราชินี ก.สุรางคนางค์ ได้รับความบันดาลใจจากหนังสือ "คำประพันธ์บางเรื่อง" ของพระยาอุปกิตศิลปสาร จึงนำชื่อ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน มาผูก

¹เจื้อ สตะเวทิน, ประวัติวิทยายุไทย (กรุงเทพมหานคร : สุทธิสาร-การพิมพ์, 2517), หน้า 73.

²เสถียร จันทิมาธร, คนเขียนหนังสือ..., หน้า 101.

เป็นเรื่องสั้น ให้เพื่อน ๆ ในห้องเรียนอ่าน พี่ชายของเพื่อนคนหนึ่งสนับสนุนให้ส่งลงหนังสือโดยทางไปรษณีย์ ใช้นามปากกาว่า ก. สุรางคนางค์ ซึ่งเป็นนามปากกาที่ได้มาจากอักษรย่อตัวแรกนามจริงของเธอ และชื่อกาพย์ที่เธอชอบแต่ง ผลงานชิ้นแรกนี้ชื่อ "มาลินี" ได้ลงพิมพ์ในนิตยสารเคลิเมนต์วันจันทร์ เมื่อ พ.ศ. 2473 หลังจากนั้นเธอก็เขียนเรื่องสั้นลงในนิตยสารอีกหลายเรื่อง เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 8 ในปี พ.ศ. 2475 ก. สุรางคนางค์ ได้เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนราชินีล่าง 3 ปี จึงลาออกมาเป็นอาชีพเป็นนักเขียนนับแต่นั้น

ผลงานที่เป็นนวนิยายขนาดยาวเรื่องแรกของเธอ ก. สุรางคนางค์ ชื่อ ลูกรัก-ลูกชัง และต่อมาคือ กรองกาญจน์ แต่เรื่องที่ทำให้ชื่อเสียงมากในระยะแรก ได้แก่ หญิงคนชั่ว เรื่องนี้เธอได้รับการสนับสนุนและเขียนจากคำบอกเล่าของสามีคนแรก คือ ป. บุรณปกรณ์ (ก. สุรางคนางค์ แต่งงานกับ ป. บุรณปกรณ์ นักเขียนร่วมสมัยเดียวกันกับ ศรีบูรพา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2479 ณ วังเทเวศร์ฯ) ชีวิตนักเขียนของ ก. สุรางคนางค์ ในช่วงแรกต้องเผชิญกับความลำบากยากเข็ญพอสมควร จึงทำให้เธอรู้ซึ่งถึงความเป็น "นักประพันธ์ไส้แห้ง" เป็นอันดี แต่เธอก็ไม่เคยเลิกล้มความคิดที่จะเป็นนักเขียนอาชีพ แม้ในระหว่างสงคราม ต้องอพยพไปอยู่ต่างจังหวัด เธอก็ยังคงเขียนหนังสือ ผลงานเช่น พันทิพา, เทพราช จึงได้เกิดขึ้น ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง งานประเภท ชั่วชีวิตหนึ่ง คำของชีวิตสาว ได้รับความทรงคิงมาว่าจืดชืดเกินไป ทำให้ ก. สุรางคนางค์ ซึ่งเคยเขียนนวนิยายเสนอแง่คิดในลักษณะค่อนข้างสมจริง (Realistic) เปลี่ยนแนวมาเขียนเรื่องทำนองพาดฝัน (Romantic) เพื่อตลาดหนังสือ เรื่องที่ทำให้ชื่อเสียงให้มากที่สุดคือ บ้านทรายทอง คนอ่านติดใจมากขนาดสาววัยรุ่นนิยมถักเปียคูนุ่งกางเกงขาดันตามอย่างพoman นางเอกของเรื่อง นอกจากงานเขียนหนังสือแล้ว ก. สุรางคนางค์ ยังเคยดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพิมพ์และจำหน่ายหนังสือด้วยตนเอง เป็นต้นว่า เคยเป็นเจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เมืองทองรายวัน, เจ้าของสำนักพิมพ์วรรณคดีศิลป์, เจ้าของสำนักพิมพ์สมาลิน ตลอดจนผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์นารีนาถ (ยุคหลัง) งานต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ ก. สุรางคนางค์ ได้เป็นนักเขียนคอลัมน์ นักเขียนสารคดี และนักทอมนัญหา นอกเหนือจากการเป็นนักเขียนนวนิยายและเรื่องสั้น ปลายปี พ.ศ. 2495 ก. สุรางคนางค์ ได้รับความเศร้าโศกอย่างใหญ่หลวงจากมรณกรรมของ ป. บุรณปกรณ์ เพื่อเป็นการระลึก

ถึงเขาเธอจึงเขียน คอกฟ้า โคมยงของทอง และ กุหลาบแดง ในเวลาต่อมา โดยเฉพาะเรื่องหลังนี้เป็นเรื่องความรักระหว่างเธอและสามี ก.สุรางคนางค์ กล่าวว่า เธอรักเรื่องนี้มากที่สุด¹ การที่ ก.สุรางคนางค์ เคยเผชิญกับความทุกข์ ความยากจน และความลำบากทาง ๆ ทั้งรัก เศร้า สูญเสีย เช่นนี้ ทำให้มีผู้กล่าวถึงงานเขียนของ ก.สุรางคนางค์ ว่า "สมบุรณ์ควยรสแห่งชีวิต"² ป.บูรณปกรณ และ ก.สุรางคนางค์ มีบุครธิดา 2 คนด้วยกันคือ นุปรณ (หญิง) และ กิติปกรณ (ชาย) (ปัจจุบันทั้งสองคนทางแต่งงานมีครอบครัวแล้ว)

หลังจากเขียน กุหลาบแดง จบลง ก.สุรางคนางค์ หยุดเขียนหนังสือไป ระยะเวลาหนึ่งราว 2-3 ปี ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่เธอย้ายจากบ้านเดิมคือบ้านรสมาลินที่ราชวิถี มาอยู่ที่บ้านเคียงศิริ (ซึ่งเป็นของ เล็ก เคียงศิริ สามีคนที่สอง) นวนิยายในช่วงหลัง พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจึงมีจำนวนน้อยลง ไม่มีพัฒนาการ กล่าวคือ เนื้อหาของนวนิยายยังคงเป็นเรื่องท่านองพาด้น เช่นเดียวกับกัมยुक บ้านทรายทอง เมื่อปี พ.ศ. 2493 มีบางเรื่องเช่น รักอันสุนทร และ หมอกัดพงศ (อันเป็นนวนิยายขนาดยาวเรื่องสุดท้าย) ซึ่งสะท้อนปัญหาสังคมบางแง่มุมอย่างฉิวเฉียด ค้วยสายตาของผู้ใหญ่ที่มองคุณเด็กกรนหลังค้วยความกังวลห่วงใย

ผลงานของ ก.สุรางคนางค์ เท่าที่สำรวจได้มีประมาณ 200 เรื่อง กล่าวคือ มีเรื่องสั้นประมาณ 100 เรื่อง นวนิยายประมาณ 45 เรื่อง เรื่องแปล 1 เรื่อง บทละคร 3 เรื่อง บทร้อยกรอง 1 ชิ้น และสารคดีหลายเรื่อง³ เรื่องสั้นที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ ปลายเนิน และ ปุณญ ซึ่งจบลงค้วยความสะเทือนใจ โดยเฉพาะเรื่อง ปุณญ มีผู้แปลลงหนังสือ "STANDARD" นอกจากนี้ยังมีเรื่องสั้นอีกหลายเรื่องที่พิมพ์รวมเล่ม

¹สัมภาษณ์ ก.สุรางคนางค์ เมื่อ 30 มีนาคม 2525.

²ม.ล.จ้อย งามรณ, "ชีวิตและงานของ ก.สุรางคนางค์" วารสารห้องสมุด (กรกฎาคม-กันยายน 2502) : 40.

³กรมศิลปากร, ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520), หน้า 7.

เป็นต้นว่า ยอดปรารถนา, พวงร้อย, คาวประดับเกียรติ ส่วนนวนิยายเท่าที่รวบรวม
ได้มีดังนี้ คือ

1. ลูกรักลูกชัง เป็นนวนิยายขนาดยาวเรื่องแรก ประมาณปี พ.ศ. 2478-
2479
2. กรองกาญจน์ พิมพ์ลงนิตยสารรายวัน ประมาณปี พ.ศ. 2479
3. หญิงคนชั่ว พิมพ์เป็นเล่ม ประมาณปี พ.ศ. 2480
4. ความคิดคำนึง พิมพ์ลงสุภาพสตรีรายวัน ประมาณปี พ.ศ. 2481-2483
5. จุดหมายปลายทาง
6. รอยจารึก
(หมายเลข 4, 5, 6 เป็นนวนิยายในชุดเดียวกัน พิมพ์รวมเล่มเป็นหนังสือ
ชื่อ อันเป็นที่รัก)
7. คุณรอง พิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2483
8. เรวดี เขียนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2484
9. พันทิพา เขียนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2484-
2488
10. เทพราช เขียนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2484-
2488
11. เพื่อนบ้าน
12. ชั่วชีวิตหนึ่ง เขียนเมื่อ พ.ศ. 2489 ให้ลูกสาวอายุครบ 2 ขวบ
ต่อมานำพิมพ์ลงปิยะมิตรปี 2492
13. คำของชีวิตสาวพิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2492
14. บ้านทรายทอง พิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2493
15. พจมาน สว่างวงศ์ พิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2493
16. ทางสายเปลี่ยว พิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2494
17. คอกฟ้า พิมพ์ลงปิยะมิตร ประมาณปี พ.ศ. 2496
18. รุ่งอรุณ พิมพ์ลงกุลสตรี ประมาณปี พ.ศ. 2496
19. โคมนูจของทอง พิมพ์ลงแสนสุข ประมาณปี พ.ศ. 2497
20. ธารโศก พิมพ์ลงสกุลไทย ประมาณปี พ.ศ. ไม่นแน่นอน

21. แรงอธิษฐาน
22. คนรักของข้าพเจ้า พิมพ์ลงเคลิเมนต์วันจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2498
23. กุหลาบแดง พิมพ์ลงแสนสุข ประมาณปี พ.ศ. 2498
24. ปัทมา วรารักษ์ พิมพ์ลงแสนสุข ประมาณปี พ.ศ. 2499-2500
25. จอมเทียน
26. ปิ่นไพร พิมพ์ลงเคลิเมนต์วันจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2499
27. ปราสาททราย พิมพ์ลงแสนสุข ประมาณปี พ.ศ. 2500
28. นี่แหละรัก พิมพ์ลงสกุลไทย ประมาณปี พ.ศ. 2502
29. เขมรินทร์-อินทรา พิมพ์ลงไท-สปปาคท์ ประมาณปี พ.ศ. 2502
30. คุณครูอินทรา พิมพ์ลงไท-สปปาคท์ ประมาณปี พ.ศ. 2504
31. ปราสาทรัก พิมพ์ลงเคลิเมนต์วันจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2504-2505
32. สุภาพบุรุษชาวคิน พิมพ์ลงเคลิเมนต์วันจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2505
33. ซุมทางรัก พิมพ์ลงเคลิเมนต์วันจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2507
34. คุณหญิงพวงแข
35. ถ่านไฟเก่า
36. รักประกาศิต พิมพ์ลงสกุลไทย ประมาณปี พ.ศ. 2509
37. ภูษิษย์-นริศรา พิมพ์ลงสกุลไทย ประมาณปี 2511
38. รักอันสุนทร
39. สะใภ้ของท่านข้าหลวง
40. หมอก็คพงค์ พิมพ์ลงสกุลไทย ประมาณปี พ.ศ. 2514

นวนิยายเหล่านี้ บางเรื่องได้นำมาแสดงเป็นละครเวที ละครโทรทัศน์ และสร้างเป็นภาพยนตร์ เช่น หญิงคนชั่ว, บ้านทรายทอง, พจมาน สว่างวงศ์, ดอกฟ้าและโคมมูจองทอง, ปิ่นไพร, เขมรินทร์-อินทรา, คุณครูอินทรา ฯลฯ

นอกจากนามปากกา ก. สุรางคนางค์ ที่ใช้เขียนนวนิยายและเรื่องสั้นแล้วยังมีนามปากกาอื่น ๆ อีกเป็นอันมากว่า "รสมาลิน" ใช้เขียนคอลัมน์ต่าง ๆ ในนิตยสาร เช่น คอลัมน์ส่องข้างทาง, คอลัมน์บ้านและการสมรส, คอลัมน์มิสเตอร์และมิสซิส, "นคร สุรพันธ์" ใช้เขียนสารคดี, "พี่เล็ก" ใช้ตอบจดหมายหรือตอบปัญหาต่าง ๆ และ "มฤคิณี" ใช้เขียนคอลัมน์ตอบปัญหาประจำวันนิตยสารสกุลไทย นามปากกานี้เป็น

นามปากกาประจำคอลัมน์ ผู้ใช้นามปากกานี้ในระยะหลังคือ นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ¹

ก. สุรางคนางค์ เป็นนักเขียนที่ค่อนข้างพิถีพิถันในการวางโครงเรื่อง และมีความประณีตในการใช้สำนวนภาษา เธอจะเขียนนวนิยายที่ละเอียดอย่างสม่ำเสมอ และระวังไม่ให้เกิดความสับสนในการเขียน โดยมีความเห็นว่า

นวนิยายเปรียบเสมือนเพชรน้ำงาม ซึ่งถ้าหากจะให้งามสมจริง ก็ต้องอาศัย นายช่างประกอบเรือนรูปขึ้นเป็นอาภรณ์ นวนิยายที่ดีก็จะประจักษ์อาภรณ์ประดับ เพชรชิ้นหนึ่ง ซึ่งสำเร็จรูปขึ้นควายนายช่างที่มีฝีมือประณีตสนใจแก่ผู้เห็น ย่อมมี ผู้ต้องการจะเป็นเจ้าของ²

ความมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายของ ก. สุรางคนางค์ ไม่ใช่เพื่อสั่งสอน แต่ต้องการให้เกิดความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และการให้อภัยซึ่งกันและกัน ความปรารถนาที่นอกเหนือจากการเขียนเพื่อความอิสระและสร้างโลกของตัวเอง เพื่อปลอบใจและให้กำลังใจแก่ตัวเองแล้ว ก. สุรางคนางค์ ยังมีความหวังเพื่อ สาธารณชนอีกด้วย³ เธอต้องการเขียนหนังสือที่ให้อ่านได้ทุกเพศทุกวัย และมีคติให้ ผู้อ่านเกิดความประทับใจ ดังนั้นเธอจึงมีความเห็นว่าการเขียนเรื่องก็ควรจะให้ผู้อ่าน และทามาใจผู้อ่าน มิใช่เขียนตามความพอใจของตัวเองเท่านั้น

นอกจากการเขียนหนังสืออันเป็นงานอาชีพแล้ว ก. สุรางคนางค์ ยังชอบทำงาน อภิเรก เป็นต้นว่า เลี้ยงไก่ ไก่ของเธอชื่อ "ไอ้โต้ง" เคยชนะการประกวดที่สวนอัมพร ได้ด้วยของนายกรัฐมนตรี งานอภิเรกอีกอย่างหนึ่งคือการปลูกกุหลาบ เมื่อครั้งที่ยัง อยู่บ้านรสมาลินั้น ก. สุรางคนางค์ ปลูกกุหลาบไว้มากจนตัดขายได้ และทำให้บ้าน รสมาลินกลายเป็นฉากประกอบภาพยนตร์เรื่องหนึ่งไป ก. สุรางคนางค์ ยังชอบหา เวลาว่างออกไปสนทนาวิสาสะกับเพื่อนบ้านและคนยากจน ถึงกับครั้งหนึ่งนำเด็ก ยากจนในละแวกบ้านไปทัศนศึกษาที่จังหวัดชลบุรี ส่วนงานทางด้านสาธารณประโยชน์ อื่น ๆ เช่น เคยเป็นกรรมการสาขาความประพฤติ สาขานิติกรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2495-2496 ได้เสนอให้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กขึ้นเป็นผลสำเร็จ คือ

¹ กรมศิลปากร, ประวัตินักเขียนไทย..., หน้า 9.

² ม.ล. จ้อย งามรต, "ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์", หน้า 40-41.

³ เรื่องเดียวกัน

หนังสือชัชพฤกษ์ ก.สุรางคนางค์ ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย และเบญจมาภรณ์ช้างเผือก จากการเป็นกรรมการในตำแหน่งนี้เมื่อ พ.ศ. 2495 และ 2497 ตามลำดับ ในเวลาต่อมา ก.สุรางคนางค์ ยังเข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษามาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย และสมาชิกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยอีกด้วย นับได้ว่า ก.สุรางคนางค์ ได้พยายามกระทำคนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ทั้งในทางตรงและทางอ้อมตลอดมา ปัจจุบัน ก.สุรางคนางค์ อายุ 73 ปี (พ.ศ. 2527) และเลิกเขียนหนังสือแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

เนื้อเรื่องย่อนวนิยายของ ก. สว่างคนางค์

เรียงตามลำดับปีที่แต่ง

ลูกรักลูกชัง (2478 - 2479)

เกื้อ กอมเพียร มีภรรยาชื่อ พวง ซึ่งชอบเล่นการพนันมาก ทั้งสองมีลูกด้วยกัน 4 คน คือ นงคราญ ลูกสาวหน้าตาดี อยู่ในความอุปการะของเจ้านายพระองค์หนึ่งในวัง สมพงศ์ ลูกชายคนรอง มีนิสัยเกกมะเหรกเกเร คำ เป็นลูกสาวที่อาภัพหน้าตาซีริว ผิวคล้ำ อายุเพียง 9 ปี แม่นำตัวไปซัดคอกโดยการเป็นเด็กรับใช้ที่บ้านของคุณนายคนหนึ่ง และพิศาล ลูกชายคนเล็ก อายุยังน้อย เกื้อป่วยเป็นวัณโรคซึ่งคิดเชื่อจากการไปเยี่ยม สาโรช กฤตลักษณ์ เพื่อนร่วมงาน ภรรยาจึงพาลูกชายสองคนหนีไป ทิ้งคำลูกชังไว้คนเดียว สาโรชซึ่งหายป่วยดีแล้วมาเยี่ยมเกื้อที่บ้านก็พบว่าเกื้อตายแล้ว เขาจึงรับอุปการะคำโดยให้การศึกษามอบมรดกอย่างดี และเปลี่ยนชื่อให้ใหม่ว่า ใจเกื้อ

10 ปีต่อมา ใจเกื้อกลายเป็นสาวสวย สาโรชหลงรักเด็กในอุปการะของเขา ทำให้เขาไม่สนใจบรรณชนรักเก่าซึ่งเป็นหม้ายและได้พยายามคิดต่อกับเขานีก บรรณพาใจเกื้อออกงานสมาคมอยู่เนือง ๆ จนได้ไปพบนงคราญเข้า ใจเกื้อจำพี่สาวของเธอได้

ทางฝ่ายพวงเมื่อออกจากบ้านได้มาอาศัยอยู่กับนงคราญระยะหนึ่ง ต่อมาพวงได้สามีใหม่เป็นนักมวยและนักโจรกรรมชื่อ เดิศ เชิดทรัพย์ สมพงศ์และพิศาลได้รับการอบรมจากพ่อเลี้ยงให้ประพฤติชั่ว พวงเข้ามาทำงานเป็นคนครัวในบ้านกฤตลักษณ์ และเป็นสายให้สามีและลูกเข้ามาขโมยสร้อยเพชรในห้องของใจเกื้อ เมื่อรู้ว่าใจเกื้อที่แท้คือคำลูกของหล่อนจึงเกิดเปลี่ยนใจเพราะความรักลูก พวงจึงถูกตีด้วยไม้กะพดจนตาย คนร้ายทั้งหมดถูกตำรวจจับได้ สาโรชรับจ้างงานศพให้พวง เขาสารภาพรักกับใจเกื้อซึ่งเธอเองก็รักเขาเช่นเดียวกัน

กรองกาญจน์ (2479)

กรอง อโศก เป็นหญิงสาวกำพร้าพ่อแม่ มีน้องชายชื่อ กาญจน์ กรองเรียนจบชั้นมัธยมจากโรงเรียนสตรีที่มีชื่อเสียง เธออาศัยอยู่กับเพื่อนรักชื่ออามา ลูกสาวของคุณนายสมบัติ ส่วนกาญจน์อยู่ในความอุปการะของหลวงอำนาจวิเศษ และถูกข่มเหงทารุณเสมอ กาญจน์กลายเป็นเด็กเกเร สออบก และชอบเล่นการพนัน เขาถูกใช้ให้ทำงานหนักและถูกลงโทษอย่างรุนแรง จึงหนีออกจากบ้านที่อาศัยอยู่นั้น กรองได้ทำงานเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งโดยการชักนำของเพื่อนชื่อสมทรง เธอมาเยี่ยมน้องชายที่บ้านของหลวงอำนาจฯ แต่ก็พบว่าเขาหนีไปแล้ว กรองได้รับความช่วยเหลือจากทัศน์และทวนชายหนุ่มสองพี่น้องซึ่งเป็นญาติของอามาในการติดตามหาน้องชาย ชายหนุ่มทั้งคู่หลงรักกรอง ทัศน์เป็นคนเจียมขริ่ม และเป็นคนที่ภาน้องสาวสนับสนุนให้ชอบพอกับเพื่อนสาวของตน ส่วนทวนเป็นคนรักสนุก เบิกเผย ตรงไปตรงมา แต่กรองก็ไม่ได้มีท่าทีว่าสนใจใครเป็นพิเศษ

กาญจน์หลบไปอาศัยอยู่กับเพื่อนชื่อเกษ กาญจน์มาหาสมัยหญิงที่เขารัก แต่พบว่าหล่อนมีคู่ครองคนใหม่ กาญจน์ทำร้ายร่างกายชายคนนั้นด้วยความหึงหวง แล้วหนีเกลียดไป กาญจน์ได้อาศัยอยู่กับแจ่มซึ่งมีอาชีพทำขนมขาย และรักเจียนลูกสาวของแจ่มอย่างน้องสาว จนกระทั่งแจ่มป่วยกายและเจียนไปอยู่กับพี่ชายที่ต่างจังหวัดแล้ว กาญจน์จึงหางานทำเป็นพนักงานเก็บเงินของบริษัทแห่งหนึ่ง

ส่วนกรองไม่พอใจระบบการสอนและอริยาสัยของครูผู้ร่วมงานในโรงเรียนที่เธอสอนอยู่จึงลาออก และไ้งานใหม่เป็นครูสอนเด็กที่บ้านเจ้าคุณอนุศักดิ์ เธอได้รู้จักกับจิตติ ซึ่งเป็นอาของลูกศิษย์และเป็นพ่อหม้ายลูกกิด อามาทอกให้กรองรู้ว่าทัศน์และทวนหลงรักเธอ นอกจากนี้จิตติก็ได้ขอความรักจากเธอด้วย ขณะที่กรองยังไม่รู้ว่าจะตัดสินใจอย่างไรนั้น เธอได้ข่าวจากอามาว่าทัศน์พบกาญจน์แล้ว กรองก็ใจมากที่พบน้องชาย พร้อมกับนั้นเธอก็ได้เห็นความตั้งใจอันเด็ดเดี่ยวของกาญจน์ที่คิดจะสร้างฐานะด้วยตนเอง แทนที่จะรับความอุปการะจากคนอื่น ดังนั้นกรองจึงตัดสินใจไม่แต่งงานโดยมีปณิธานว่าต้องการสร้างหลักฐานของตนเองก่อน

หญิงคนชั่ว (2480)

หวานเกิดในครอบครัวชาวนา ที่ตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา หวานเป็นสาวแรกอายุ 18 - 19 ปี มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ในเทศกาลสงกรานต์หวานไคร้จึกหนุ่มชาวกรุงชื่อวิชัย (หรือแหง) ความซื่อความประสาชาบ้านนอกทำให้หวานหลงคารมของวิชัยยอมเป็นภรรยา และหนีตามเขาเข้ามากรุงเทพฯ วิชัยได้ปอกลอกเอาสมบัติที่หวานมีติดตัวไปจนหมด และทิ้งหวานไว้ที่ของโสเภณีของยายทวด หวานกลายเป็นหญิงโสเภณีในชื่อใหม่ว่า รื่น

รินไคร้จึกแขกที่มาเที่ยวคนหนึ่งชื่อวิทย์ ทั้งรินและวิทย์รักไคร้กัน รินแสดงความซื่อสัตย์ต่อวิทย์โดยการไม่ยอมรับแขกคนอื่นอีก วิทย์ตั้งใจจะพารินออกจากช่องไปเป็นภรรยาของเขา แต่ครอบครัวผู้ดีของวิทย์ไม่พอใจ เขาจึงคิดจะพารินไปเข้าบ้านอยู่ตามลำพัง รินรอถามสัญญา แต่แล้ววิทย์กลับหายเงียบไปโดยไม่ทันไคร้ทราบว่ารินมีลูกกับเขา สมรเพื่อนร่วมงานที่รักรินเหมือนน้องสาวแนะนำให้รินทำแท้ง แต่รินไม่ยอม เพราะความรักลูก สมรช่วยให้รินหนีออกจากช่องไปทำงานรับใช้ในบ้านของคุณหลวงคนหนึ่ง ความรู้ถึงยายทวด รินจึงต้องออกจากบ้านนั้นไปทำงานอยู่กับเกษรโสเภณีชั้นสูง รินไม่ได้รับความสบายใจ เพราะเกษรเป็นคนปากร้ายและมีอารมณ์ฉุนเฉียว ต่อมาสมรไถ่ตัวเองออกจากบ้านยายทวด แล้วพารินและลูกที่เกิดใหม่เป็นหญิงไปเข้าบ้านอยู่ สมรยังคงยึดอาชีพเค็มหาเลี้ยงรินกับลูก ส่วนรินได้เลิกอาชีพนี้โดยเห็นแก่ลูกสาว

ความเป็นอยู่ของรินและสมรไม่ดีขึ้น บางครั้งสมรหาเงินไม่ได้เลย ต่อมาสมรล้มเจ็บไม่มีเงินรักษา รินจำต้องหันเข้าหาอาชีพเค็มอีกเพื่อช่วยเหลือสมร สมรทลายทำให้รินเสียใจมากทั้งยังไคร้ว่าพ่อและแม่ของรินก็เสียชีวิตแล้ว ทำให้รินไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไปอีก รินคิดจะกระโดดน้ำตาย แต่ไคร้สติเมื่อไคร้พบเห็นว่ายังมีคนอื่นอีกมากมายที่ชั่วยิ่งกว่ารินเสียอีก นอกจากนี้รินยังมีกังวลเรื่องลูก เมื่อไม่มีหนทางอื่นรินจึงยึดอาชีพเค็มโดยนำลูกสาวไปฝากให้นางเป็อกและนายกลั่นเลี้ยง แม่ต้องถูกเบียดบังเงินค่านมวัวของลูก รินก็ถอยยอม รินเคยกลับไปบ้านที่เทพราช แต่ไม่มีใครจำรินได้ รินไคร้จึกจากชาวนาว่าพ่อและแม่ของรินทรอมใจตาย บ้านของรินถูกรื้อถอนไป และพี่น้องก็พลัดพรากไม่รู้ว่าไปอยู่ที่ไหน ต่อมารินไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดถึง 4 ปี แล้วกลับมากรุงเทพฯ อีก รินไคร้พบวิชัยถูกตำรวจจับข้อหาฆ่าคนตาย รินทำงานหนักจนร่างกายทรุดโทรม คิดอยาก

จะเลิกอาชีพนี้หันมาค้าขายแต่ก็ไม่มีเงินทุน แมร์ีนจะหมกหวังในชีวิตของตน แต่ยังมี
ความหวังในเรื่องของลูก รั่นหวังจะได้พบวิทย์เพื่อฝากฝังลูกไว้กับเขา

ในที่สุครึ้นได้พบวิทย์โดยบังเอิญในตอนที่คนประจำอยู่ ครั้งแรกสภาพร่างกาย
ที่ทรุดโทรมของรั่นทำให้วิทย์จำรั่นไม่ได้ เมื่อพูดถึงความหลังวิทย์ก็รับสารภาพว่าเขา
เคยรักรั่น แต่เป็นความรักของหนุ่มในวัยคะนองเท่านั้น แมร์ีนจะเจ็บช้ำในเรื่องนี้แต่วิทย์
เป็นความหวังของรั่นเกี่ยวกับลูก รั่นบอกให้วิทย์รู้ว่าเขามีลูกกับเธอและขอให้รับลูกไป
เลี้ยง วิทย์ไม่เชื่อในครั้งแรก แต่รั่นได้พยายามพูดคุยให้วิทย์เข้าใจและเห็นใจ เธอจน
กระทั่งวิทย์ยอมรับเลี้ยงลูกของเขา รั่นยิ่งป่วยหนักขึ้นเพราะอาศัยรักลูก วิทย์ซึ่ง
เพิ่งแต่งงานใหม่ก็จะช่วยเหลือรั่นโดยให้รั่นไปอยู่บ้านเขา แต่รั่นปฏิเสธ รั่นไม่ยอม
พบหน้าวิทย์อีก ในที่สุครึ้นก็สายในขณะที่วิทย์มาเยี่ยมเขอนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคึกคัก (2481 - 2483)

คุณพระและคุณนายนิทนาทรพจน์มีลูกชายหญิงรวม 5 คน คือ สายสวาท (ตุ้ม) สายศักดิ์ (ทอ) สายสุนี (ทอย) สุนัย (ทิง) และสุวิทย์ (แดง) คุณพระรักและสงสาร สุนัย แต่คุณนายรักและเอาใจสายศักดิ์และสายสุนี จวนเป็นสาวไซ้มีหน้าที่ซักผ้ารีดผ้า ความเป็นคนช่างสังเกตทำให้จวนรู้จักและเข้าใจนายทุกคนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะสุนัย นั้นจวนทั้งสงสารและเห็นใจที่เขาเป็นลูกชังของแม่ สายศักดิ์คบกับฉันทลูกชายของนายคง คนสวน และถูกรักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่นแอบเล่นการพนัน สายศักดิ์ถูกฉันทเล่นโกง สุนัยรู้เข้าก็โกรธชกต่อยกับฉันท คุณนายเข้าข้างสายศักดิ์ลูกชายคนโปรดและว่าสุนัยเป็น เด็กเกเร สายสุนีเริ่มเป็นสาวและริอ่านคบเพื่อนชายโดยมีจุดหมายติดต่อกันผ่านทาง ทองพูนสาวไซ้ ส่วนสายสวาทลูกสาวคนโตที่เรียนอยู่ต่างประเทศก็ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และมีความสัมพันธ์กับหนุ่มต่างชาติ ปัญหายุ่งยากทั้งหลายคุณพระต้องทุกข์ใจอยู่คนเดียว ในฐานะผู้นำครอบครัว จวนได้รับรู้ความเป็นไปต่าง ๆ ภายในบ้าน ถึงแม่จวนจะ ชื่อสัตย์และทำงานดีแต่คุณนายและสายสุนีไม่พอใจจวนนัก โดยเฉพาะสายสุนีถูกทองพูน ยุยงว่าจวนจะมา เป็นแม่เลี้ยงของเธอ ทำให้สายสุนีระแวงจวนมาก ครั้งหนึ่งคุณนาย เคยให้จวนไปทำงานรับใช้ที่บ้านของคุณนายจาร์สที่สาวเป็นการชั่วคราว ครอบครัว ของคุณนายจาร์สมีวิธีการอบรมลูกและปฏิบัติต่อคนใช้แตกต่างจากครอบครัวของคุณนาย นิทนาทรพจน์มาก แม้ว่าคุณนายจาร์สจะเมตตาปราณีต่อจวน แต่จวนก็พอใจที่จะอยู่ที่ เก่ามากกว่า เพราะเหตุที่มีสุนัยที่จวนรัก และมีคุณพระที่จวนจงรักภักดีและเป็นบุคคลที่ อยู่ในความคึกคักของจวน

สายศักดิ์ถูกฉันทจูงให้เสียคนถึงขั้นคบชู้สาวและถูกขู่เอาเงิน สายศักดิ์ ขโมยเงินของแม่ไปซึ่งเป็นเงินที่คุณพระตั้งใจจะส่งไปให้สายสวาทที่ต่างประเทศ สุนัย ถูกกล่าวหาว่าเป็นขโมย เขาสนใจมากยอมรับสมอ้างว่าเป็นคนผิดเสียเอง จวนถูก กล่าวหาว่าสมคบกับสุนัยด้วย ในที่สุดสายศักดิ์ก็ยอมรับสารภาพ สุนัยน้อยใจแม่หนีออก จากบ้าน จวนเองก็ต้องกลับบ้านสวนที่บางมด

ข่าวเรื่องสายสวาทแต่งงานกับชาวต่างชาติและต้องลาออกจากการ เป็นนักเรียน หุ่นหลวง ทำให้คุณพระและคุณนายเสียใจมาก คุณนายล้มป่วยด้วยวัณโรคและเสียชีวิต เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในบ้านวรพจน์ กล่าวคือ สายสุนีต้องออกจาก

มหาวิทยาลัยเพื่อทำหน้าที่ดูแลบ้าน สายศักดิ์คือออกทำงานที่บริษัทแห่งหนึ่ง สุวิทย์น้องชายคนเล็กถูกส่งเข้าโรงเรียนอนุบาล จวนกลับมาทำหน้าที่แม่บ้านและเข้าควบคุมกิจการต่าง ๆ ภายในบ้าน จวนช่วยยับยั้งไม่ให้สายสุณีหนีตามนายสมพงษ์ไป ทำให้สายสุณีเริ่มเข้าใจและมองเห็นความดีของจวน เธอเศร้าโศกอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงเดินทางไปพักผ่อนที่ชะอำ ณ ที่นี้เธอได้ตกลงใจรักกับพี่ชายคนโตของคุณนายจรัสสุณีซึ่งหนีออกจากบ้านไปทำงานทางใต้ได้กลับมาอยู่บ้านทำให้ทุกคนชื่นแค้นใจมากพร้อมกันนั้นครอบครัววรวรพจน์ก็ได้ข่าวว่าสายสวาทเลิกกับสามีแล้วและต้องทำงานเลี้ยงชีพด้วยตนเอง คุณพระมอบให้จวนนำสมบัติของคุณนายไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินส่งไปให้สายสวาท ความดีของจวนทำให้ลูก ๆ ของคุณพระเห็นพ้องกันว่า พ่อของเขาคควรมีภรรยาคนใหม่คือจวน หลังจากนั้นหนึ่งปี จวนก็มีลูกกับคุณพระเป็นผู้ชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุดหมายปลายทาง (2481 - 2483)

เพียรและสายสุณีหมั่นกันไว้นานแล้วแต่ยังไม่ได้แต่งงานกันเพราะเพียรต้องการสร้างหลักฐานของตนเองก่อน เพียรมีอุปนิสัยเป็นคนซื่อและค่อนข้างเฉื่อยชา ทำให้สายสุณีซึ่งเป็นคนแสนงอนและเอาแต่ใจตัวไม่ค่อยพอใจนัก เธอเริ่มออกไปเที่ยวกับชายอื่น ขณะเดียวกันเพียรก็มีจรรยาสุณีแม่หม้ายสาวมาคิดพัน ทำให้สายสุณีเข้าใจผิด เพียรพยายามถามมาคั้นคี่ถึงบ้าน เขาได้พบและพูดคุยกับจวนถึงเรื่องต่าง ๆ เสมอ เพราะจวนมักเข้าใจจิตใจของทุกคนในบ้านเป็นอย่างดี

บัวผันภรรยาของสายศักดิ์พาลูกมาจากเชียงใหม่เพื่อขออาศัยอยู่กับสายศักดิ์ ครั้งแรกสายศักดิ์ไม่ยอมรับว่าบัวผันเป็นภรรยา แต่คุณพระทำให้ลูกชายยอมรับความเป็นจริง บัวผันเป็นคนซื่อที่ที่มีความใฝ่สูงทะเยอทะยาน หลอนนำความเคียดแค้นและความยุ่งยากใจมาสู่บ้านวรพจน์ บัวผันอิจฉาสายสุณีและไม่พอใจจวน บัวผันยุยงให้สามีไปฟ้องคุณพระว่าจวนและเพียรรักใคร่ชอบพอกัน เป็นเหตุให้สุนัยไม่พอใจมากและเกิดชกต่อยกับสายศักดิ์ คุณพระพยายามแก้ไขปัญหากลางในบ้านโดยการสร้างเรือนหอให้สายสุณีแยกครอบครัวไปอยู่ตามลำพัง ทุกคนในบ้านช่วยกันเตรียมงานแต่งงานให้สายสุณี แต่บัวผันและสายศักดิ์ไม่ให้ความร่วมมือด้วย จรรยาสุณีเมื่อรู้ว่าตัวเองเป็นฝ่ายแพ้จึงหาทางแก้แค้นโดยเชิญเพียรและสายสุณีไปงานเลี้ยง จรรยาสุณีพยายามทำให้สายสุณีเสียหน้าแต่ไม่สำเร็จ สุนัยได้พบจรรยาในงาน เขารู้สึกชอบเธอมาก

สายสวาทกลับจากต่างประเทศโดยไม่ได้อะไรล่วงหน้า ทำให้ทุกคนตื่นตะลึงและดีใจมาก เธอกลับมาทำงานแต่งงานของน้องสาวพอดี การกลับมาของสายสวาททำให้บัวผันซึ่งเคยใฝ่ฝันว่าจะได้เป็นเจ้าของบ้านวรพจน์ต้องผิดหวัง สายศักดิ์รู้สึกละอายใจ จึงหาทางไปค้าขายที่ต่างจังหวัด สายสวาทขอร้องให้ทุกคนให้อภัยแก่สายศักดิ์และบัวผันโดยการทำดีต่อกันทั้งสอง สายสวาทจัดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพของบ้านวรพจน์ให้น่าอยู่ และทำให้คุณพระสดชื่นแจ่มใสขึ้น ในงานวันเกิดของคุณพระ ญาติพี่น้องได้มารวมกัน สายสวาทเห็นว่าน้อง ๆ ของเธอถึงจุดหมายปลายทางของเขาแล้วด้วยการมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ส่วนตัวเธอเองกลับคิดถึงความหลังที่ผิดพลาดไป จุดหมายปลายทางของสายสวาทคือการไถ่กลับมาดำเนินชีวิตใหม่ในบ้านเก่าของเธอ

รอยจารึก (2481 - 2483)

นางเสวีพัลลภต้องการให้วัลลภลูกชายแต่งงานกับราศรี ลูกสาวของ นายว่องกึกและนางแรม ซึ่งเป็นญาติและมีฐานะมั่งคั่ง แต่วัลลภไม่ชอบเพราะราศรี เป็นคนมีนิสัยสอครุสอเคเห็นและช่างนินทา ยิ่งไปกว่านั้นวัลลภยังมีอคติในเรื่อง ความรักชาติ และรังเกียจพวกต่างชาติที่เข้ามาแย่งที่คนไทยทำมาหากิน ซึ่งทำให้ เขาพลอยเกลียดครอบครัวของนายว่องกึกมากขึ้น วัลลภเป็นข้าราชการกรม ประชาสงเคราะห์ แต่มีความคิดที่จะไปทำไร่อยู่ในชนบท ความคิดของเขาพ้อง กับสุนัย ทำให้ทั้งสองคนชอบพ้อและสนิทสนมกัน วัลลภได้รู้จักกับสายสวาทพี่สาว ของสุนัย ก็รู้สึกพอใจในตัวเธอ และไม่สนใจว่าเธอเป็นแม่หม้ายเคยผ่านการแต่งงาน มีครอบครัวมาแล้ว ส่วนสายสวาทมีความหลังที่ฉีกบาดทำให้เธอไม่คิดจะแต่งงานอีก

นางเสวีพัลลภได้ข่าวว่าวัลลภไปที่บ้านวรพจน์ เสมอและรักใคร่ชอบพ้อกับ สายสวาท นางไม่พอใจมาก รังเกียจว่าสายสวาทไม่ใช่หญิงสาวที่บริสุทธิ์ นาง ร้อนใจถึงขั้นไปคุ้ยสายสวาทถึงบ้าน และได้พบว่าสายสวาทเป็นผู้ดีและเป็นกุลสตรี คำพูดของนางเสวีพัลลภรุนแรงจนทำให้คุณพระนิตินาทวรพจน์ ซึ่งกำลังป่วยด้วยโรค หัวใจรู้สึกสะเทือนใจมากและเสียชีวิตลง ส่วนสายสวาทก็รู้สึกมีปมค้อยมากยิ่งขึ้น

นางเสวีพัลลภได้จัดการหมั้นราศรีให้ลูกชายโดยพลการ เมื่อวัลลภรู้เข้า ก็ไม่พอใจมาก เขาคัดค้านการคลุมถุงชนครั้งนี้โดยการไม่ยอมแต่งงานกับราศรี และ ออกไปทำงานในชนบทอย่างที่เคยตั้งใจ วัลลภปรับความเข้าใจและสารภาพรักกับ สายสวาท สายสวาทแม้จะรักวัลลภแต่รู้สึกตัวว่าไม่คู่ควรกับเขา ทั้งสองคนจึงได้แต่ รักกันโดยไม่ได้แต่งงานกัน

คูครอง (2483)

एकाไปพักนอนที่หัวหินกับนางสาวชื่ออาบ เธอได้พบเพื่อนเก่าคือ ม.ร.ว. ปรีดีเปรม และไคร้จักกับชายหนุ่มชื่อชิคเชื้อ ชิคเชื้อสนใจมากเพราะเธอเป็น ผู้หญิงที่แปลกกว่าผู้หญิงธรรมดาทั่วไป นอกจากนี้เธอยังมีลักษณะคล้ายหญิงที่เขารัก ปรีดีเปรมเป็นหญิงสาวที่ชอบการสมาคม เธอมีคู่ควงชื่อ ม.จ. กฤตราช แต่ทั้งสองคน ไม่ไคร้รักกัน เธอยังได้พบประสาธชายหนุ่มที่เคยสนิทสนมกับครอบครัวของเธอมาก่อน เขาเพิ่งแต่งงานกับพยอมและพักที่บ้านมลิวัลย์ริมหาดหัวหิน ปรีดีเปรมบอกเธอกว่าคนที่ มาพักที่บ้านนี้จะต้องมีอันเป็นไปไม่ได้อยู่ร่วมกันเช่นเดียวกับเจ้าของบ้านดั้งเดิม เธอสันใจคำทำนายนี้มาก ไคร้พยายามติดตามข่าวของสามีภรรยาคนนั้นต่อมา

เมื่อกลับถึงกรุงเทพฯ เธอก็เริ่มหางานทำ เธอพบพยอมโดยบังเอิญและไคร้ ทราบว่าพยอมไม่ได้อยู่กับสามีแล้วเพราะทนการกดขี่เหยียดหยามจากญาติพี่น้องของ สามีไม่ได้ พยอมคิดจะตั้งร้านกึ่งเล็กกึ่งคณม เธอร่วมหุ้นด้วยและรับทำงานบัญชีของ ร้าน นับแต่นั้นมาเธอได้รับฐานะของพยอม เธอคอยให้กำลังใจและมีความหวังที่จะ ให้สามีภรรยา กลับมาคืนดีกัน พยอมและประสาธติดใจกันมากขึ้นเพราะพยอมมีคณิง ชายหนุ่มคนหนึ่งคอยให้ความช่วยเหลือกิจการทางร้าน และประสาธมีคู่ควงคือ ปรีดีเปรม ผู้ที่เคยทำนายว่าครอบครัวของประสาธและพยอมจะต้องมีอันเป็นไป และ ในขณะนี้เธอก็มีส่วนทำให้สามีภรรยาเข้าใจผิดกันยิ่งขึ้น ต่อมาประสาธมาขอคืนดีกับ พยอม พยอมยังโกรธอยู่แต่เธอก็แนะนำหนทางให้พยอมยอมกลับไปอยู่กับสามีไคร้สำเร็จ

แม่และนางสาวของเธอยากให้เธอแต่งงาน มีชายหนุ่มหลายคนสนใจมาก บางคนถึงกับมาทาบตามลู่ขอ แต่เธอก็ปฏิเสธ แม่ของเธอสงสัยว่าลูกสาวชอบใคร เธอกอดแม่ของเธออย่างจริงใจว่าเธอไม่ได้สนใจใครเลย ทั้งไคร้เห็นชีวิตของสามี ภรรยาหลายคน ทำให้คิดไคร้ว่าการแต่งงานนั้นง่าย แต่การเป็นคูครองกันนั้นยากยิ่ง

งานฉลองรัฐธรรมนูญในกรุงเทพฯ คึกคัก แต่เธอก็กลับกลับไปพักนอนที่ หัวหินอย่างเงียบ ๆ สองคนกับนางอาบของเธอ เธอกพบว่าปรีดีเปรมกำลังตั้งครมภ์ และหลบมาที่หัวหิน เธอกบอกกับอาบว่าเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนี้ไม่ใช่เวลาที่เธอ จะหาคูครอง แต่เป็นเวลาที่เธอควรจะทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองมากกว่า

เรวดี (2484)

เรวดีเป็นทายาทคนเดียวของตระกูลวรรตสัน ซึ่ง เป็นตระกูลผู้ดีและมีมั่งคั่ง ร่ำรวย เรวดีมีความสวยสง่า และเป็นหญิงสาวที่เด่นและมีชื่อเสียงในสังคม การที่ ต้องรับผิดชอบและปกครองทรัพย์สินมรดกและบริวารตั้งแต่วัยสาวทำให้เธอเป็นผู้ใหญ่ และมีอำนาจเกินตัว ชายหนุ่มชั้นสูงหลายคนสนใจเรวดี เช่นเจ้านายบางองค์ส่งคน มาทาบตามผู้ขอเรวดี แต่เธอปฏิเสธ นคร ลูกชายแมนมของเรวดีหลงรักเรวดีมาก เพราะเคยใกล้ชิดสนิทสนมกันมาแต่เด็ก แต่เรวดีไม่รู้ เธอรักนครอย่างพี่น้องที่สนิท กัน จึงพยายามสนับสนุนให้นครรักกับนิมนวล เลขาบุการส่วนตัวของเธอเอง นิมนวล เองก็แอบชอบนครอยู่เงียบ ๆ

การใช้ชีวิตแบบทรูทราและการสมาคมกับเพื่อน ๆ (เป็นต้นว่า นภาวลัย ผู้ซึ่งพยายามทำตัวเลียนแบบเรวดีทุกอย่าง) ทำให้เรวดีไม่ค่อยสบายเพราะไม่ได้ รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ เธอจึงเดินทางไปพักผ่อนที่บ้านไร่ สักทีบ โดยมีนคร นิมนวล แมนม และคนรับใช้ต่าง ๆ ตามไปด้วย ที่บ้านไร่ เรวดีได้พบเห็นสภาพ ชีวิตคนงานที่ยากจนและเจ็บไข้ ตลอดจนใคร่จู้กเฝ้าเทพหรือตาแดงเจ้าของไร่ใกล้เคียง เฝ้าเทพมีชีวิตค่อนข้างลึกลับและสันโดษ เขาไม่ใคร่พอใจที่จะสมาคมกับพวกผู้ดีทั้งหลาย เรวดีสนิทสนมกับเฝ้าเทพมากขึ้นในช่วงที่เธอเหงาเพราะผู้ติดตามได้กลับกรุงเทพฯ ไปก่อน เธอได้รู้ว่าเฝ้าเทพเป็นคนที่มีความหลัง ทำให้เธอปลื้มใจว่าได้อยู่ในไร่ซึ่งไกล จากสังคมกรุงเทพฯ เรวดีสนใจเฝ้าเทพมากยิ่งขึ้น

เรวดีต้องกลับกรุงเทพฯ อย่างกระตือรือร้นด้วยเรื่องธุรกิจการงาน เมื่อ อยู่กรุงเทพฯ เรวดีเปลี่ยนแปลงไปมากจนคนอื่นสังเกตเห็น เธอเริ่มรู้สึกอยากมีชีวิต ที่สงบร่มรื่นอย่างที่ไร่สักทีบ นครได้สารภาพกับเรวดีว่าเขารักเธอ แต่เขายินดีที่จะ สละเธอและขอรักเธอข้างเดียว เรวดีรู้ว่าเธอรักเฝ้าเทพ จึงรีบกลับไปที่บ้านไร่ พบว่าเฝ้าเทพกำลังเตรียมเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เช่นกัน เรวดีเป็นฝ่ายบอกรัก เฝ้าเทพก่อน แม้เฝ้าเทพจะรู้ว่าจิตใจของเธอแปรเปลี่ยนไปเช่นไร แต่เขาก็ เตือนให้เรวดีคิดให้รอบคอบเพราะเขารู้ว่าเรวดีเคยชินกับสภาพและสิ่งแวดล้อม อย่างไม่มากก่อน เรวดีบอกเฝ้าเทพว่าเธอจะกลับไปกรุงเทพฯ และอาจจะกลับมาที่ สักทีบอีก ถ้าเธอรู้ว่าเธอต้องแต่งงานกับเขา

พันทิพา (2484 - 2488)

พันทิพาได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากป้าพี่สาวของพ่อมาตั้งแต่เด็ก เธอได้รับการศึกษาอบรมเช่นเดียวกับลูกผู้ชาย มีชีวิตที่อบอุ่น อีสระเสรี และเป็นที่รักใคร่ของบรรดาญาติผู้ใหญ่และเพื่อนเล่นในวัยเยาว์ได้แก่ จิตรรา ลูกผู้ชาย และอภิรัชย์ เพื่อนบ้าน พันทิพาเป็นเด็กที่มีชีวิตชีวา สวยน่ารัก ซ่างซุกซางประจบ และมีอัจฉริยภาพทางดนตรีและการวาดภาพเป็นพิเศษ เมื่อเริ่มโตเป็นสาว ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนระหว่างพันทิพาและอภิรัชย์ได้กลายมาเป็นความรัก

พันทิพาประสบเคราะห์กรรมในชีวิตหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่พ่อตาย แต่เธอยังได้เล่าเรียนต่อโดยแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดคอยส่งเสียค่าเล่าเรียนให้ ต่อมาแม่ของเธอย้ายเข้ากรุงเทพฯ มาเช่าบ้านอยู่และได้นำพันทิพาไปอยู่ด้วย ทำให้พันทิพาซึ่งอยู่กับป้ามานับสิบปีเสียใจมาก เธอไม่อยากอยู่กับแม่ซึ่งเป็นคนที่ไม่รักลูก บังคับลูกตามอำเภอใจของตนและไม่อาจอบรมลูกให้เป็นคนดีเท่าที่ควร บุคคลอื่นที่เคยใกล้ชิดพันทิพาก็เสียใจแต่ไม่อาจช่วยเธอได้

เมื่อพันทิพาไปอยู่กับแม่ เธอถูกกักกันไม่ให้ได้พบกับอภิรัชย์ อภิรัชย์ขอให้ผู้ใหญ่ไปสู้ขอพันทิพาดัง 2 ครั้ง แต่ได้รับการปฏิเสธ หนุ่มสาวทั้งสองได้ให้สัญญาที่จะรอกันโดยไม่เปลี่ยนเป็นอื่น พันทิพาต้องลาออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ดูแลกิจการร้านค้า เธอไม่มีความสุขเลยเมื่ออยู่กับแม่

ในที่สุดทุกคนก็ได้รับข่าวที่ไม่คาดฝันว่าพันทิพาแต่งงานกับหนุ่มใหญ่เจ้าของกิจการค้าหลายอย่างชื่อ ชลัท แม่ของเธอได้รับเงินก้อนใหญ่จากการค้าลูกสาวในครั้งนี้ พันทิพามีความสุขอยู่ระยะหนึ่งที่ได้พ้นจากการปกครองของแม่ เธอมีอิสระและความสมบูรณ์พูนสุขอันเกิดจากการใช้จ่ายเงินซื้อเสื้อผ้าอาภรณ์ เครื่องดนตรี และมีบ้านที่ทรูหราใหญ่โตพร้อมคนคอยรับใช้ ต่อมาพันทิพาได้ตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง พันทิพาไม่ได้รับความรักและความเอาใจใส่จากสามีผู้ซึ่งหมกมุ่นอยู่กับการทำงาน กินและนอนเท่านั้น แม้แต่พันทิพาให้กำเนิดลูกชายคนแรก ชลัทก็ไม่สนใจกลับเห็นว่างานสำคัญกว่า ทำให้พันทิพาน้อยใจมาก

เมื่อลูกโตพอที่จะทิ้งได้ พันทิพาก็เริ่มออกแสวงหาความสุขส่วนตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ เธอไปเที่ยวกับมนตรี ผู้จัดการของสามี จนกระทั่งมีข่าวลือว่าเธอกับเขามีความสัมพันธ์กัน จิตราได้รู้ความจริงจากคำสารภาพของพันทิพาเอง จึงได้พยายามช่วยเหลือน้องสาวโดยไปขอร้องอภิชัย ค้ายเกียรติของลูกผู้ชายอภิชัยไม่ยอมที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ชวางชิงภรรยาของชายอื่น พันทิพาจึงตัดสินใจหนีไปกับมนตรี

จิตราได้ข่าวแต่เพียงว่า พันทิพาและมนตรีมีความสุขในช่วงแรก ต่อมาทั้งคู่มีปัญหาทางการเงิน จิตราได้พบพันทิพาครั้งสุดท้ายเมื่ออภิชัยซึ่งติดตามข่าวของหญิงที่เขารักมาโดยตลอดพาเธอไปยังบ้านเช่าแห่งหนึ่ง จิตราพบน้องสาวในสภาพที่ทรุดโทรมจากอาการของวัณโรคปอด วันต่อมาพันทิพาดูน่าสงสารก็จับวีตลงท่อน้ำที่สาวและชายคนรัก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทพราช (2484 - 2488)

ชนิษฐาเป็นหญิงสาวกำพร้า มีน้องชายคนหนึ่งชื่อชารี ชนิษฐาได้เข้ามาอาศัยอยู่ในวังของเจ้านายพระองค์หนึ่ง เธอมี "คุณในวัง" ซึ่งนับเป็นญาติของแม่ เป็นผู้ให้ความเมตตาเอ็นดู เธอสนิทสนมกับรับภ้าหัวหน้าข้าหลวงซึ่งมีหน้าที่รับใช้เสด็จฯ ต่อมาปู่ของชนิษฐาทาย เธอได้มาร่วมงานศพที่เทพราช และได้ขายที่ดินแปลงหนึ่งของเธอให้กัมพลในราคาที่ถูกมาก เพราะชนิษฐาเห็นว่าเขาเป็นชายหนุ่มที่มีความตั้งใจจริงในการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดไก่ และเขาอาจช่วยให้ตำบลเทพราชเจริญขึ้น ญาติพี่น้องทางฝ่ายพ่อของชนิษฐาไม่พอใจมากในการกระทำของเธอ

ชีวิตในวังทำให้ชนิษฐารู้สึกอึดอัดใจ ต่อมาท่านเจ้าของวังเริ่มไม่โปรดชนิษฐาเช่นแต่ก่อน เพราะมีผู้ต้องการซื้อเธอให้กับชายหนุ่มฐานะดีคนหนึ่ง แทนที่จะเลือกพวกแก้วลูกเลี้ยงของเสด็จฯ ตามที่ได้ตกลงไว้ครั้งแรก ชนิษฐารู้ตัวว่าเธอถูกรังเกียจก็คิด เพราะมีเชื้อสายข้างพ่อเป็นชาวนา จึงตัดสินใจลาออกจากวัง ชนิษฐากลับไปอยู่เทพราชระยะหนึ่งก่อนที่จะหาซื้อบ้านไว้อยู่ร่วมกับน้องชาย

ระหว่างที่อยู่เทพราช ชนิษฐาได้ทราบถึงความล้มเหลวในการเลี้ยงไก่ของกัมพล เธอรู้สึกเห็นใจเขามาก และช่วยโมทริจิตที่คนทั้งสองมีต่อกันนับแต่การซื้อขายที่ดินเป็นต้นมา ทำให้ชนิษฐาและกัมพลใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น ในที่สุดทั้งคู่ก็ตกลงใจแต่งงานและใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขที่เทพราช

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อนบ้าน (2484 - 2488)

นาทและจิตราเป็นคู่สามีภรรยาที่มีชีวิตราบรื่น จิตราเป็นคนที่มือชยาศัยดี ชอบช่วยเหลือเพื่อนบ้านข้างเคียงเสมอ เธอคิดว่าเพื่อนบ้านของเธอทุกคนมีน้ำใจดี เป็นคนว่า

พวงเพ็ญ เป็นสาวแก่ ลูกของคณหญิงเปลี่ยน พวงเพ็ญ เป็นคนรูปร่างท้วม และมีอุปนิสัยข่างพูด เธอชอบมาพูดคุยกับจิตราเสมอ ครอบครัวของพวงเพ็ญไม่ชอบ สละไกรซึ่งเป็นภรรยาของน้องชายของเธอ ทำให้ทั้งสองคนต้องแยกทางกัน จิตราได้ แนะนำให้พวงเพ็ญรู้จักกับชนัย นักเขียน ต่อมาชนัยซื้อบ้านจากมณีฉายเพื่อนบ้านคน หนึ่งของจิตรา ทำให้พวงเพ็ญและชนัยสนิทสนมกันมากขึ้น นาทช่วยเหลือให้หญิงชาย ทั้งคู่หนีตามกันไป ทั้งนี้เพราะแม่ของพวงเพ็ญเป็นคนเจ้าระเบียบและไม่ชอบชนัย

มณีฉายเป็นเพื่อนบ้านที่มีทรัพย์สินบริวารรวย แต่สามีของเธอชอบดื่มเหล้า เสมอ เวลาเมาเขาจะเอะอะโวยวายและทำร้ายภรรยาและลูกเสมอ ทำให้มณีฉาย ทนไม่ได้ เธอคิดจะเลิกกับสามี แต่จิตราห้ามเอาไว้ ในที่สุดมณีฉายหมดความอดทน เธอขอหย่าขาดจากสามี ลูก ๆ ต้องแยกกันอยู่ ต่อมาลูกชายคนโตวัย 10 ปี ป่วยหนัก และตายในบ้านเช่าของสามี สามีภรรยาเกิดความเห็นอกเห็นใจกลับมาคืนดีกันอีก ภายหลังสามีของมณีฉายเลิกดื่มเหล้าโดยเด็ดขาด และขอบวชตลอดชีวิต

ป้าคล้ายเป็นหญิงสูงอายุที่ปากร้ายใจดี มีฐานะยากจน สามีและลูกชาย ของป้าคล้ายมีอาชีพรับสามล้อรับจ้าง จิตราเคยให้ยาแก่ป้าคล้ายเมื่อครั้งที่สามีของป้า คล้ายป่วย ต่อมาลูกชายของป้าคล้ายไปติดพันผู้หญิงคนหนึ่ง จนกระทั่งเผลอเรือปลอญ ให้ชโมยขึ้นบ้านชนชาวของเงินทองไปหมด ภายหลังป้าคล้ายได้ย้ายบ้านไปอยู่กับลูกสาว

อัมราเป็นสาวใหญ่ มีศักดิ์เป็นพี่สาวของนาท อัมราไม่สนใจที่จะรักชอบใคร จนกระทั่งไปทำงานเป็นเลขานุการให้คณหญิงฉกาแก้วที่เชียงใหม่ และเกิดรักกับ ลูกชายรุ่นหนุ่มของคณหญิงเข้า คณหญิงไม่พอใจมาก ทำให้หญิงชายทั้งคู่ต้องหลบลงมา อยู่กินด้วยกันที่กรุงเทพฯ

เนื่องจากทั้งนาทและจิตราเป็นเพื่อนบ้านที่ดี จึงมีเพื่อนบ้านเหล่านี้มาเล่า สารทุกข์สุกดิบ และเรื่องราวในชีวิตครอบครัวให้ฟังเสมอ ต่อมาทั้งนาทและจิตรา ก็ ได้ย้ายบ้านไปอยู่ต่างจังหวัด

ชีวชีวิตหนึ่ง (2489)

เจ้าคุณและคุณหญิงบริกาตราพิศย์ มีลูกสาวสวยเพียงคนเดียวชื่อ สาวีตรี เจ้าคุณรักและตามใจลูกสาวมาก โดยที่คุณหญิงเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่สามารถทัดทานได้ ส่วนวิจิตและลลิตา วิภาวสุ มีลูก 2 คน คือ วินิตา และอิราวัต วิจิตเป็นนักเขียน พยายามอบรมลูกให้เป็นคนรู้จักประมาณตัว รักการศึกษาและความก้าวหน้า ทั้งสองครอบครัวไม่ค่อยชอบพอกันนัก แม้ว่าจะเป็นญาติกัน นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างลูกสาวคือสาวีตรีและวินิตา ซึ่งมีอายุเท่ากันและเกิดวันเดียวกัน

เจ้าคุณไคลงทุนจัดงานวันเกิดครบรอบอายุ 19 ปีให้สาวีตรีอย่างหรูหราใหญ่โต โดยหวังจะล่อชายหนุ่มฐานะดีให้มาพอใจลูกสาวเพื่อช่วยพยุงฐานะของครอบครัว หลังงานวันเกิด สาวีตรีลาออกจากโรงเรียนกลางคืนและได้ทำงานกับคุณนายมารินา มารินาต้องการใช้สาวีตรีเป็นเหยื่อล่อเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าของตัวเอง สาวีตรีคบผู้ชายไม่เลือกหน้า แค้เธอพอใจมหรลลลูกชายของมารินา หึ่งที่เขามีคู้หมั้นแล้ว

ส่วนวินิตาไค้เป็นนักศึกษาแพทย์ และเริ่มงานประพันธ์เจริญรอยตามพ่อของเธอ วินิตาไค้รู้จักและรักกับภาวิทซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ เธอตกลงใจหมั้นกับเขาพร้อมกับคิดที่จะเรียนต่อชั้นคุณฎีบัณฑิต ทรงข้ามกับสาวีตรีซึ่งหมกที่พึ่งเพราะบุคคลที่ไค้รับผลประโยชน์จากเธอ เช่น มารินาหรือรัฐมนตรีกอบกิจ มีคคีมัวหมองเกี่ยวกับเรื่องการค้าโกง สาวีตรีห้องกับมหรลแต่เขาไม่ยอมรับ เธอไค้รู้ความจริงว่าคู้หมั้นของมหรลที่จริงคือเพื่อนสนิทของเธอเอง สาวีตรีศคลินใจไปทำหึ่งกับหมอเถื่อน และตกเลือกถึงแก่ความตาย เจ้าคุณแค้นใจไม่ยอมเหลียวแลลูกสาว คงปล่อยให้เป็นหน้าทีของคุณหญิงเท่านั้น ทั้งการพยาบาลและการทำศพลูกสาว

คำของชีวิตสาว (2492)

สิริยุพาและวรุณยุพาเป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน แต่วรุณยุพาเติบโตอยู่ในความเลี้ยงดูของป้า ทำให้เธอรู้จักใช้ชีวิตอย่างอิสระและชอบช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก ส่วนสิริยุพาอยู่กับแม่และได้รับการเอาอกเอาใจ ทำให้สิริยุพาหนีงะแง่งในความสวยของคน และมองเห็นความสำคัญของเงินตรายิ่งกว่าสิ่งอื่น สิริยุพามีคนรักชื่อเรวัต ซึ่งเป็นนักเขียนที่ยากจนและหนีงะแง่งในศักดิ์ศรีของตัวเอง สิริยุพาต้องการให้เรวัตเก็บเงินให้มากพอที่จะแต่งงานกับเธอ และให้สัญญาว่าจะรอเธอเป็นเวลา 2 ปี

วรุณยุพากลับมาอยู่บ้านพ่อแม่ที่แท้จริงเมื่อป้าตาย เธอเข้ากับแม่ไม่ได้ เพราะแม่เป็นคนตระหนี่คอยหวังผลประโยชน์จากบ้านที่เธอได้รับมรดกจากป้าโดยการวิ่งเต้นให้คนเช่า แต่วรุณยุพาไม่ต้องการเช่นนั้น เธอเริ่มอึดอัดใจ แม่จะช่วยปรับปรุงสภาพของบ้านและบริหารให้ดีขึ้น ก็ถูกคอนขอกจากแม่ ยิ่งไปกว่านั้น วรุณยุพายังต้องลงมือทำงานในบ้านไม่ต่างจากคนใช้ เธอต้องการชีวิตที่อิสระ จึงขอไปพักบ้านป้าที่ปล่อยว่างเอาไว้ และถือโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษาสภาพของคนและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน สิริยุพาผู้เป็นที่สาวก็มีชีวิตฟุ้งเพื่ออยู่ในกรุงเทพฯ เธอคบกับพวกรัก หนีงะแง่งที่ได้ชื่อว่าเป็น "ไก่แก่แม่ปลาช่อน" และหลงใหลวางใจจนตัวเองต้องออกจากงาน สิริยุพาได้เข้าทำงานใหม่กับนพคุณ อันที่จริงนพคุณเข้ามาสนธิสนมกับครอบครัวนี้เพราะรักวรุณยุพา แต่ถูกแม่ของเธอก็ดักกัน ทำให้นพคุณได้ใกล้ชิดกับสิริยุพาแทน และมีความสัมพันธ์ถึงขั้นได้เสียกัน

วรุณยุพาถูกเรียกตัวกลับจากต่างจังหวัดเพื่อช่วยเหลือเรื่องเงินทองในการจัดงานแต่งงานให้สิริยุพาและนพคุณ เรวัตซึ่งกำลังป่วยและผิดหวังที่สิริยุพาผิดสัญญา ได้ลอบเข้ามาหาสิริยุพา แต่สิริยุพาไม่กล้าเผชิญหน้ากับเขาเพราะเกรงว่านพคุณจะรู้ วรุณยุพารับหน้าที่ลงไปพบเรวัตแทน และยอมรับสมอ้างกับใคร ๆ ว่าเธอรักกับเรวัต (ความจริงวรุณยุพาก็หลงรักเรวัตมานานแล้ว) ในที่สุดวรุณยุพาได้แต่งงานกับเรวัต และมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ตรงกันข้ามกับคู่ของสิริยุพาและนพคุณ ซึ่งมีชีวิตครอบครัวที่ไม่ราบรื่น เพราะการแต่งงานของคนทั้งสองขาดพื้นฐานของความรักและความเข้าใจกันอย่างแท้จริง

บ้านทรายทอง (2493)

บ้านทรายทอง เป็นบ้านประจำตระกูลพินิตพันธ์ เจ้าพระยาราชชาติพิพิธเป็นผู้สร้าง เจ้าพระยาราชชาติพิพิธ มีลูกชาย 3 คนคือ พระยาราชชาติพิพิธ และสุรพลซึ่งเกิดกับท่านผู้หญิงภรรยาเอก ส่วนลูกชายคนเล็กเกิดกับภรรยาน้อย สุรพลถูกตัดขาดจากกองมรดกด้วยสาเหตุที่ไม่แน่ชัด มีผู้กล่าวว่าเขาเป็นคนเกเรบ้าง เคยลอบรักกับนางละครตัวโปรดของพ่อบ้าง ตลอดจนกระทั่งว่าเขาเคยรักคุณหญิงราชชาติพิพิธ ก่อนหน้าที่คุณหญิงจะแต่งงานกับพี่ชายบ้าง แต่สุรพลเป็นคนที่จิตใจอ่อนโยนแตกต่างจากพี่ชายและน้องชาย พระยาราชชาติพิพิธเป็นผู้รับมรดกจากพ่อเกือบทั้งหมด ยกเว้นบ้านทรายทองที่แม่ยกให้สุรพล แต่สุรพลไม่ไ้กลับมามีสิทธิ์เป็นเจ้าของบ้าน ต่อมาพนาลูกชายของสุรพลได้เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านทรายทองเพื่อเรียนหนังสือ เขาแต่งงานกับคุณหญิงชาวบ้านธรรมดา ทำให้ญาติพี่น้องคุณหญิงเหยียดหยาม พนาทนอยู่กับญาติพี่น้องเช่นนี้ไม่ได้จึงออกจากบ้านทรายทองไป พระยาราชชาติพิพิธ มีลูกสาว 2 คนคือ พรรณรายและแพรวพรรณ พรรณรายแต่งงานกับ ม.จ.ภราไชยระพีพัฒน์ สว่างวงศ์ และยังคงอยู่ในบ้านทรายทองต่อไป ทำให้บ้านทรายทองกลายเป็นของสกุลสว่างวงศ์ ส่วนแพรวพรรณแต่งงานกับประสพ อลงกรณ์ ข้าราชการกระทรวงต่างประเทศ ครอบครัวนี้ได้อาศัยที่บ้านทรายทองชั่วคราว

ม.จ.ภราไชยระพีพัฒน์ กับหม่อมพรรณราย มีลูกชายหญิง 4 คนคือ ภราทิ-สว่างวัฒน์ ภราคาพัฒน์ระพี ภราวีณีจรสเรือง และภราวุฒิสวัสดิ์ ภราวุฒเกิดมาได้ไม่นานพ่อก็ตายทำให้หม่อมพรรณรายเกลียดลูกชายคนเล็ก มีหน้าซ้ำเขายังพิการไม่สมประกอบอีกด้วย ภราทิลูกสาวคนโตเคยถูกแม่ชังขวางไม่ให้รักกับลูกชายนายความประจำตระกูล ทำให้เขอกลายเป็นคนที่มื่ออารมณ์ฉุนเฉียว ส่วนภราคาและภราวีณีเป็นลูกที่ค่อนข้างจะเชิดหน้าชูตาหม่อมพรรณรายได้ ภราคาเป็นหลานชายคนโปรดของพระยาราชชาติพิพิธ คนอื่นพากันคาดหวังว่าเขาจะเป็นผู้รับมรดกของผู้เป็นตาส่วนที่ยังเหลืออยู่ ซึ่งหมายถึงบ้านทรายทองด้วย ภราคานับเป็นบุคคลสำคัญของบ้านหลังจากที่พระยาราชชาติพิพิธล้มเจ็บ ไปไหนไม่ได้ เขาเป็นผู้ควบคุมดูแลทุกข์สุขและปกครองบ้านทรายทอง จนแม่แต่หม่อมพรรณรายก็ต้องเกรงใจ ส่วนภราวีณีเป็นลูกรักของแม่ เธอเป็นผู้หญิงทันสมัย ชอบสมาคม และมีนิสัยไปทางแม่คือชอบวางท่าเป็นผู้ดี

มีอำนาจ และรังเกียจคนที่ยากจนและต่ำต้อยกว่า

พนา พินิตันท์ ต่อมาคือพระคฤษณ์ธรรมพินิต ตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัด มีลูก 3 คนคือ พจมาน พจนา และพจนีย์ พจมานเป็นผู้ที่พอรักและปลุกฝังให้เป็นคน รักเกียรติและยึดมั่นในคุณธรรมความดี เมื่อพ่อตาย พจมานต้องเข้าไปอยู่ในบ้าน ทนายทองเพื่อเรียนหนังสือตามความประสงค์ของพ่อ เธอมีสมุดบันทึกปกสีน้ำเงินที่ พ่อเขียนคำสั่งสอนศักดิ์สอนเอาไว้มให้เป็นตัวแทนพ่อที่เธอรักเคารพ การเข้ามาอยู่ บ้านทนายทองของพจมาน ทำให้หม่อมพรรณรายระแวงว่าพจมานจะมาทวงสิทธิ์ ครอบครองบ้านทนายทอง ทั้งหม่อมพรรณรายและภาวีฉวีจึงตั้งตัวเป็นศัตรูกับพจมาน พจมานไม่รู้เรื่องงำเรื่องบ้านทนายทอง แต่เธอก็ไม่พอใจที่ถูกกักขังเข้มงวดและถือ โอกาสตอบโต้เท่าที่จะทำได้ เมื่อพจมานเข้ามาอยู่บ้านทนายทองนั้น ภราคาไม่อยู่ ไปต่างประเทศ ภารตีซึ่งมีหน้าที่พยาบาลพระยาราชพิพิธ ก็ไม่ได้เอาใจใส่พจมาน มากนัก พจมานมีเพียงนมทิพย์และภาพหัตถ์เท่านั้นที่รักและสงสารเธอ พจมานพบว่า บ้านทนายทองมีความลึกลับต่าง ๆ มากมาย เช่น สภาพระยาราชพิพิธที่เหมือน ซากศพ สภาขุนน้อยน้องชายพระยาราชพิพิธ ที่นอนร้องครวญคราง สภาประกายของ คีตกวาง ยายหุนที่แก่งอมน่ากลัว และโรงศพของคุณหญิงราชธา พจมานล้มป่วย และถูกหอกหิงงไม่มีใครเอาใจใส่ นอกจากนมทิพย์ซึ่งไม่อาจช่วยอะไรได้ ภราคา กลับมาถึงบ้านพอดี เขาแปลกใจที่พบพจมานในสภาพที่เจ็บไข้และหวาดกลัว จึงได้ ส่งโรงพยาบาลจนเธอหายเป็นปกติ ภราคาพยายามยกย่องพจมานในฐานะญาติสนิท แต่หม่อมพรรณรายและญาติพี่น้องผู้ดีของเธอยังคงความเกลียดชังพจมานเสมอ พจมานรู้สึกว้าภราคาเหมือนพ่อของเธอและเขาเป็นหลักให้เธอยึดเหนี่ยวในขณะที่เธอ ซากที่พึ่ง ภาวีฉวีจนาจพจมานต้องการจะทำให้พจมานเสียคน และถือโอกาสที่ภราคา ต้องไปต่างประเทศ พาพจมานออกสมาคม พจมานฉลาดเอาตัวรอดได้ แผนการของ ภาวีฉวีจึงไม่สำเร็จ มีหน้าซ้ำเธอยังต้องสูญเสียคู่หมั้นเชื้อพระวงศ์ไปเพราะเธอเกิด ชอบพจมานแทน ภาวีฉวีทะเลาะกับคู่หมั้นและพาลโกรธภารตี กล่าวหาว่าภารตีจนาจ เธอจึงให้พจมานเข้ามาทำลายความรักของเธอ ภารตีเกิดโทสะพุดถึงเรื่องทั้งหมด พรรณรายปิดบังไม่ให้ใคร ๆ รู้ว่าพจมานคือเจ้าของบ้านทนายทอง ภาวีฉวีไม่เชื่อ บังคับ ให้พระยาราชพิพิธ ซึ่งกำลังป่วยหนักพุดความจริง ก่อนตายพระยาราชพิพิธ จึงสารภาพว่า บ้านทนายทองเป็นของสุรพล ซึ่งหมายถึงพจมานเป็นทายาทคนเคียวที่มีสิทธิ์สืบทอดเป็น

เจ้าของบ้านทรายทองต่อไป ภราดาถูกเรียกตัวกลับเพื่อมาจัดการเรื่องงานศพและเรื่องบ้านทรายทอง ภราดาต้องการคืนบ้านทรายทองให้พจมาน แต่พจมานเห็นว่าบ้านทรายทองใหญ่โตเกินกว่าเธอจะรักษาไว้ได้ ทั้งเจ้าของบ้านควรจะมีเกียรติยศสูงอย่างภราดามากกว่าเธอ เธอจึงตั้งใจจะยกบ้านทรายทองให้ภราดาเป็นการตอบแทนพระคุณของเธอ ขณะเดียวกันพจมานก็ต้องตัดสินใจเลือกคู่ครองคนใดคนหนึ่งจากชายหนุ่ม 3 คน เธอเลือกภราดาด้วยเหตุผลของความรักและการแทนคุณ เพราะการแต่งงานกับภราดาจะทำให้ทุกคนยังคงอยู่ในบ้านทรายทองได้ดั้งเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พจมาน สว่างวงศ์ (2493)

หม่อมพรพรายโกรธกราคามากที่เขาคิดจะแต่งงานกับพจมาน ใคย้ายออกจากคึกหน้าไปอยู่คึกขวาง ห้ามคนทั้งสองคึกไม่ให้เกี้ยวข้องกัน แม้กราคาจะหาพจมานมากราบขอโทษที่เคยล่วงเกิน หม่อมพรพรายก็ยังไม่คลายความโกรธซึ่งลงได้ ภารดีเป็นผู้จ้จงานแต่งงานให้น้องชายทั้งหมด หม่อมพรพรายไม่ยอมรคน้ำให้พจมาน คงรคให้แต่ลูกชายเท่านั้น พจมานต้องสะกคกลั่นอารมณ์อย่างเต็มที่ เพราะนอกจากหม่อมพรพรายแล้ว ยังมีหญิงสาวอื่น ๆ ที่เคยหมายปองกราคา พุคจาสมประมาณเขอกลางงาน พจนิย์น้องสาวของพจมานที่เคยหนีตามนิเวศน์ไป มาขออาศัยอยู่ในบ้านทรายทองคัยในคืนวันแต่งงานนั่นเอง พจมานรู้สึกว่เขอจะต้องมีเรื่องยุ่งยากใจมากหลังจากแต่งงาน ภารดีจ้จการให้สามีภรรยาไปพักค่อนที่ศรีราชา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ห้คูกค่างมีความสุข เมื่อกลับมา สายใจแม่บ้านคนใหม่และเป็นคนของหม่อมพรพรายก็ทำให้พจมานขุ่นใจเพราะสายใจมีท่าทางไม่เคารพเขอ และพจนิย์มาเล่าให้เขอฟังว่หม่อมพรพรายเที่ยวพูคไปห้ว่ว่ กราคาไม่ไครักพจมาน แต่แต่งงานเพราะบ้านทรายทอง พจมานเข่าไปถามหม่อมพรพราย หม่อมก็ยอมรับว่พคเช่นนั้นจริง และว่พจมานรักกับนกุลเพื่อนของเขอ พจมานรู้สึกชคแย้งในใจมากที่กราคาไม่เคยบอกว่รักเขอ สามีภรรยาชคแย้งกันค่างอยากจจะพิสูจน์ว่ "พินิตนัณฑ์" และ "สว่างวงศ์" ไคจจะเข้มแข็งค่างกัน ปัญหายุ่งยากเหล่านี้ทำให้กราคาไม่คิดจจะทักท้วงในการที่ภาวีฉีจะแต่งงานกับเคิบ ห้ห้ที่รู้ว่ว่เคิบมีเบื้องหลังที่ไม่คิ เพราะต้องการให้ภาวีฉีแยกบ้านไป ปัญหาจจะไคลค่น้อยลง พจมานพยายามเกลี้ยกล่อมคนรักเก่าของภาวีฉีให้กลับมาค้นคิกับภาวีฉีอีกแต่ไม่สำเร็จ ทางค่านหม่อมพรพรายยังคงแพร่กระจายข่าวลือที่ส่อเจตนาร้ายค่อพจมานอย่างสม่าเสมอ เช่นเรื่องพจมานจะยกน้องสาวให้เป็นภรรยาของกราคาอีกคนหนึ่ง และเรื่องพจมานคบชู้ ในความเป็นจริงนั้น นิเวศน์มาที่บ้านทรายทองเพราะต้องการจจะไคเงินจากพจนิย์ แต่พจมานขอให้เขอทำหนังสือสัญญาว่จจะไม่มายุ่งเกี่ยวกับพจนิย์อีก และให้เงินเขอจำนวนหนึ่งเพื่อไปรักษาคัว การกระทำของพจมานเป็นการปกป้องน้องสาวเพราะไม่ต้องการให้พจนิย์เคือคร้อนอีก พจนิย์ไม่รู้จักความจริง กล่าวหาว่พจมานนอกใจสามี พจมานโกรธมากจึงไล่น้องสาวออกจากบ้าน พจนิย์ไปขออาศัยอยู่กับหม่อมพรพราย และค่อมมา

กลายเป็นผู้ช่วยของภาวิณีในการเผชิญหน้ากับบรรดาภรรยาของเคิบ

ภาพุ้ตป่วยหนักและตายในที่สุด ทำให้พจมานสะเทือนใจมาก เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ที่จะทำความดีต่อไป พจมานกลับไปพักอยู่กับแม่ชั่วคราว เธอรู้สึกว่าชีวิตสมรสของเธอคงจะสิ้นสุดในไม่ช้า เพราะภราคารักแม่ของเธอมาก หลังจากที่ภาพุ้ตตาย หม่อมพรพรายเริ่มรู้สึกตัวว่าแก่แล้ว ยิ่งรู้ว่าพจมานกำลังแพ่ทองและหม่อมกำลังจะเป็นยาคน ทำให้หม่อมพรพรายลคหิรูลง เคิบเดินทางไปต่างประเทศ แต่ถูกตำรวจจับ เพราะลักลอบนำเพชรเข้ามา ทำให้ภาวิณีเดือดร้อนและอับอายมาก พจมานเข้าไปค้นห้องของพจมานตามคำสั่งของภาวิณีเพื่อหาหลักฐานมาปรักปรำว่าพจมานประพฤติผิดนอกกนูกนอทาง แต่กลับพบจดหมายของสามีของเธอเข้าทำให้รู้ความจริง และรู้สึกสำนึกผิด ภราดาเพิ่งทราบความจริงว่าพจมานกำลังมีเด็ก เขารีบเดินทางไปพบเธอและบอกกับเธอว่าเขายอมแพ่เพราะพจมานเป็นคนที่มีคุณงามความดีอย่างแท้จริง

ภาวิณีไม่มีที่พึ่ง แม้แต่หม่อมพรพรายก็เกิคราคาญลูกสาวคนโปรดที่นำเรื่องเดือดร้อนมาให้เสมอ ภาวิณีจำต้องชอกลับเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านทรายทองอีก ทั้งภราดาและพจมานยังให้การต้อนรับอย่างดี ภารดีช่วยจัดการให้พจมานไปอยู่กับนิเวศน์ซึ่งหายป่วยและกลับตัวเป็นคนดี ส่วนหม่อมพรพรายยังคงวางท่าปั้นปึ่งอยู่ข้างแต่ก็ลคหิรูลงมากเพราะเห็นแก่ภราดา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางสายเปลี่ยว (2494)

มาลินีเป็นลูกสาวของพระยาพิชิตรณชัยที่เกิดจากภรรยาหน้า เธอกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก ได้รับความอุปการะจากผู้อื่นจนโตเป็นสาวและทำงานเป็นครูที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง มาลินีมีเพื่อนสนิทเป็นครูเหมือนกันชื่อ สมสวาท สมสวาทมีน้องสาวชื่อสุภาณี ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่มาลินีให้ความสนิทสนมอย่างมาก พ่อของสมสวาทและสุภาณีชื่อเจ้าคุณนร เวทย์ เคยเป็นเพื่อนกับพ่อของมาลินี ขณะนี้เป็นพ่อหม้าย มาลินีคุ้นเคยกับครอบครัวนี้มาก ต่อมากมาลินีเกิดขัดแย้งกับผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวเก่า เพราะไม่เห็นด้วยกับระบบการสอนที่ล้าสมัย เธอถูกกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ชู้สาวกับเจ้าคุณนร เวทย์ มาลินีลาออกจากโรงเรียน เธอไปสมัครเป็นครูที่โรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง แต่ได้รับค่าตอบแทนที่ไม่น่าพอใจ ในที่สุดจึงตกลงใจไปเป็นครูสอนเด็กประจำบ้านที่ศรีราชา

ที่บ้านเชิงผาศรีราชา มาลินีพบติพยาป่วยด้วยโรคหัวใจและพิษสุรา เรือรังเธอได้รับมอบหมายจากติพยาให้เป็นครูสอนลูกชายที่ชื่อพงศ์ทิพย์ และเป็นแม่บ้านจัดการควบคุมดูแลบ้านเชิงผาแทน มาลินีได้พบกับสุรพันธุ์ซึ่งเป็นอาของพงศ์ทิพย์ มาลินีประทับใจในบุคลิกบางอย่างของเขา และเกิดความสงสัยว่าทำไมสุรพันธุ์ไม่จัดการปรับปรุงดูแลบ้านและไร่ที่ศรีราชาให้ดีขึ้น มาลินีจัดการเปลี่ยนสภาพบ้านเชิงผาให้น่าอยู่ จึงเกิดขัดแย้งกับเยียมคนใช้เก่าแก่ เยียมกลับไปฟ้องนายของหล่อนที่กรุงเทพฯ สุรพันธุ์สามีของติพยามาที่ศรีราชาด้วยความไม่พอใจที่มาลินีเข้ามาดูแลในครอบครัวของเขา แต่เมื่อเขาได้พบว่ามาลินีเป็นคนสวย ก็เกิดความพึงพอใจ สุรพันธุ์บอกมาลินีว่าติพยาเป็นคนรักเก่าของสุรพันธุ์ และพงศ์ทิพย์ไม่ใช่ลูกของเขา แต่เป็นลูกชู้ ติพยาไถยคำพูดของสามีทำให้โรคหัวใจกำเริบและเสียชีวิต เมื่อขุนท่านุเปิดพิณยกรรม ปรากฏว่าติพยายกทรัพย์สมบัติทั้งหมดให้ลูกชายคนเดียวโดยมีมาลินีเป็นผู้จัดการดูแล สุรพันธุ์ไม่พอใจมาก เขาต้องการโฉนดไร่ที่ศรีราชา เพราะต้องการที่ดินแปลงนี้ สุรพันธุ์เคยเอาบ้านที่พญาไทไปจำนอง และติพยาได้ไถถอนเอาไว้โดยขอแลกกับบ้านเชิงผา ติพยายังเสียทั้งเงินทองและที่ดินอีกมากมาย เพื่อแลกลูกชายและอิสระของเธอเมื่อครั้งแยกกัน สุรพันธุ์ไม่พบโฉนด เขากลับไปกรุงเทพฯ พร้อมกับมาลินีซึ่งพาพงศ์ทิพย์ไปเข้าโรงเรียนประจำ มาลินียังคงเข้าใจสุรพันธุ์ผิดตลอดมา

ระหว่างที่พักอยู่บ้านพญาไท สूरพงศ์พยายามขอความรักจากมาลิน มาลินได้รับการกลั่นแกล้งจากมณีภรรยาบ้าของสूरพงศ์ เมื่อสूरพันธุ์ถูกลวงมาที่บ้านพญาไท มณีก็ออกมาคร่ำครวญให้มาลินหลงเชื่อว่าหลอนเป็นภรรยาที่สूरพันธุ์ทอดทิ้ง มาลินกลับศรัทธาเมื่อเสร็จธุระ เชอเกือบศรัทธาใจแต่งงานกับสूरพงศ์เพื่อเอาชนะสूरพันธุ์ที่คิดว่าเขาแสวงโชคด้วยการแต่งงาน ที่บ้านเชิงฉา มาลินพบโฉนดไร้โดยบังเอิญในแจกันที่สาวใช้ทำแตก ในคืนนั้นสूरพงศ์มาที่บ้านเชิงฉาเพื่อนำตัวมาลินกลับกรุงเทพฯ คว้าแต่ไม่สำเร็จ เขาโกรธออกไปและขับรถชนสะพานได้รับบาดเจ็บ สूरพันธุ์มาถึงบ้านไร่วันรุ่งขึ้นเพื่อปรับความเข้าใจกับมาลิน และได้พบว่าเขาคือเจ้าของไร่ที่ศรัทธา มาลินและสूरพันธุ์แต่งงานกันและใช้ชีวิตชาวไร่ที่บ้านเชิงฉา ส่วนสूरพงศ์กลายเป็นคนพิการขาเสียจากอุบัติเหตุ บ้านพญาไทที่จำนองไว้หลุดเป็นของคนอื่น ทำให้สूरพงศ์ต้องมาอาศัยอยู่ในบ้านเล็ก ๆ บนที่ดินของทิพยา และไม่ได้รับความสุข เพราะต้องทนฟังคำกล่าวเสียดสีจากมณีเป็นประจำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คอกฟ้า (2496)

ม.ร.ว.แสงระวี ทิวากร เป็นหญิงสาวที่มีชาติกำเนิดสูง เป็นคนสวย และไว้ตัวจนใคร่ชื่อว่าเป็นคน "เย่อหยิ่ง" เธอเปรียบเสมือนคอกฟ้าที่ชายหนุ่มพากันหลงใหล รวมทั้งเจ้าพงศ์แสนผู้มีหุ้นส่วนทำธุรกิจร่วมกับท่านพ่อของแสงระวี ท่านชายพงศ์ทิวาท้องการให้ลูกสาวแต่งงานกับเจ้าพงศ์แสนเพื่อช่วยปลดเปลื้องหนี้สิน แต่ไม่สำเร็จเพราะแสงระวีไม่ชอบเจ้า และได้เห็นการวางตัวที่ไม่เหมาะสมของเจ้าค้าย แสงระวีโกรธจิกโคมจากการแนะนำของเพื่อนชายชื่อ พรเลิศ ทั้งสองคนไม่ชอบหน้ากัน แสงระวีเห็นว่าโคมเป็นคนหยิ่งทะนงเกินไป ส่วนโคมเคยรับรู้มาอย่างผิด ๆ ว่าแสงระวีเคยหลอกให้จรัสคนขับรถหลงรัก ความจริงจรัสหลงรักแสงระวีข้างเดียวและเธอเห็นว่าเขาเป็นเพียงคนขับรถไม่คู่ควรกับเธอ

ในงานวันประสูติของเสด็จพระองค์หนึ่งซึ่งเป็นญาติของท่านชายพงศ์ทิวา แสงระวีได้พบโคมอีกและจำต้องอาศัยรถของเขากลับวังโดยบังเอิญ เมื่ออยู่ตามลำพัง โคมแกล้งยั่วแสงระวีจนโกรธและได้จูบเธอ แสงระวีโกรธมากตบหน้าโคม เธอร้องให้ทำให้ท่านชายเข้าใจว่าโคมล่วงเกินลูกสาว ท่านหญิงป้าของแสงระวีเห็นเป็นโอกาสที่จะจัดการแต่งงานระหว่างแสงระวีและเจ้าพงศ์แสนโดยเห็นแก่สินบนของเจ้า โคมรับผิดขอการกระทำของเธอโดยการแต่งงานกับแสงระวีเสียเอง พิธีแต่งงานจัดทำขึ้นอย่างเรียบง่าย ๆ ในวันเดียวและฤกษ์เดียวกับงานแต่งงานระหว่างนิวัติชัย ลูกพี่พี่และวิจิตราเพื่อนของแสงระวี

หลังจากแต่งงาน แสงระวีต้องตามสามีมาอาศัยที่บ้านหลังเล็ก ๆ ของเขา ทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับหญิงสาวที่มาหลงรักโคม เช่น จันทร์จิรา ลูกสาวของคุณพระข้างบ้าน และนิยะคา ลูกสาวของคุณนายปราณีที่โคมนับถือ นิยะคาเสียใจมากที่โคมคัดสินใจแต่งงานกับแสงระวีทั้งที่สนิทสนมกับเธออยู่ก่อน ประณอมน้ำสาวของนิยะคาได้วางแผนให้นิยะคาไปมาหาสู่กับโคมเช่นเคย ทำให้แสงระวีกลางแครงใจมาก ค่ายความช่วยเหลือของพรเลิศโดยการเข้าไปกั้นนิยะคาให้ออกห่างจากโคม จึงทำให้ทั้งสามมีและภรรยาเข้าใจกันดีและมีความสุข

รุ่งอรุณ (2496)

รุ่งอรุณอาศัยอยู่กับลุงและป้าที่สระบุรีนับตั้งแต่พ่อของเธอเสียชีวิตลง เธอต้องทำงานหนักราวกับคนใช้ วัลลภโคช่วยเหลือให้เธอออกมาจากบ้านนั้นได้ และพาเธอเข้ามากรุงเทพฯ ให้อยู่ในความอุปการะของสายสวาท หญิงคนรักของเขา สุนัยน้องชายของสายสวาทนึกพอใจรุ่งอรุณตั้งแต่แรกเห็น

เจ้าคุณเทพมณูป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง และขาดคนพยาบาลเอาใจใส่ หมอยลได้ปรึกษาเรื่องนี้กับสุนัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจการงานของเจ้าคุณ รุ่งอรุณรับอาสาไปพยาบาลให้เพราะคิดถึงพ่อซึ่งเป็นนักเขียนที่ยากจนและตายเพราะโรคเดียวกัน เจ้าคุณเอ็นดูรุ่งอรุณมาก สร้างความไม่พอใจให้กับไชศรีลูกสาวหน้าตาซีริวของเจ้าคุณ หมอยลจัดการให้ไชศรีไปพักผ่อนที่หัวหินเพื่อไม่ให้รบกวนคนเจ็บ ม.ล.อรุณรุ่งซึ่งอยู่ข้างบ้านได้มาเยี่ยมเจ้าคุณ พบรุ่งอรุณก็รู้ว่า เป็นลูกสาว รุ่งอรุณก็รู้ว่าอรุณรุ่งเป็นแม่ของเธอ แต่ด้วยความน้อยใจที่ถูกแม่ทอดทิ้งตั้งแต่อายุได้เพียง 5 ขวบ เธอจึงหนีหน้าไม่ยอมให้พบ แต่ในที่สุดก็ใจอ่อน เจ้าคุณได้รู้ความจริงด้วย เนื่องจากพ่อของรุ่งอรุณเป็นญาติของเจ้าคุณเทพมณู รุ่งอรุณจึงนับว่าเป็นหลานปู่ของเจ้าคุณ ด้วยเหตุนี้ทำให้เจ้าคุณเอ็นดูรุ่งอรุณมากยิ่งขึ้น จึงได้ให้ของกำนัลเป็นสร้อยเส้นเล็ก ๆ มีรูปหัวใจคล้องอยู่ และทำพิธีกรรมมอบทรัพย์สินสมบัติให้ส่วนหนึ่ง ไชศรีก็กลับจากหัวหินและรู้ว่าพ่อของเธอแสดงความเมตตาต่อรุ่งอรุณก็ไม่พอใจ เข้าใจผิดคิดว่าเจ้าคุณชอบรุ่งอรุณแบบชั่วสาว เมื่อรุ่งอรุณไปเยี่ยมน้องสาวคนละพ่อที่ป่วยอยู่ที่บ้านข้างเคียง ไชศรีก็ถือโอกาสสั่งให้คนใช้ชนชาวของของรุ่งอรุณไปส่งคืนให้ เป็นการไล่ออรุณออกจากบ้าน รุ่งอรุณไม่ยอมอยู่กับแม่ตามที่แม่ขอร้อง เธอกลับไปอยู่กับสายสวาทตามเดิม

คุณนายกลวิชัยประยูรค์ อาของไชศรีขอร้องให้หลานสาวเจรจากับเจ้าคุณ เรื่องพิธีกรรม โดยหวังส่วนแบ่งจากสมบัติของพี่ชายด้วย เจ้าคุณไม่ปิกบังลูกสาวเอาพิธีกรรมให้อานคู ปรากฏว่าทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดเจ้าคุณยกให้ไชศรี มีทรัพย์สินสมบัติเพียงเล็กน้อยบางส่วนเท่านั้นที่เจ้าคุณมอบให้สุนัยและรุ่งอรุณ เจ้าคุณถือโอกาสนั้น รุ่งอรุณให้กับสุนัย ทำให้บุุชคนย์ลูกชายของคุณนายกลฯ พลาดหวังจากรุ่งอรุณ ไชศรีเมื่อทราบความจริงว่าพอรักเธอมากที่สุดก็เปลี่ยนนิสัยกลับตัวเป็นคนดีได้ทันที ต่อมาเจ้าคุณก็ถึงแก่กรรม

สุนัขใจมากที่ได้เป็นคู่มั่นของรุ่งอรุณ รีบส่งข่าวไปบอกวัลลภว่ามีชาวตี
วัลลภเข้าใจว่าเป็นชาวตีของเขา ซึ่งหมายถึงสายสวาทคงตกลงใจแต่งงานกับเขา
แล้ว จึงรีบเข้ากรุงเทพฯ สายสวาทซึ่งปล่อยให้วัลลภรอคอยมานับสิบปีใจอ่อนยอมจก
ทะเบียนสมรสกับเขาในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โคมผู้จองทอง (2497)

สารภี อคตินางเอกละครเร่ ซึ่งเคยเป็นภรรยาของโคมในสมัยที่เขายังยากจน รู้ข่าวว่าโคมร่ำรวยและมีภรรยาใหม่แล้ว จึงคิดจะมาขอเงินจากโคม สารภีหนีออกจากบ้านของทรงพันธ์และจรรยา ซึ่งหลอนไปทำงานเป็นคนรับใช้อยู่ และสืบหาโคมจนพบ โคมรู้ตัวล่วงหน้าเพราะทรงพันธ์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของโคมได้ส่งข่าวมาบอก โคมให้เงินสารภีจำนวนหนึ่งแล้วขอให้หลอนไปเสีย ถึงอย่างไรแสงระวีก็รู้สึกไม่พอใจที่สารภีกลับมามีความสุขกับชีวิตครอบครัวของเธอ ทางด้านการทำงาน โคมซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการโรงภาพยนตร์เฉลิมทิวา ถูกกล่าวหาว่ารับสินบนในการนำโรงภาพยนตร์เรื่องหนึ่งเข้ามาฉาย คุณนายปราณีซึ่งเป็นหุ้นส่วนใหญ่หลอนเข้าใจโคมผิดไปค่าย โคมไม่พอใจมาก เขาลาออกจากการงานทันทีด้วยความหยิ่งในเกียรติของตนเอง คุณนายปราณีเมื่อรู้ว่าโคมไม่ผิด ได้พยายามชักชวนโคมให้เข้าทำงานอีก แต่โคมปฏิเสธนิยจะลาปล่อยให้สารภีซึ่งทำงานรับใช้อยู่ที่บ้านของเธอออกมาพบโคมโดยหวังจะจับพิรุษของโคม แต่ก็ต้องผิดหวัง

โคมว่างงานทำให้เขามีอารมณ์หงุดหงิดและหวนนึกถึงเกี่ยวกับอนาคตของครอบครัว ชาวสื่อว่าโคมมีโอกาสนำเงินของท่านชายพงศ์ทิวาที่ได้จากการขายหุ้นโรงภาพยนตร์มากำเนินกิจการต่าง ๆ ได้ ทำให้โคมซึ่งเป็นคนหยิ่งทะนงโกรธแค้นมากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นจิตราซึ่งหย่าขาดกับนิวศิษย์แล้วไปเป็นภรรยาของเศรษฐีได้มาทรมานขอซื้อบ้าน อ้างว่าโคมขี้ขลาดจากนิยจะลา ทำให้โคมโกรธมาก เขาประกาศว่าจะไม่ขายบ้านหลังนี้เด็ดขาด ท่านชายประจักษ์ทำให้แสงระวีต้องไปเคาะพยามบาลที่วัง นิยจะลาถือโอกาสมาหาโคมถึงบ้าน แสงระวีบังเอิญมาพบเข้า เธอไม่พอใจมาก

ในที่สุดโคมต้องเอายานให้เข้า และย้ายครอบครัวมาอยู่ที่วังทิวาเวศม์ เพื่อเห็นแก่ลูกที่กำลังจะเกิดมา และเพื่อให้แสงระวีได้พยามบาลท่านพ่อของเธอ เมื่ออยู่ที่วังโคมเริ่มเปลี่ยนไปเพราะที่นี่ไม่ใช่บ้านของเขาเอง ผ่อนคนรับใช้ประจำตัวของโคมมีเรื่องชกต่อยกับคนในวัง เริ่มทำให้โคมไม่พอใจ ต่อมาท่านป้าของแสงระวีพยามเข้ามายุ่งเกี่ยวเรื่องทรัพย์สินมรดกของน้องชาย และกล่าวหาว่าโคมหวังจะได้ครอบครองมรดกเสียเอง โคมบังเอิญเข้ามาได้ยิน เขาโกรธมากผลุนผลันออกจากวังไป ในความรู้สึกของแสงระวีนั้น การจากกันระหว่างเธอและโคมเปรียบเสมือน

การหย่าร้างระหว่างวิจิตราและนิวัติชัย นิยะดาเมื่อได้รู้ว่าโคมหนีไป เธอเสียใจมาก และรู้สึกสำนึกผิดที่ได้เคยทำให้สามีภรรยาไม่เข้าใจกัน

โคมไปทำงานกับทรงพันธ์ที่สงขลา เขาได้เป็นหัวหน้าคุมคนงานในเมือง ทรากคร่ำทำงานหนักจนล้มเจ็บ ทรงพันธ์เห็นว่าอาการหนักน่าวิตก จึงส่งข่าวไปให้ แสงระวีทราบ โคมและแสงระวีเข้าใจกัน เมื่อโคมหายป่วยได้เดินทางกลับกรุงเทพฯ พร้อมแสงระวี ส่วนทร เลิศซึ่งพลาดหวังจากนิยะดาก็ได้แต่งงานกับประนอมในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซารโซก

เคิมครอบครัวของเพียรเคยเช่าสวนทำอยู่ที่คลองมอญ ต่อมาจึงย้ายมา
 อยู่นิคมสร้างตนเองที่ซารโซก สระบุรี พ่อและแม่ของเพียรต้องการให้เขาแต่งงาน
 กับลูกสาวของสมาชิกนิคมฯ ด้วยกัน แต่เพียรรักกับอคิสัยลูกสาวของเจ้าของสวนที่
 เขาเคยเช่าทำอยู่นั้น และพาเธอมาอยู่ที่ซารโซกด้วย พ่อแม่และน้องสาวของเพียร
 ไม่ชอบอคิสัยเพราะคิดว่าเป็นสาวชาวกรุงคงจะทำงานไม่เป็น แต่ปรากฏว่าอคิสัย
 ช่วยแบ่งเบาภาระในบ้านได้ ทำให้ทุกคนเริ่มมองเห็นความดีของเธอ เพียรขอให้
 อคิสัยเป็นแบบอย่างที่ดีของชาวบ้านซารโซก ตัวเขาเองก็เป็นผู้นำที่ดีของชาวบ้าน
 อคิสัยสามารถชักจูงให้ชาวบ้านหันมาสนใจในศาสนิกิจ เช่นการทำบุญตักบาตร ตลอดจน
 ชักชวนให้แม่บ้านรู้จักการประกอบอาหาร การจัดบ้านให้น่าอยู่ การปฐมพยาบาล
 การแต่งกาย และการพูดจาแบบชาวกรุง พี่สะใภ้ของเพียรอิจฉาอคิสัย ทำให้เพียร
 และพี่ชายมีเรื่องต่อสู้กัน แต่เหตุการณ์ก็สงบลงได้ ชาวบ้านคนหนึ่งพยายามหลอก
 ชาวบ้านว่าบ่อน้ำใกล้บ้านของเขาเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เพราะต้องการเก็บน้ำไว้ใช้
 เพียงคนเดียว เพียรจึงแจ้งให้ผู้ปกครองนิคมมาตักเตือน ทำให้ชาวบ้านได้หันมาตาม
 ปกติ นอกจากนี้อคิสัยยังได้ช่วยเหลือผู้หญิงสาวที่เคยเป็นคู่มั้นหมายของเพียร
 ให้รอดพ้นจากการถูกขู่พิษกัศตายนีกด้วย การกระทำของเพียรและอคิสัยเป็นที่ชื่นชม
 ของชาวบ้านทั่วไป เขาทั้งสองมีความสุขจากการที่ได้ช่วยเหลือพัฒนาชาวบ้านซารโซก
 ให้มีสภาพชีวิตที่เจริญและค้ำงาม แม้ว่าการทำงานของเขาต้องบากบั่นราวกับเข็นครก
 ขึ้นภูเขาก็ตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แรงอธิษฐาน

บัทมาได้ชื่อว่าเป็นเด็กสาวที่แก่น เก่ง กล้า ประเปรียว และขอมคบเพื่อนผู้ชาย เธอได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากนายสมบุญ นายไปรษณีย์ และนางถนอม แมคาชชายชนมหวาน ความแก่นกล้าและความยากจน ทำให้พวกคุณหญิงคุณนายในจังหวัดพากันรังเกียจบัทมา ไม่ต้องการให้ลูกชายหญิงมาคบกับบัทมา โดยเฉพาะคุณนายสายใจภรรยาข้าหลวงถึงกับห้ามสุจริตลูกชายไม่ให้คบกับบัทมาอย่างเด็ดขาด ในครั้งปิดภาคเรียน บัทมาได้ช่วยทิพาพันธ์ (หรือแดงน้อย) จากการตกน้ำ พ่อของทิพาพันธ์จึงช่วยเหลือให้บัทมาได้เข้ามาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ เป็นการตอบแทน โดยการฝากฝังให้อยู่กับกรองกาญจน์ซึ่งเป็นญาติกัน ก่อนเข้ากรุงเทพฯ บัทมาได้อธิษฐานต่อหลวงพ่อบุญที่วัดกลางขอให้เธอได้รู้จักญาติพี่น้องที่แท้จริง และมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต

เมื่ออยู่ที่บ้านของกรองกาญจน์ บัทมาเป็นเด็กที่คล่องแคล่ว รั้งงาน และสามารถทำงานไคเรียบร้อยและประณีตกว่าบรรณารักษ์ เด็กสาวซึ่งเป็นหลานของกรองกาญจน์และได้ชื่อว่าเป็นลูกผู้ดีมีเงิน บัทมาเรียนอยู่โรงเรียนเดียวกับทิพาพันธ์ นันทกา (โอง) และประกายรัศมี ซึ่งเป็นลูกพี่เลี้ยงเดียวกับบัทมา เมื่อครั้งจะไปส่งสุจริตไปเรียนที่ต่างประเทศ บัทมาได้รู้จักกับระพีพันธุ์พี่ชายของนันทกา ซึ่งมีอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ ระพีพันธุ์สนใจชีวิตที่น่าสงสารของบัทมามาก การที่ระพีพันธุ์ทำงานร่วมกับกรองกาญจน์ และยังเป็นพี่ชายของนันทกา ทำให้ระพีพันธุ์และบัทมามีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

บัทมาบอกความจริงกับกรองกาญจน์ว่า เธอเป็นลูกหลวงประภาสภรรยาวิโรจน์ที่เกิดกับมานี้ภรรยาอายุ ความจริงเรื่องกำเนิดของบัทมาเป็นที่รู้กันทั่วไปในขณะที่บัทมา กลับไปทางจังหวัด เพราะนายสมบุญตาย คุณนายรัตนาแม่ของประกายรัศมีไม่สบายใจที่รู้ว่าสามีผู้ล่วงลับมีลูกสาวอีกคนคือบัทมา คุณนายรัตนาหวังที่จะให้ลูกสาวของเธอแต่งงานกับระพีพันธุ์ ประภาเมื่อรู้ว่าเธอยังมีหลาน ลูกของน้องชายอีกคนหนึ่ง นอกจากประกายรัศมีก็ร้อนใจโทรเลขถามตัวคุณนายสายใจซึ่งเป็นญาติมาสืบถามความจริง สายใจรู้สึกเสียใจมากที่เคยหลงเกลียดบัทมาทั้ง ๆ ที่บัทมาคือหลานแท้ ๆ (มานี้เป็นน้องสาวของสายใจ)

ระพีพันธุ์ปฏิเสธที่จะหมั้นกับประกายรัศมี และขอหมั้นกับปัทมาแทน ทำให้คุณหญิง
 เพ็ญผู้เป็นแม่ไม่พอใจมาก อย่างไรก็ตามก็ ค้ำความช่วยเหลือของเจ้าคุณอิศรานุวัติก
 ผู้เป็นพ่อและพัฒนางานที่สาว ระพีพันธุ์ก็ไต่หมั้นกับปัทมา ท่ามกลางความยินดียิ่งของ
 กรองกาญจน์และคนอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุน ส่วนประกายรัศมีผู้ผิดหวังได้ไปเรียน
 ต่อต่างประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คนรักของข้าพเจ้า (2498)

รงค์เพื่อนร่วมงานของชานพนิคหวังจากคนรัก คิดอยากจะฆ่าตัวตาย ชานพจึงได้ชี้ให้รงค์เห็นว่าชีวิตยังมีค่า และได้เล่าถึงเรื่องความรักของเขาแก่หนหลังให้รงค์ฟังเป็นอุทาหรณ์

ชานพเคิมเคยเป็นเด็กรับใช้ในบ้านของเจ้าคุณสุรเดช หลงรักลูกสาวของเจ้าคุณจนยอมช่วยลอกการบ้านให้เธอเสมอ ต่อมาแม่ของเธอรู้เข้า ทำให้ชานพต้องออกจากบ้านนี้ไปเป็นลูกศิษย์วัด มีชีวิตที่ยากลำบากจนคิดจะฆ่าตัวตาย แต่มีพระภิกษุรูปหนึ่งมาช่วยไว้ เมื่อเป็นเด็กวัดชานพไปติดพันสาวใช้ของคุณนายนิเวศน์ชื่อสิน ชานพไม่ไ้รักสินอย่างจริงจัง เพราะเธอมีนิสัยชอบพุกจากระโยกโงกฮากไม่น่าฟัง ต่อมาสินก็หนีตามพระเอกลิไป ชานพย้ายออกจากวัดไปอยู่บ้านของอาชื่อตัน มีลูกสาวชื่อเคลีย ชานพไ้รักจิกสาวเพื่อนบ้านคนหนึ่ง และถูกชักจูงให้เล่นการพนันจนกระทั่งสอบตก เคลียเคยเกือบจะแต่งงานกับชานพแต่ชานพก็ไม่เชื่อฟัง เมื่อชานพย้ายออกจากบ้านของอาแล้วจึงไ้รู้ว่าเคลียหลงรักเขา เคลียหาหนทางติดต่อกับชานพเสมอ แต่เขาไม่ไ้รักเธอ เคลียแกล้งสนิทสนมกับล่วนเพื่อนของชานพเพื่อให้ชานพฟัง แต่ก็ไม่สำเร็จ ต่อมาเคลียก็ได้เป็นภรรยาของล่วน ชานพพยายามเรียนจนจบชั้นมัธยม แล้วเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เขาทำงานเป็นเสมียนในบริษัทแห่งหนึ่ง ชานพอยากจนเช่าห้องแถวของคุณนายแฉ่วอยู่ คุณนายมาทวงค่าเช่าห้องเห็นสภาพความเป็นอยู่ของเธอเกิดความสงสาร ส่งอาหารมาให้รับประทานเสมอ จนกระทั่งชานพชอบพอกับนางหลานสาวของคุณนาย เมื่อคุณนายรู้เข้าก็โกรธมากเพราะคุณนายเองก็หลงรักชานพตั้งที่มีอายุถึง 50 ปีแล้ว ชานพจึงเป็นต้นเหตุให้ปากกับหลานสาวทะเลาะกัน เขาย้ายออกจากห้องแถวของคุณนายแฉ่วไปเช่าบ้านรวมอยู่กับเพื่อนไ้รักจิกสาวข้างบ้านชื่อสอางค์ เคิมสอางค์รักกับอุทัยเพื่อนของชานพ แต่อุทัยประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต สอางค์จึงหันมารักชานพแทนและไ้ด้วยกันเป็นสามีภรรยาด้วยกัน ชานพต้องย้ายไปทำงานต่างจังหวัด การแยกกันอยู่ทำให้สามีภรรยาเริ่มไม่เข้าใจกัน ชานพถูกกล่าวหาว่าเป็นชู้กับภรรยาของนายจ้าง ทำให้เขาต้องว่างงานและเลิกกับภรรยา ชานพกลับไ้ไปอยู่มานที่พิษณุโลก ไ้พบกับวนิดาซึ่งเป็นคนจังหวัดเดียวกัน เขารักวนิดาและไปสู้ออกกับพ่อแม่ของเธอ แต่ถูกปฏิเสธเพราะว่าเขาอยากจน วนิดาจึงตามมาอยู่กับชานพที่กรุงเทพฯ ชานพไ้ทำงานค้าหน้าโคมฉาและยังเป็นนักจัดรายการ

เพลงทางวิทย์ เขามีแฟนเพลงมากมาย และมีเด็กสาวคนหนึ่งมาทักพัน ซึ่งซานเองก็
พอใจด้วยเช่นกัน จนกระทั่งวันคาคลอคถูกเป็นหญิง ซานพริ้งได้คิด หังแก่นั้นมาเขาเลิก
ประพุกีตัวเหลวไหลเพราะความรักลูก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กุหลาบแดง (2498)

สายวรุณชอบอ่านและเขียนหนังสือทั้งแค้งยังเป็นนักเรียน แต่ต้องแอบซ่อนไม่ให้พ่อรู้ เพราะพ่อไม่ชอบให้ลูกสาวเป็นนักเขียน สายวรุณได้รู้จักนฤมิตในฐานะที่เป็นนักเขียนด้วยกัน นฤมิตมักเฝ้ามองดูสายวรุณขึ้นรถรางไปโรงเรียนทุกเช้า ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองลึกซึ้งจนถึงขั้นรักกันโดยมีสุนทรานองชายของสายวรุณเป็นพ่อสื่อ แม่ของสายวรุณเห็นใจคนทั้งสองและช่วยปิดบังไม่ให้พ่อของสายวรุณรู้ แต่ประภคัญทิพย์ของสายวรุณได้นำความไปบอกให้พ่อของสายวรุณรู้ เมื่อเธอเรียนจบจึงถูกส่งตัวไปอยู่กับญาติที่ต่างจังหวัด

ต่อมาสายวรุณได้กลับบ้านและทำงานเป็นครู เธอถูกพ่อจับได้ว่ายังคงติดต่อกับนฤมิตอีก นฤมิตไปพบพ่อของสายวรุณเพื่อยืนยันความรักของเขาต่อสายวรุณ เป็นเหตุให้พ่อไล่เธอออกจากบ้าน อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนที่สายวรุณเป็นครูอยู่ได้ช่วยจัดงานแต่งงานให้ สายวรุณและนฤมิตไปเช่าบ้านอยู่ด้วยกันอย่างยากจน ต่อมานฤมิตถูกกล่าวหาว่าขโมยเงินจึงลาออกจากงาน ส่วนสายวรุณก็ลาออกจากการเป็นครูด้วยความหึงหวงในศักดิ์ศรี เพราะถูกลดชั้นไปสอนเด็กเล็ก ทั้งสองคนยากจนมาก นฤมิตป่วย สายวรุณต้องเอาของไปจำนำเพื่อนำเงินมาซื้ออาหาร ครั้งหนึ่งสองสามีภรรยาจะมีเงินเพียง 8 สตางค์เพื่อซื้อข้าวต้มรับประทานเป็นอาหารเย็น

นฤมิตได้งานทำ และสนับสนุนให้สายวรุณเขียนหนังสืออีก เธอเริ่มเขียนเรื่อง "หญิงโสเภณี" ขณะตั้งท้องลูกคนแรก แต่หาที่พิมพ์ไม่ได้เพราะชื่อเรื่องน่ารังเกียจ สายวรุณต้องเดินหาที่พิมพ์เองโดยได้รับเงินทุนจากเจ้านายพระองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นญาติของลูกศิษย์ที่ประทานให้ด้วยความเมตตาสงสาร นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการวิจารณ์ว่าสายวรุณไม่ได้เขียนเอง แต่นฤมิตเป็นผู้เขียน ฯลฯ แต่ถึงอย่างไร นวนิยายเรื่องนี้ก็ได้สร้างชื่อเสียงให้กับสายวรุณ ทั้งสายวรุณและนฤมิตมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นบ้าง ทั้งสองมีลูกคนแรกเป็นหญิงและคนที่สองเป็นชาย ต่อมานฤมิตก็เสียชีวิตเพราะจะทรากคร่าทำงานหนักเพื่อสร้างหลักฐานให้ครอบครัว

หมายเหตุ :- ความสำคัญของกุหลาบแดง เนื่องมาจากในวันเกิดของสายวรุณ นฤมิตไม่สบายจึงให้เพื่อนนำกุหลาบแดงใส่แจกันมามอบให้แทน หลังจากนฤมิตตายแล้ว สายวรุณได้จัดงานวันเกิดครบ 4 รอบของเธอ ลูกทั้งสองได้นำแจกันใบเดียวกันใส่ดอกกุหลาบแดงเป็นของขวัญวันเกิดให้แม่ กุหลาบแดงจึงหมายถึงความทุกข์ ความเศร้า และความสำเร็จของสายวรุณ

บทมา วรารักษ์ (2499 - 2500)

บทมาไม่ได้เรียนต่อมหาวิทยาลัย แต่ออกทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกับระพีพันธ์ เธอยังคงพักอยู่กับกรองกาญจน์ บทมาและระพีพันธ์ยังไม่ได้แต่งงานกัน เพราะบทมาต้องการจะทำงานสร้างฐานะของตัวเองก่อน นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ระพีพันธ์ได้พบผู้หญิงที่คิดว่าเธอ บทมาใช้สกุลว่า วรารักษ์ เธอไม่ได้ใช้ วรารักษ์ ของพ่อที่อุปการะเธอมา และไม่ได้ใช้ กาญจนรักษ์ ของพ่อบังเกิดเกล้า ครั้งหนึ่งหนังสือพิมพ์ลงภาพถ่ายของบทมา ระบุชื่อของเธอว่า บทมา กาญจนรักษ์ เป็นเหตุให้มีคนเขียนจดหมายประท้วงมาว่าบทมาไม่สมควรใช้สกุล กาญจนรักษ์ ทำให้บทมามีปมคือว่า เธอเป็นบุคคลที่คนในวงศ์ตระกูลไม่ยอมรับ นอกจากนี้แม่ของระพีพันธ์ก็ยังคงรังเกียจเคียดจัญท์บทมา เธอไม่อาจเข้าหน้าคุณหญิงเพี้ยนได้ งานค่านหนังสือพิมพ์ทำให้ระพีพันธ์ต้องศึกษอสมาคมกับหญิงสาวอื่น โดยเฉพาะมีหญิงสาวชื่อทรงกลด หลงรักระพีพันธ์ถึงกับโทรศัพท์มาหาเธอเสมอ ต่อมาทรงกลดก็ศึกษามาระพีพันธ์ไปเชียงใหม่ เมื่อระพีพันธ์เดินทางกลับ บทมาไปรับพบว่าระพีพันธ์และทรงกลดมีท่าทางสนิทสนมกันมาก ทำให้เธอน้อยใจ หนักกลับมาก่อน ระพีพันธ์อธิบายให้บทมาเข้าใจว่าเธอไม่มีความสัมพันธ์อันใดกับทรงกลด และเธอสัญญาว่าจะซื่อสัตย์ต่อเธอเพียงคนเดียว

ประภาป่าของบทมาล้มเจ็บ บทมารีบไปคู่อากูและช่วยพยาบาลดูแลอย่างใกล้ชิด ทรงยศเพื่อนของสุจริตและเป็นพี่ชายของทรงกลดได้ช่วยเหลือหาหมอมารักษาจนกระทั่งอาการดีขึ้นมาก ประภารู้สึกเสียใจที่พอกทั้งบทมา แต่บทมากลับทำให้ประภาโรคหายได้ คุณนายรักษาเมื่อรู้ว่าพี่สาวของสามีไม่สบายก็มาเยี่ยม จักการพาคนเจ็บไปรักษาพยาบาลที่บ้าน และแสดงความไม่พอใจหาว่าบทมารักษาป่าไม่มีความจริงรักษาทำดีกับประภาเพราะหวังทรัพย์มรดก เกรงว่าประภาจะรักบทมา มากกว่าประกายรัศมีลูกสาวของตัว

คุณหญิงเพี้ยนไม่สบาย ลูกสาวพากันเกียงไม่ยอมรับพยาบาลดูแลแม่ นอกจากพัฒนาภคซึ่งถูกพี่สาวคนอื่น ๆ หาว่าไม่อยากดูแลแม่ คุณหญิงเพี้ยนผิดหวังที่ลูกสาวคนโตต้อนรับแม่อย่างเสียไม่ได้ทำให้โรคหัวใจกำเริบต้องรีบนำส่งโรงพยาบาล พัฒนาการมีภาระทางครอบครัวไม่อาจอยู่เฝ้าพยาบาลแม่ได้ ส่วนนั้นทกาลูกสาวคนสุดท้ายก็เป็นคนซี้ซลาคไม่กล้าอยู่เฝ้าไข้คนเดียว บทมารับอาสาอยู่พยาบาลแม่ของคุ่มั้น ทำให้คุณหญิงเพี้ยน

สำนักคิดและชาวซึ่งในน้ำใจของบัทมา ต่อมาคุณหญิงเขียนก็สิ้นใจ

ทรงยศเตือนทรงกลคน้องสาวว่าไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับระพีพันธ์เพราะเขามี
คู่นั้นแล้ว แต่ทรงกลไม่เชื่อ ส่งจดหมายลึกลับมาให้บัทมาทำให้บัทมาเข้าใจผิด คิด
จะเลิกสมการแต่งงานระหว่างเธอและระพีพันธ์ ทรงยศรีบมาหาบัทมาเพื่ออธิบายให้
เธอเข้าใจ ส่วนทรงกลพยายามมาขอพบระพีพันธ์ พยายามทำให้ทรงกลนึกละอายใจ
โดยการกล่าวขยของบัทมา และความรักที่แท้จริงระหว่างบัทมาและระพีพันธ์ ประภา
ยกที่คืนให้บัทมา ส่วนพ่อของระพีพันธ์จะออกเงินปลูกเรือนหอให้สองหนุ่มสาว ประกายรัตน์
กลับจากต่างประเทศได้คูครองเป็นคนมีฐานะดี เธอไม่มีเรื่องชุ่นเคืองกับบัทมาอีก และ
ได้เชิญบัทมาและระพีพันธ์ไปงานเลี้ยงที่บ้าน ซึ่งเป็นงานเลี้ยงในหมู่ญาติมิตร เพื่อแสดง
ถึงความสามัคคีปรองดองระหว่างพี่น้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จอมเทียน

วุฒิกนิษฐ์รักหญิงสาวชื่อชัญญา และได้แต่งงานกับเธอโดยไม่เชื่อฟังคำทัดทานของพ่อแม่ ต่อมาเขาได้พบว่าภรรยาไม่ซื่อ จึงเสียใจมากและหนีไปอยู่ที่จอมเทียน 5 ปี ต่อมา จิตลดาและแม่ของเธอพร้อมทั้งอัครัดชายหนุ่มที่มาขอพบจิตลดาได้เดินทางไปที่จอมเทียนเพื่อซื้อที่ดินบริเวณนั้น จิตลดาพบวุฒิกนิษฐ์ก็จำได้เพราะเธอเคยเห็นรูปถ่ายของเขาจากศิริสุทธิพี่สาวของวุฒิกนิษฐ์ จิตลดากลับไปเล่าให้ศิริสุทธิฟัง ครอบครัวของวุฒิกนิษฐ์จึงได้พบลูกชายที่หายสาบสูญไป แต่วุฒิกนิษฐ์ไม่กลับไปอยู่กรุงเทพฯ เขายังคงพอใจอยู่ที่จอมเทียนต่อไป ส่วนจิตลดาได้ขอให้แม่ของเธอซื้อที่ดินที่จอมเทียนใกล้กับที่ดินของวุฒิกนิษฐ์

ต่อมาวุฒิกนิษฐ์ป่วยเป็นโรคไทฟอยด์ จิตลดาไปพบเข้าจึงพาเขามารักษาที่กรุงเทพฯ วุฒิกนิษฐ์ประทับใจในคุณงามความดีของจิตลดา เขาจึงละทิ้งแต่งงานกับจิตลดาและไปอยู่ที่จอมเทียน เมื่อมีลูกชายคนแรกก็ตั้งชื่อว่า "จอมเทียน" ส่วนชัญญาต่อมามีสามีอีกหลายคน ครั้งหนึ่งเธอถูกจับได้ว่ามีชู้ที่จอมเทียนด้วยเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปืนไฟ (2499)

เริ่ม กิติโยชิน ได้รับความหมายซึ่งเป็นลูกกำพร้าของพี่ชายมาเลี้ยง ชื่อว่า นิमित (หรือเคิม) เขาให้ความยุติธรรมแก่หลานชาย และเลี้ยงดูมาเท่าเทียมกันกับ ลูกสาวชื่อพรพิศและลูกชายชื่อกฤษดา นิमितเป็นเด็กดี มีความเจียมตัวและอ่อนน้อม ถ่อมตน ส่วนกฤษดาได้รับการเอาอกเอาใจจากแม่ ทำให้มีนิสัยชอบเอาชนะคนอื่น และเป็นคนเจ้าอารมณ์ กฤษดาเกลียดชังนิमितมากเพราะพ่อมักเปรียบเทียบเขา กับ พี่ชายเสมอโดยการตำหนิกฤษดาแค้นชมนิमित เริ่มส่งกฤษดาไปเรียนที่อังกฤษ เป็นเวลา 5 ปี แต่กฤษดาเรียนไม่สำเร็จเพราะชอบเที่ยวเตร่และใช้จ่ายเงินอย่าง ฟุ่มเฟือย เริ่มเรียกตัวกฤษดาให้กลับบ้านโดยอ้างว่าเขาใช้เงินเปลือง และต้องการ ให้กลับมารับงานแทนนิ มิตในคานธุรกิจที่กรุงเทพฯ ส่วนนิमितจะไปคุมงานป่าไม้ทาง ภาคเหนือเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เริ่มยังส่งข่าวให้กฤษดาทราบว่านิमितจะ แต่งงานกับผู้หญิงชื่อปืนไฟ กฤษดาไม่พอใจมากและหลงเกลียดปืนไฟตั้งแต่ยังไม่ เห็นตัว

ข่าวเรื่องนิमितจะแต่งงานกับปืนไฟ ทำให้นางศรี อินทราวิทย์ ญาติทาง ภรรยาของเริ่มไม่พอใจ เพราะนางหวังจะให้สายสมลูกสาวได้แต่งงานกับนิमित เคิมนางเคยมุ่งหวังจะให้กฤษดาเป็นเชย แต่เมื่อเห็นว่าเริ่มไว้ใจให้นิमितคุมงาน แทนทุกอย่างจึงหันมาหวังทางนิमितแทน พรพิศก็ไม่พอใจกับข่าวนี้ด้วยเพราะเธอ หลงรักนิमित แต่วางท่าบั่นบึงกับเขาเสมอเป็นการกลบเกลื่อนพิรุณใจ

ในงานวันเกิดของเริ่ม ปืนไฟได้แวะรับกฤษดาขึ้นรถของเขามาด้วย เนื่องจากกฤษดาเพิ่งเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ และรถที่เขาเข้ามาเกิดเสีย กฤษดา ประทับใจในบุคลิกและอัธยาศัยของปืนไฟ จนกระทั่งมาถึงที่หมายเดียวกัน และรู้ว่าใครเป็นใครแล้ว กฤษดาก็วางท่าเมินเฉยจนทำให้ปืนไฟแปลกใจ

เมื่ออยู่ที่กรุงเทพฯ กฤษดายังคงเที่ยวเตร่ตามนิสัย เริ่มไม่พอใจการกระทำ ของลูกชายและคิดว่ากล่าวตักเตือนเขา กฤษดาโกรธมากได้กล่าวอาฆาตมาดร้าย นิมิตรวมทั้งปืนไฟด้วย เขาออกจากบ้านไปโดยตั้งใจว่าจะไม่กลับไปอีก ถ้าทุกคนยังไม่เห็นว่าเขาเป็นคนดีพอ นิमितต้องกลับมารับงานที่กรุงเทพฯ ตามเดิม เขาแต่งงาน กับสายสมตามความเห็นชอบของเริ่ม

ในระหว่างการเดินทางไปเชียงใหม่ กฤษณาได้รู้จักกับลุงเพชรซึ่งเป็น
นักเลงเก่า เขาประทับใจในคำสั่งสอนของลุงเพชรมาก กฤษณาแนะนำตัวเองว่าชื่อ
กรีซ นอกจากนี้กรีซยังได้รู้จักกับหลาว สมุนของพ่อเลี้ยงคำกอง และได้ทราบว่าหลาว
กำลังวางแผนร้ายอย่างหนึ่ง กรีซไปตามหาณิคมที่บริษัทป่าไม้กิติโยชิน แต่ณิคมส่วน
กลับมากองเพา เมื่อไม่พบเขาจึงไปพักอยู่กับลุงเพชร และคิดจะหางานทำ หลาว
ตามหากรีซเพื่อพาเขาไปทำงานกับพ่อเลี้ยงคำกอง และเนื่องจากหลาวรู้ว่ากรีซมีปิ่น
อย่างคืออยู่กระบอกหนึ่ง ขณะเดียวกันหนองทรายคำซึ่งเป็นบริษัทป่าไม้ของบิ๊นไฟรกำลัง
ขาดคนขับรถ กรีซจึงรับทำงานกับบิ๊นไฟรแทน

บิ๊นไฟร เป็นลูกสาวของอดีตอธิบดีกรมป่าไม้ที่มาซื้อสัมปทานป่าไม้ที่หนอง
ทรายคำ เมื่อพ่อถูกลอบยิงตายบิ๊นไฟรต้องออกจากกร เป็นนักเรียนแพทย์มาทำเนิ
กิจการแทน พ่อเลี้ยงคำกองต้องการตัวบิ๊นไฟรและสัมปทานป่าไม้ของหนองทรายคำ
จึงพยายามกลั่นแกล้งโดยการลอบฆ่าคนของบิ๊นไฟร แลพยายามทำให้หนองทรายคำ
แตกสามัคคีกับกิติโยชิน เมื่อกรีซทำหน้าที่ขับรถให้บิ๊นไฟรก็ถูกฝ่ายตรงข้ามลอบยิง
กรีซได้รับบาดเจ็บ บิ๊นไฟรเฝ้ารักษาพยาบาลเขาและเริ่มสงสัยว่ากรีซคือใคร
ศรีหทัยสาวใช้ของบิ๊นไฟรแอบหลงรักกรีซและได้ค้นพบหลักฐานที่ทำให้รู้ว่าเขาคือกฤษณา
กิติโยชิน ความรู้ถึง เป่ลือ คนเก่าแก่ของบิ๊นไฟร กรีซบอกเป่ลือตามความเป็นจริง
และขอร้องไม่ให้เป่ลือบอกให้ใครทราบ

ต่อมากรีซเกิดชกต่อยกับหลาวและถูกฆ่าคนตาย บิ๊นไฟรซึ่งเคยส่ง
จดหมายเล่าความสงสัยของเขอก่อนนี้มาครั้งหนึ่งแล้วแต่จดหมายถูกสายสมนึกทิ้ง จึง
ตัดสินใจโทรเลขถึงณิคมอีกว่าเขอพบกฤษณา ณิคมเดินทางมาเชียงใหม่เพื่อยืนยันว่า
กรีซคือกฤษณา กรีซพันซอกกล่าวหา เริ่มดีใจมากที่กฤษณากลับตัวเป็นคนดีได้ กฤษณา
และบิ๊นไฟรได้แต่งงานกัน ส่วนณิคมแม้จะโชคดีในเรื่องการงาน แต่เขาก็ผิดหวัง
จากบิ๊นไฟร และมีชีวิตสมรสที่ล้มเหลวเพราะการหย่าร้างกับสายสม

ปราสาททราย (2500)

ชื่นชมเป็นหญิงสาวกำพร้า หลังจากแม่ตายเธอได้อาศัยอยู่กับนางสาวชื่อ
ชม้อย บ้านของชม้อยอยู่ที่ติดกับวังของ ม.จ. เริงรัชดา ซึ่งเป็นนักเรียนแพทย์จบจาก
ต่างประเทศ ชื่นชมและเริงรัชดารักกัน แต่หม่อมเจิมแม่ของเริงรัชดาไม่ชอบชื่นชม
เพราะเธออยากจน ต่อมาเริงรัชดาต้องเดินทางไปดูงานต่างประเทศ ส่วนชื่นชมนั้น
ชม้อยคิดจะให้แต่งงานกับชายคนหนึ่ง พี่ชายของชื่นชมชื่อชิตเชื้อ คัดสินใจพานางสาว
ไปอยู่ควยและฝากให้เข้าทำงานกับเพื่อนซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ ต่อมาชื่นชมรู้สึก
อึดอัดใจเพราะพี่สะใภ้ไม่พอใจ หว่านเธอเป็นกาฝาก ชื่นชมจึงขอย้ายออกจาก
บ้านพี่ชายมาอาศัยอยู่กับครูนั้นหาซึ่งแบ่งห้องให้เช่า เธอได้รู้จักเพื่อนร่วมบ้านอีก
หลาย ๆ คน เช่น กนกกรัสมิ์ อรพันธ์ และพร้อมศรี รวมทั้งครูนั้นหาด้วย

ชื่นชมและนันทาสนิทสนมกันมากทั้งสองคนมักมีเรื่องปรับทุกข์กันเสมอ
นันทาเคยหนีกับวิทย์ แต่มารู้ภายหลังว่าเขามีภรรยาและลูกอีกหลายคน เธอจึงถอน
หมั้นและครองตัวเป็นโสดต่อมา นันทาได้พบวิทย์อีกครั้งเมื่อเธอจัดทำหอพัก วิทย์
ไต่หังลูกสาวแรก-run ไว้ให้นันทาอุปการะด้วย

กนกกรัสมิ์ทำตัวลึกลับตั้งแต่เข้ามาอยู่ร่วมบ้าน เธอเป็นภรรยาน้อยของ
อาผู้ชาย และถูกภรรยาหลวงกลั่นแกล้งจนต้องหนีมาพักที่บ้านของนันทา แต่ก็ยังถูก
คุกคามอยู่อีก กนกกรัสมิ์ส่งจดหมายขอร้องไม่ให้ผู้ชายของเธอมายุ่งเกี่ยวกับเธอ
อีก และได้ส่งจดหมายอีกฉบับหนึ่งถึงชายคนรักที่อยู่ต่างประเทศเล่าความจริงทั้งหมด
ให้เขาฟัง คนรักของกนกกรัสมิ์ตอบปฏิเสธว่าไม่ต้องการผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์อย่างเธอ
ทำให้กนกกรัสมิ์เสียใจกินยาตาย แต่ถูกส่งโรงพยาบาลและได้รับการรักษาทัน ชื่นชม
ปลอมโยนให้กนกกรัสมิ์มีกำลังใจต่อสู้ชีวิตต่อไป เธอช่วยหางานให้กนกกรัสมิ์โดยไปเป็น
พี่เลี้ยงให้ลูกสาวของปลัดกระทรวงคนหนึ่ง ต่อมากนกกรัสมิ์ตกลงใจแต่งงานกับเขา
และได้รับความสุขในชีวิตสมรส

อรพันธ์ เป็นหญิงสาวที่มีความสวย แต่งกายหรูหรางดงาม ไม่มีใครชอบ
อรพันธ์นัก เพราะเธอมีอุปนิสัยเย่อหยิ่ง เอาแต่ใจตัวเอง อรพันธ์ชอบดูถูกเหยียด
หยามคนอื่น และคิดว่าเธอต้องอยู่เหนือกว่าคนอื่นเสมอ อรพันธ์ทำงานในบริษัท
เอกชนแห่งหนึ่ง ได้รับเงินเดือนสูงแต่ต้องตกเป็นภรรยาลับของผู้อำนวยการ อรพันธ์

คบหาสมาคมกับผู้ชายหลายคน ในที่สุดก็กลายเป็นภรรยาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งมีวิถีชีวิตที่ตกต่ำลงเพราะรัฐประหาร อรพันธ์เคียดแค้นมากจนต้องวิ่งเต้นขอยืมเงินจากชั้นชมและจากกนกรัสมิ์ ทั้งที่เธอเคยถูกกนกรัสมิ์ว่าแย่งสามีของคนอื่น นอกจากนี้อรพันธ์ยังต้องการกลับมาพักอยู่ที่บ้านของนันทาอีก ทั้งที่เคยบอกว่าบ้านของนันทาไม่สะดวกสบาย การกระทำที่แล้ว ๆ มาของอรพันธ์ทำให้ไม่มีใครอยากช่วยเหลือเธอ

ส่วนพร้อมศรีเป็นนักศึกษาที่มีความสามารถจนได้รับทุนเรียนดี พร้อมศรีมีอุปนิสัยช่างพูด ตรงไปตรงมา กิริยาไม่สุภาพ และไม่เกรงใจใคร นอกจากนี้พร้อมศรียังเป็นคนที่รักสนุกและไม่เคยมีความทุกข์ใด ๆ อีกด้วย พร้อมศรีไม่ถูกกับอรพันธ์และมีเรื่องทะเลาะกันอยู่เสมอ ต่อมาพร้อมศรีได้ย้ายออกไปจากบ้านของนันทาเพื่อไปอยู่หอพักอื่นที่มีอิสระเสรีในการคบเพื่อน พร้อมศรีเป็นตัวอย่างของเด็กวัยรุ่นที่กล้าคบเพื่อนชายอย่างเปิดเผย เธอชอบพอกับพูนเพิ่มเพื่อนชายที่มั่งอ้วนไปรู้จักกันที่บางแสน และสนิทสนมกับเขาภายในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น

ชั้นชมได้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต แม้เบื้องหลังชีวิตของเธอมิได้มีความเศร้า แต่ชั้นชมก็ยังมีหวังและมีพลังที่จะต่อสู้กับชีวิต ชั้นชมทำงานเพื่อช่วยเหลือตัวเอง นอกจากงานหนังสือพิมพ์แล้วยังรับจ้างสอนพิเศษตามบ้านอีกด้วย เธอเริ่มเขียนนวนิยายเรื่องยาวชื่อปราสาททราย โดยได้นำชีวิตจริงของกนกรัสมิ์มาเขียน ในครั้งแรกนวนิยายของเธอไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ทำให้ชั้นชมหมดกำลังใจ ยิ่งไปกว่านั้นเธอยังได้ข่าวว่าเริงรัชคากลับจากต่างประเทศพร้อมกับหญิงคนรักชื่อ พันธิพิย น้าสาวของลูกศิษย์ของเธอเอง ทำให้ชั้นชมเสียใจมาก เริงรัชคาแต่งงานกับพันธิพิยในขณะที่นวนิยายเรื่องปราสาททรายกำลังทำชื่อเสียงให้ชั้นชม นันทาเป็นผู้ปลอบใจให้ชั้นชมรู้สึกได้ถึงเธอจะไม่ได้เป็นเจ้าของเริงรัชคา แต่เธอก็ยังมีปราสาททรายเป็นของเธออย่างแท้จริง

นี่แหละรัก (2502)

นวลหนีแม่และพี่สาวออกจากบ้านที่ต่างจังหวัด เดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยมีหวังที่จะเป็นคาราภาพยนตร์ การจากไปของนวลทำให้แม่เสียใจและตายจากไป นวลไปขออาศัยอยู่กับกรมล นางเอกภาพยนตร์ โดยอ้างว่าถูกแม่เลี้ยงทารุณและบอกว่าเธอชื่อนิภา กรมลส่งสารให้การต้อนรับนิภาอย่างดี แต่นิภาเป็นคนใฝ่สูง ชอบที่คนเสมอเจ้าของบ้าน ทำให้ลึกลับแม่ของกรมลและสาวใช้ในบ้านไม่พอใจ นิภาอยู่กับกรมลไม่นานก็หนีไปอยู่กับผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ชื่อประจักษ์ เธอยอมเป็นภรรยาของเขาคู่ของเขา ประจักษ์ช่วยสนับสนุนให้นิภาได้เข้าประกวดนางงามจนได้รับตำแหน่ง ต่อมาเธอกลายเป็นนางเอกภาพยนตร์ในนาม นลินี และเป็นคาราควงเคเบิลเสมอกรมล การเป็นคาราทำให้นลินีหลงตัวและเป็นคนอกตัญญู นลินีอิจฉากรมลมาก เธอเคยกล่าววาจาว่าร้ายกรมลโดยไม่คิดถึงความช่วยเหลือและบุญคุณที่กรมลเคยมีให้เธอเลย

กรมลรักอยู่กับอนุรัตน์ ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ซึ่งมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเองและชอบใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย อนุรัตน์มีคู่หมั้นชื่อพริทธิ พริทธิไม่พอใจที่อนุรัตน์สนใจกรมลมากกว่าเธอ จึงได้ใช้อำนาจเงินซื้อกิจการภาพยนตร์ของอนุรัตน์ไว้ทั้งหมด ซึ่งเท่ากับเป็นการบังคับให้เขาต้องแต่งงานกับเธอ กรมลเสียใจมากจนคิดที่จะเลิกเป็นนักแสดง แต่วิศรุตผู้กำกับการแสดงซึ่งกรมลให้ความเคารพ ได้เตือนสติเธอไว้ และชักจูงให้เธอกลับมาแสดงภาพยนตร์อีก โดยมีอนุรัตน์สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง กรมลได้รับรางวัลตุ๊กตาทองจากภาพยนตร์เรื่องทีอนุรัตน์เป็นผู้เขียนบทเอง นลินีผิดหวังมาก เพราะเธอคิดว่าเธอสมควรที่จะได้รางวัลนี้มากกว่า นลินีได้แสดงกิริยาไม่สุภาพต่อหน้าสาธารณชน ทำให้ประชาชนเสื่อมความนิยมในตัวเธอ ส่วนกรมลแม้จะผิดหวังจากความรัก แต่เธอก็ได้รับความสำเร็จสูงสุดจากการทำงานเป็นเครื่องทดแทน

เชมรินทร์-อินทรี (2502)

อินทรีได้พบชายหนุ่มคนหนึ่งเมื่อครั้งไปเที่ยวเขาพระวิหาร เกิดความรู้สึกประทับใจ จนกระทั่งปฏิเสธการแต่งงานกับชายหนุ่มที่ติดอีกหลายคน แม่และพี่ ๆ ของอินทรีต้องการให้เธอแต่งงาน เธอจึงหาทางเลี้ยงโดยการไปทำงานที่ประเทศกัมพูชา อินทรีได้เป็นครูสอนหนังสือในวัง เธอพบว่าแท้จริงแล้วชายในฝันของเธอ คือ ม.ร.ว. เชมรินทร์ เชื้อพระวงศ์แห่งกัมพูชา อินทรีต้องการศรัทธาให้เขาจากเชมรินทร์เพราะนอกจากเธอและเขาจะแตกต่างกันทั้งเชื้อชาติ ภาษา และวงศ์ตระกูลแล้ว เชมรินทร์ยังมีคู่หมั้นอยู่ก่อน อินทรีพยายามหลีกเลี่ยงที่จะพบเชมรินทร์ แต่เชมรินทร์กลับหาทางพบเธอเพื่อบอกว่าเขารักเธอ อินทรีคิดจะเดินทางกลับประเทศไทยและขอให้เชมรินทร์ลืมเธอเสีย ข้าหลวงคนหนึ่งในวังแสดงความทึ่งหวงเชมรินทร์ ทำให้เรื่องราวระหว่างเชมรินทร์และอินทรีอื้อฉาวไปทั่ววัง เชมรินทร์ต้องการจะถอนหมั้นเพื่อแต่งงานกับอินทรี ขณะเดียวกันเมืองไทยเกิดการปฏิวัติขึ้น อินทรีถือโอกาสเดินทางกลับบ้าน

อินทรีเชื่อว่าเชมรินทร์คงตามมาเมืองไทย เธอได้บอกความจริงทั้งหมดให้แม่รับรู้ แม่ของอินทรีรู้สึกเห็นใจลูกสาว เชมรินทร์เดินทางมาหาอินทรีที่กรุงเทพฯ เขาขอยายมาทำงานประจำสถานทูตในประเทศไทยและเตรียมการสู่ขออินทรี แม่ของอินทรีขอให้ประวิงเวลาไว้เพื่อให้เชมรินทร์จัดการถอนหมั้นให้เรียบร้อยก่อน รวมถึงรอให้กรณีเขาพระวิหารยุติลงด้วย ในระหว่างนี้อินทรีต้องทนฟังเสียงของพี่ชายและเพื่อน ๆ ของเธอที่พากันประณามเขมร เธอรู้สึกสะเทือนใจมาก เชมรินทร์ถูกเรียกตัวกลับกัมพูชาด่วนเพราะญาติผู้ใหญ่ที่อุปการะเขาเกิดป่วยกระทันหัน เชมรินทร์ขอให้อินทรีแต่งงาน และเดินทางกลับไปกัมพูชาพร้อมเขา อินทรีรู้สึกลงใจเพราะแม่ของเธอล้มเจ็บด้วยโรคมะเร็ง ซึ่งต้องการผู้รักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิด ความกตัญญูทำให้อินทรีไม่อาจทิ้งแม่ไปมีความสุขกับคนรักได้ อินทรีเดินทางไปส่งเชมรินทร์จนถึงเขตกายแดน ก่อนจากกันเชมรินทร์มอบแหวนเพชรให้อินทรี และขอให้เธอแต่งงานไปกับชายที่ติดโดยไม่ต้องรอเขา อินทรีมีแหวนให้เชมรินทร์เป็นการตอบแทน เธอบอกเขาว่าเธอจะรักเขาไปจนตลอดชีวิต

คุณครูอินทรา (2504)

อินทรามีโอกาสพบระพีพงศ์ครั้งแรกในงานวันเกิดของนิสพันธ์ลูกศิษย์ของเธอ งานนี้สุเนตราพี่สาวของระพีพงศ์ต้องการให้น้องชายรู้จักกับภคินี ซึ่งเธอหวังจะได้เป็นน้องสะใภ้คนใหม่แทนอาจารย์แม่ของนิสพันธ์ซึ่งเสียชีวิตไป ภาวีไลชวนวิยะตามาในงานเพื่อต้องการจะยั่วภคินีพี่สาว สามพี่น้องถึงกับทะเลาะกันในงาน ระพีพงศ์รู้สึกวียะคามีท่าทางสงบเสงี่ยมดีกว่าพี่สาวและน้องสาว นิสพันธ์กำพ้อแม่และว่าแห้วเพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก เธอหลงรักเลิศชาย หนุ่มนักจัดรายการเพลงทางวิทยุจนถึงขั้นมีจดหมายติดต่อกัน นิสพันธ์ลืมนิยามนี้ไว้ในสมุจจกวิชาประวัติศาสตร์ อินทราพบเข้า ได้กักเตือนเธอทางอ้อมทำให้นิสพันธ์รู้สึกผิดและนิยมชมชื่นคุณครูอินทราของเธอมากยิ่งขึ้น ส่วนอินทรานั้นยังคงรักอยู่กับเชมรินทร์ และคอยฟังข่าวของเขาจากทิพาทันท์เพื่อนของเธอเสมอ อินทราต้องทำงานหนักทั้งงานนอกบ้านและการดูแลพยาบาลแม่ซึ่งป่วยด้วยโรคมะเร็ง วิยะคาพอใจระพีพงศ์อยู่เจียบ ๆ เธอสนิทกับอินทราเพราะรู้ว่านิสพันธ์รักอินทรา และเธอต้องการจะใช้อินทราเป็นสื่อเพื่อผูกไมตรีกับนิสพันธ์ไว้ก่อน อินทราเต็มใจช่วยวิยะคาทุกประการของเธอ แม้ว่าครอบครัวทั้งสองจะไม่ถูกกันทั้งนี้เพราะสงสารนิสพันธ์ที่ขาดแม่

เย็นวันหนึ่ง นิสพันธ์กลับบ้านนึกเวลาเพราะแอบไปพบเลิศชาย ระพีพงศ์รู้เข้าก็โกรธลูกสาวมาก นิสพันธ์เสียใจคิดว่าพ่อที่คบหญิงพาร์กเนอร์ตามที่เธอได้รับฟังมาจากอนงค์ญาชีซึ่งทำหน้าที่แม่บ้าน ระพีพงศ์จึงคบหานิสพันธ์ นิสพันธ์หนีออกจากบ้านไปหาเลิศชาย ก็พบว่าเขามีภรรยาและลูกแล้ว เธอเสียใจมากคิดจะฆ่าตัวตาย แต่มีชายแก่คนหนึ่งมาช่วยเอาไว้ นิสพันธ์จึงมาหาอินทราทั้งที่กำลังไม่สบาย อินทราเห็นเป็นโอกาสที่วิยะคาจะได้สนิทสนมกับนิสพันธ์จึงให้เธอมาเช่าคนเจ็บ แก่นนิสพันธ์ไม่ชอบวิยะคา เมื่อเธอรู้สึกตัวและพบหน้าวิยะคาจึงเอะอะโวยวาย ทำให้วิยะคาตกใจโทรศัพท์เรียกระพีพงศ์มารับลูกสาว ระพีพงศ์นำตัวนิสพันธ์กลับไปในขณะที่อินทราไม่อยู่บ้าน เขาโกรธอินทรามาก นิสพันธ์มีอาการคลุ้มคลั่งคล้ายคนเสียสติ ไม่มีใครเข้าหน้าเธอได้ สุเนตราจึงต้องไปขอร้องให้อินทราไปเยี่ยม อินทราช่วยทำให้นิสพันธ์สงบสติอารมณ์ได้ ระพีพงศ์และนิสพันธ์ปรับความเข้าใจกันได้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อลูกดีขึ้น ระพีพงศ์เริ่มสนใจอินทราแทนพี่น้องสามใบเถา ทำให้วิยะคา รู้สึกว่าอินทราเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวยิ่งกว่าภคินีและภาวีไล ระพีพงศ์มีโอกาสใกล้ชิดอินทรา

มากขึ้นในการช่วยจัดงานศพแม่ของอินทรา ซึ่งเสียชีวิตลง เขาสารภาพว่ารักอินทรา แต่ขอปฏิเสธเพราะยังรักเชมรินทร์อยู่ ในระหว่างนี้เชมรินทร์มาพบอินทราที่ กรุงเทพฯ เพื่อบอกให้เธอทราบว่า เขาจำเป็นต้องทำงานกับผู้หญิงที่มีเชื้อชาติเดียวกัน ความความประสงค์ของญาติผู้ใหญ่โดยไม่มีทางเลือกเลย นอกจากนี้ทั้งไทยและเชมรินทร์ไม่มีท่าทีที่จะเป็นมิตรกันอีกต่อไป จึงยิ่งทำให้เชมรินทร์และอินทราหมดโอกาสที่จะได้ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างแน่นอน เชมรินทร์ขอร้องให้ระพีพงศ์เป็นผู้ดูแลอินทราแทนเขาค้วย อินทราเสียใจมากทั้งเรื่องแม่และคนรัก เธอจึงเดินทางไปพักผ่อนที่ต่างประเทศ ระพีพงศ์ตามอินทราไปเพื่อขอให้เธอแต่งงานกับเขาโดยอ้างเหตุผลว่าเขาต้องการแม่บ้านและเขาก็ต้องการผู้คุ้มครองดูแล อินทราจึงตัดสินใจแต่งงานกับระพีพงศ์ทั้งที่เธอยังรักเชมรินทร์อยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปราสาทรัก (2504 - 2505)

พันธิตพิภย์ว่า เริงรัชดาเคยชอบชื่นชม จึงพยายามสอบถามจากนมพลับแมนมของ เริงรัชดา แต่ก็ไม่ได้รับทราบข้อเท็จจริง พันธิตพิภย์เมื่อแต่งงานเข้ามาอยู่ในวังแล้วได้วางอำนาจเป็นเจ้าของวัง จนแม่หม่อมเจิมแม่ของ เริงรัชดาก็ปลีกตัวไปอยู่บ้านสวน พันธิตพิภย์ไม่พอใจที่สามีเป็นเจ้าที่ไม่ร่ารวย และรู้สึกระแวงสงสัยในความสัมพันธ์ระหว่าง เริงรัชดาและชื่นชมด้วย ทั้งสามีและภรรยาเริ่มเฉยเมยต่อกันมากขึ้น

เริงรัชดาได้อุปการะช่วยเหลือครอบครัวของมาโนชและพะเยียซึ่งเป็นญาติ และได้พบชื่นชมโดยบังเอิญ ชื่นชมนำเรื่องของครอบครัวนี้ไปลงหนังสือ ทำให้มีผู้ใจบุญศีกทอดขอบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก จนถึงขั้นจัดตั้งเป็นสมาคมอาสาสงเคราะห์ขึ้น คุ้มภาระรับผิดชอบในงานนี้ชักนำให้ เริงรัชดาและชื่นชมมีโอกาสใกล้ชิดกันมากขึ้น ขณะเดียวกันพันธิตพิภย์ก็เริ่มทำงานในโรงแรมร่วมกับโอกาสคนรักเก่า เธอกลับบ้านในเวลาที่มีค่าเป็นประจำ แต่ เริงรัชดาก็นิ่งเฉยเสีย

ชื่นชมทำงานหนักจนรูปโฉม เธอกำลังมีชื่อเสียงจากนวนิยายเรื่องปราสาททราย เบื้องหลังความสำเร็จของชื่นชมมีนันทาและประจักษ์ บรรณาธิการหนังสือที่เธอทำงานอยู่คอยให้กำลังใจ ชื่นชมได้ไปเยี่ยมชดเชย และรู้ว่าพี่ชายต้องจำนองบ้านเพื่อนำเงินมาฆ่าเธอความฟุ้งเฟ้อของภรรยา เธอพยายามวิ่งเต้นขอไถ่บ้านคืน แต่ถูกพี่สะใภ้กล่าวหาว่าต้องการครอบครองบ้านเพียงคนเดียว เธอจึงเลิกล้มความคิดนี้เสีย ในที่สุดบ้านก็ตกเป็นของเจ้าหนีไป นันทาแนะนำให้ชื่นชมนำเงินมาซื้อที่ดินแทน นันทาเองก็มีความยุ่งยากใจเกี่ยวกับวิมาลา ลูกสาวของวิทย์ ซึ่งต่อมาได้หนีภรรยาไป

งานทางบ้านสังคมสงเคราะห์ทำให้ เริงรัชดาต้องนำเด็กทารกคนหนึ่งมาเลี้ยงดูชั่วคราว พันธิตพิภย์เข้าใจผิดคิดว่าเด็กที่ชื่นชมอุ้มมาฝากให้นมพลับเลี้ยงนั้นเป็นลูกของชื่นชมและ เริงรัชดา สามีภรรยาทะเลาะวิวาทโต้เถียงกันอย่างรุนแรง พันธิตพิภย์โกรธเก็บข้าวของออกจากบ้านไปหาโอกาส เธอพบว่าโอกาสกำลังอยู่กามล่าหังกับหญิงสาวอีกคนหนึ่ง เกิดความชิงไหวเข้าไปคบกับหญิงคนนั้น พันธิตพิภย์ได้รับความกระทบกระเทือนจนแท้งลูกที่เกิดกับโอกาส กลายเป็นคนคุ่มก็คุ่มร้าย และถูก เริงรัชดาฟ้องหย่า ต่อมาหม่อมเจิมคลายความรังเกียจชื่นชมลง และได้จัดการให้ เริงรัชดาและชื่นชมได้แต่งงานกัน

สุภาพบุรุษชาวคิน (2505)

วาคเป็นแม่ค้าขายข้าวแกง ส่งเสียให้ลูกชายคนเดียวคือวาคินได้เรียนในโรงเรียนระดับคิมมีชื่อเสียง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ลัทธิคักก็ลูกชายของหลวงวรจิกไพศาลเรียนอยู่ด้วย หลวงวรจิกฯ และภักวคิน้องสาวของลัทธิคักก็เคยเมกทำให้วาคินอาศัยรถดับบ้านด้วยขณะฝนตก แต่คุณนายวรจิกไพศาลและลัทธิคักก็ไม่ชอบวาคินเพราะรังเกียจที่เป็นคนชั้นต่ำ หลวงวรจิกฯ ให้ความสนใจวาคินมากขึ้นเมื่อทราบว่าเขาลูกชายของพระสรราชเส็นซึ่งเป็นเพื่อนกัน แกวคินเป็นลูกที่เกิดจากภรรยาว่าว วาคินพาลูกชายออกจากบ้านเพราะไม่ถูกกับภรรยาหลวง ท้อมาวาคินตาย หลวงวรจิกฯ แนะนำให้พระสรราชฯ นำลูกชายไปอุปการะเลี้ยงดู ครั้งหนึ่งวาคินช่วยน้องสาวต่างแม่ที่ตกลงไปในบ่อน้ำ แต่ถูกคุณนายสาวสัดภรรยาหลวง และพวงภรรยาของพ่อค้าว่ามาถึงแม่ของเขา วาคินจึงหนีออกจากบ้าน เขาไปเป็นคนทำอาหารบนรถไฟและได้ช่วยเจ้าอินทมงคลซึ่งถูกคนร้ายชิงทรัพย์จนตัวเองได้รับบาดเจ็บ เจ้าอินทมงคลสืบตามจนรู้ว่าวาคินเป็นหลานของแม่เลี้ยง กายค่าน้องสาวพระสรราชฯ ที่หนีคามชายจนรักไปสั่งแกวุ่นสาว จึงพาวาคินไปหากายค่า กายค่ารับอุปการะวาคินอย่างลูกบุญธรรมโดยตั้งชื่อให้ใหม่ว่า คำอิน ท้อมาคำอินเติบโตเป็นหนุ่ม คำอินกิจการงานไร่ของกายค่าที่เชียงใหม่อย่างดี จนชาวเมืองยกย่องให้เขาเป็นพ่อเลี้ยง

คำอินได้ข่าวว่าหลวงวรจิกฯ ถึงแก่กรรม จึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเคารพศพ คำอินได้พบภักวคินแต่เธอจำเขาไม่ได้ หลังจากนั้นทองเต็มศักรู้คู่แข่งของคำอินได้ชักชวนพรรคพวกที่กรุงเทพฯ ให้มาร่วมลงทุนทำโรงงานลำใยกระป๋องถวายพระสรราชฯ และคุณนายวรจิกฯ สนใจกิจการนี้ จึงเดินทางไปเชียงใหม่กับคณะของทองเต็มด้วย คุณนายวรจิกฯ ได้รับอุบัติเหตุรถชนในขณะที่อยู่เชียงใหม่ คำอินให้คนนำกระเช้าดอกไม้ไปเยี่ยมคุณนายทุกวัน ทำให้ภักวคินซึ่งติดตามมาพยาบาลแม่รู้สึกแปลกใจ และอยากรู้จักพ่อเลี้ยงจำอินตัวจริง เจ้าอินทมงคลผู้ประวิติความเป็นมาของกายค่าและคำอินเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นเพื่อนเก่าของพระสรราชฯ จึงจัดการให้พี่-น้อง, พ่อ-ลูก ได้พบกัน ภักวคินได้ทราบว่าคำอินที่แท้ก็คือวาคิน

ธุรกิจของทองเต็มไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเจ้าพลกาวิลชายที่คินให้คำอินแทนที่ จะขายให้ทองเต็ม นอกจากนี้คนที่จจะร่วมลงทุนกับทองเต็มยังปรากฏว่า

เป็นญาติพี่น้องของคำอื่นศัตรูของเขาคือ สิทธิศักดิ์ซึ่งลงทุนลาออกจากงานเพราะหวัง
 จะดำเนินกิจการลำไยกระป๋องจึงพลอยฉีกหวังไปด้วย ส่วนอติศักดิ์ลูกชายของพระ
 สรรราชา ที่เกิดจากภรรยาหลวงได้ศึกษามาถึงเชียงใหม่เพราะความรัก เมื่อ
 รู้ว่าคำอื่นและภักดีรักกัน เขาไม่ได้เสียใจนัก แต่หันไปสนใจเจ้าวินพักตราลูกสาว
 ของเจ้าพลกาวิลแทน ทั้งสิทธิศักดิ์และอติศักดิ์ซึ่งเคยแสดงความรังเกียจคำอื่น ต้อง
 ยอมรับว่าคำอื่นขณะนี้มิใช่ชื่อเสียงและมีฐานะดีกว่าเขาทั้งสองคน แต่คำอื่นวางตัวเสมอ
 หมดเสมอปลาย แม้กับอติศักดิ์ซึ่งเป็นพี่ชายเขาก็ไม่ได้แสดงตัวว่าเหนือกว่า คุณนาย
 วรวิภา ซึ่งได้รับบาคเจ็บจนขาพิการ เป็นนุญความจริงเป็นคนสุดท้ายว่า คำอื่นคืออวสิน
 ลูกชายแม่ค้าขายข้าวแกงที่คุณนายเคยรังเกียจ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังจะมาเป็นลูกเขย
 ของคุณนายอีกด้วย คำอื่นและภักดีได้แต่งงานกันและมาอยู่ที่เชียงใหม่อย่างมีความสุข
 ตรงข้ามกับอติศักดิ์และเจ้าวินพักตราที่มีชีวิตครอบครัวไม่สู้ราบรื่นนัก ทั้งนี้เพราะอติศักดิ์
 เจริญรอยตามพ่อ โดยการไต่สะอั้งสาวไซ้ในบ้านเป็นภรรยา ก่อนที่เขาจะแต่งงาน
 เลียอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชมทางรัก (2507)

ม.ร.ว. นิชีวิตี เป็นธิดาของ ม.จ. คชาวุธที่เกิดจาก ม.ร.ว. นิลวรรณ ทั้งคู่หย่าขาดจากกันเพราะหม่อมคลองแม่ของคชาวุธเข้ามาดูแลในชีวิตรอบครัว มากเกินไป คชาวุธมีชายาใหม่คือหม่อมชูลี และมีโอรสธิดาคือ ม.ร.ว. วุฒิชัย เรียน อยู่ต่างประเทศ และ ม.ร.ว. วลัยชลา นิลวรรณนำลูกไปอยู่ด้วย เธอแต่งงานใหม่ กับยศพรและมีลูกชายหนึ่งคน หม่อมคลองยังคงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในวัง แม้ว่า คชาวุธจะสิ้นไปแล้ว ฝืนกรรมของคชาวุธระบุให้ตามตัวนิชีวิตีมาอยู่ในวัง หม่อมคลอง และวลัยชลา ยินดีที่จะต้อนรับสมาชิกใหม่ แต่ชูลีไม่พอใจ เธอได้รับแรงยุจากญาติพี่น้อง ให้หย่าอำนาจจากหม่อมคลองคืนมา ชูลีแสดงความรังเกียจก็ถกกันนิชีวิตีจนหม่อมคลอง เห็นใจหลานสาว จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้ เช่นซื้อตู้เย็นมาให้นิชีวิตีใหม่ แท้ก็ยิ่งทำให้ชูลีจงเกลียดจงชังลูกเลี้ยงของเธอมากยิ่งขึ้น วลัยชลาแนะนำให้นิชีวิตี รั้งกับ ม.จ. อิศรานุวัติและเพื่อน ๆ อิศรานุวัติรู้สึกสงสารและเอ็นดูนิชีวิตีมาก ชูลีไม่ต้องการให้นิชีวิตีสนิหสนมกับอิศรานุวัติ และไม่พอใจที่รู้ว่ามิเจ้านายพระองค์หนึ่ง ประสงค์จะให้นิชีวิตีแต่งงานกับ ม.จ. ศกพงษ์พิสุทธ์ ศกพงษ์พิสุทธ์เป็นเพื่อนกับ อิศรานุวัติเคยพบนิชีวิตีแต่ไม่ชอบ เพราะเห็นว่านิชีวิตีเป็นผู้หญิงที่ไม่ทันสมัย ต่อมา เขาพบนิชีวิตีแต่งกายอย่างสวยงามและเล่นดนตรีไทยในงานเลี้ยงที่วัง กลับพอใจ ยินดีแต่งงานกับนิชีวิตี แต่นิชีวิตีไม่รักเขาและยังไม่อยากแต่งงาน

ชูลีพาญาติพี่น้องมาบังคับข่มขู่ให้หม่อมคลองยอมมอบอำนาจการดูแลทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดให้แก่เธอ หม่อมคลองและนิชีวิตีออกจากวังไปอยู่ที่บ้านสวน วลัยชลา ไม่รู้แผนการชั่วร้ายของแม่ เธอไม่พยามหาและพี่สาวก็รู้สึกแปลกใจ วลัยชลาทำดังไม่สบายในขณะที่ชูลีพาคณะของเธอไปเลี้ยงฉลองความสำเร็จ วลัยชลาเห็นว่าแม่ของเธอ บังคับให้ย้ายออกจากวัง รู้สึกโกรธแอมหนีไปอยู่บ้านเพื่อน หนายความประจำตระกูล บอกว่าเอกสารที่ชูลีนำมาอ้างสิทธิและอำนาจนั้นไม่ถูกต้อง ทำให้เธอต้องวิ่งเต้นหา หนายความใหม่ จนกระทั่งไม่ได้เอาใจใส่ดูแลลูกสาวซึ่งกำลังป่วย เมื่อชูลีถามตัว วลัยชลากลับมาได้นั้น เธอมีอาการนำวิทกแล้ว แต่ชูลีก็ไม่มีเงิน ในที่สุดวลัยชลา ก็ตาย นิลวรรณเดินทางจากลำปางเพื่อจัดการเรื่องการแต่งงานของลูก เธอออกไปหาหม่อมคลองและนิชีวิตีที่บ้านสวน นิชีวิตีบอกแล้วว่าเธอต้องการเรียนต่อมากกว่า แต่งาน นิลวรรณและนิชีวิตีไปงานศพวลัยชลา ชูลีกำลังซัดที่ฟังและรู้สึกสำนึกผิด

ศกพงษ์พิสุทธ์มีมาลาคัดค้านขอคำทอมนิลาวรรณและนิชิตีในงานศพนั่นเอง นิลาวรรณจึงทออบ
 ปฏิเสธไม่ยินยอมให้นิชิตีแต่งงานด้วย อิศรานูวาทิมาเยี่ยมหม่อมคลอง เขาบอกนิชิตี
 ว่าต้องการแต่งงานกับเธอ วุฒิชัยกลับจากต่างประเทศ พาแม่มากราบขอขมาหม่อม
 คลอง หม่อมคลองใจแข็งไม่ยอมกลับไปอยู่วัง จนกระทั่งเพื่อนข้างบ้านอุกโจรกรรม
 ทิ้งที่เป็นเวลากลางวัน เลยนึกกลัวยอมกลับไป นิชิตีไม่ได้เรียนต่อเพราะอิสรานูวาทิ
 ต้องการให้เธอทำหน้าที่แม่บ้านให้เขาเพียงอย่างเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณหญิงพวงแข

วรุณเคิมอยู่ลพบุรี ถูกฉวีแม่เลี้ยงหลอกว่าจะมีผู้อุปการะให้เรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ วรุณหลงเชื่อศรัทธามคุณนายราตรีญาติของฉวีมาที่บ้านคุณหญิงพวงแขแล้ว จึงได้ทราบความจริงว่าราตรีพาเธอมาเป็นคนรับใช้ วรุณโกรธมากพยายามจะหนี และฉวีจะไปแจ้งความกับตำรวจ พวงแขเห็นกิริยาที่แค้นกล้าของวรุณก็พอใจ รับอุปการะไว้และให้ชื่อใหม่ว่าวรุณยุพา พวงแขขอให้ปลัดวัดลภพอเลี้ยงของวรุณยุพามาพบเพื่อทำสัญญารับอุปการะวรุณยุพาอย่างถูกต้อง วัดลภได้บอกให้พวงแขรู้ถึงกำเนิดที่แท้จริงของวรุณยุพา วรุณยุพาเป็นเด็กปากกล้า ทำให้แวนาของพวงแข และซุ่มคนทำของหวานไม่ชอบ ซุ่มกล่าววจาคุณวรุณยุพาทำให้เธอตั้งปณิธานว่าจะทำตัวให้ดีเท่าสะไบเลขานุการฉวีคนเก่าของพวงแข และจะทำให้ซุ่มเรียกเธอว่า "คุณ" ให้จงได้

ราตรีชวนวีแม่หม้ายมาเล่นไพ่ที่บ้านพวงแข วีพบวรุณยุพาเข้าก็ออกคิดถึงลูกสาวที่เคยทิ้งไว้ให้วัดลภและยุพาเลี้ยงดูไม่ได้ พร้อมกับนั้นวียังได้พบนเรศสามีเก่าโดยบังเอิญหลังจากที่ไม่ได้ติดต่อกันนานถึง 15 ปี นเรศมีภรรยาเป็นชาวสิงคโปร์แต่ไม่มีลูกด้วยกัน นเรศตามถึงลูก แต่วีเองก็ไม่รู้ว่าลูกของเธอขณะนี้อยู่ที่ไหน วีสงสัยว่าวรุณยุพาคือลูกสาวของเธอ จึงได้ชวนนเรศไปลพบุรีเพื่อสอบถามความจริงจากวัดลภ

ที่บ้านของพวงแขมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เพื่อต้อนรับอนุจิตหลานชายของพวงแขที่เดินทางกลับจากต่างประเทศพร้อมจุฑารัตน์ภรรยา จุฑารัตน์เป็นคนเห็นแก่ได้ และไม่อ่อนน้อมต่อคนแม่แก่กับพวงแข ยิ่งกว่านั้นเธอยังแสดงความหึงหวงกับผู้หญิงทุกคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอนุจิต เช่น ม.ร.ว. อร เกษมที่พวงแขเคยหวังจะได้เป็นสะใภ้ หรือแม่แก้ววรุณยุพาที่เธอรู้ว่าพวงแขรับอุปการะเลี้ยงดูอย่างลูกบุญธรรม วีชวนพวงแขและซาไฟทั้งหลายไปเที่ยวที่หัตยา ระหว่างทางวีได้แสดงความรักและเอ็นดูวรุณยุพานราตรีซึ่งไม่ชอบวรุณยุพารู้อึนเคืองมาก อนุจิตและเพื่อนชื่อ ม.ร.ว. กิติพงศ์พาอร เกษมและวรุณยุพาลงเรือไปเที่ยวที่เกาะแห่งหนึ่ง เกิดพายุฝนทำให้ทุกคนติดอยู่บนเกาะ วรุณยุพาได้ใกล้ชิดกับอนุจิตเป็นครั้งแรก เธอรู้สึกว่าเขาคือคนสุภาพอ่อนโยน ส่วนอร เกษมซึ่งเคยพอใจอนุจิตเมื่อใดอยู่ใกล้

ซิกกับกิติพงศ์ เธอก็ยินยอมพร้อมใจที่จะแต่งงานกับเขา วรีแสดงความห่วงใยวรุณยูพา จนดิคสังเกตุ เธอขอให้นเรศที่มาพักที่พัทยาค่อยเอาเรือออกตามหาคณะของอนุจิต ความลับเรื่องกำเนิดของวรุณยูพาถูกเปิดเผยออกมาในเหตุการณ์ครั้งนี้

จุฑารัตน์ซึ่งในครั้งแรกปฏิเสธที่จะมาเที่ยวกับสามีได้ตามมาที่พัทยา เห็น อนุจิตช่วยอุ้มอร เกษมลงจากเรือก็เกิดความหึงหวงเข้าไปตบหน้าอร เกษม และหลบไป กรุงเทพฯ โดยไม่ยอมรับฟังคำชี้แจงจากอนุจิต คณะของพวงแข เดินทางกลับกรุงเทพฯ ก่อนกำหนดเพราะเรื่องที่เกิดขึ้นทำให้ทุกคนหมดสนุก วรุณยูพายังไม่รู้ความจริงรู้สึก แปลกใจที่คนใช้ในบ้านทำดีต่อเธอ จุฑารัตน์ยังไม่ยอมคืนดีกับอนุจิต กลับไปอยู่กับแม่ ของเธอ พวงแขได้จัดงานเลี้ยงที่บ้านเพื่อเลี้ยงส่งอนุจิตที่จะเดินทางไปทำงานที่บังกีไค และเลี้ยงฉลองการหมั้นระหว่างกิติพงศ์และอร เกษม นอกจากนั้นยังเลี้ยงฉลองที่ นเรศ วรี และวรุณยูพา พ่อแม่และลูกได้รู้จักกัน จุฑารัตน์ต้องการให้อนุจิตกลับไปขอ คืนดีกับเธอ แม่ของจุฑารัตน์ได้พูดเกลี้ยกล่อมให้ลูกสาวคิดถึงผลประโยชน์ในวัน ข้างหน้าที่เธอจะได้รับจากพวงแข จุฑารัตน์จึงยอมกลับมาอยู่ที่บ้านพวงแขอีก วรุณยูพาสามารถทำความเข้าใจซุ่ม จนซุ่มเรียกเธอว่า "คุณวรุณยูพา" เธอ ได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ ส่วนวัลลภหลังจากที่วณิตังเขาไปแล้วก็ลาออกจากราชการ วรีให้วัลลภมีที่พักส่วนตัวภายในบริเวณบ้านของเธอ และนเรศได้ช่วยหางานให้เขาทำ ในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ่านไฟเก่า

วรุณยูพาเรียนจบเลขานุการจากออสเตรเลียก็กลับมาอยู่กับวี เธอได้ทราบข่าวว่าแวทตายแล้วและอนุจิตหย่ากับจุฑารัตน์ อนุจิตช่วยให้วรุณยูพาได้ทำงานในบริษัทเกี่ยวกับเขา พวงแซพพอใจวรุณยูพามากอยากให้แต่งงานกับอนุจิต แต่อนุจิตเกรงว่าวรุณยูพาอาจชอบพอยู่กับสุร เกียรติเพื่อนที่เดินทางกลับจากออสเตรเลียมาพร้อมกัน อนุจิตเป็นพ่อหม้ายเนื้อหอม มีหญิงสาวหลายคนสนใจเขาได้แก่ เยาวภา ฉายศรี และแสงมุกดา แต่อนุจิตรักวรุณยูพา เขาถือโอกาสบอกเธอในคืนวันหนึ่งที่วรุณยูพามาค้างที่บ้านพวงแซพว่าเขาจะแต่งงานกับเธอเพื่อความใจพวงแซพ ในวันรุ่งขึ้นอนุจิตได้ร่วมรับประทานอาหารกับวรุณยูพาอย่างเป็นกันเอง ทำให้เยาวภาซึ่งบังเอิญมาพบเขารู้สึกอิจฉา เธอกล่าวเหยียดหยามว่าวรุณยูพาเคยเป็นคนใช้วรุณยูพาได้ยืมรู้สึกสะเทือนใจ จึงแอบหนีกลับไปบ้านของเธอโดยไม่บอกให้อนุจิตทราบ

ในงานวันเกิดของเยาวภา อนุจิตได้พบจุฑารัตน์ซึ่งหย่าขาดจากเขาแล้วไปแต่งงานกับชาวอเมริกัน จุฑารัตน์ทำท่าสนทนากับอนุจิต ทำให้เยาวภาไม่สบายใจมากเพราะจุฑารัตน์เคยรับปากว่าจะช่วยเหลือเยาวภาให้ได้แต่งงานกับอนุจิต ส่วนฉายศรีก็พยายามจะให้วรุณยูพาช่วยเหลือให้เธอได้ใกล้ชิดกับพวงแซพเพื่อเอาชนะเยาวภาและแสงมุกดา จุฑารัตน์รู้ว่าอนุจิตจะแต่งงานใหม่กับวรุณยูพา จึงพยายามข่มขู่เขาโดยขอให้อนุจิตหามาให้ เธออยู่เพราะเธอเลิกกับสามีชาวต่างชาติแล้วพวงแซพช่วยเหลือหลานชายโดยการยอมเสียบ้านหลังหนึ่งกับเงินจำนวนมากเพื่อป้องกันไม่ให้จุฑารัตน์ตามมากุ๊กกามอนุจิตและวรุณยูพาอีก ข่าวการหมั้นระหว่างอนุจิตและวรุณยูพามีผลทำให้เยาวภาหลบไปเที่ยวที่ฮ่องกง และฉายศรีลาออกจากงานที่เคยทำร่วมกับอนุจิตและวรุณยูพา จุฑารัตน์ยังแสดงความอาฆาตมาคร้ายโดยการส่งมีคมมาข่มขู่วรุณยูพาในวันแต่งงาน นเรศหย่ากับภรรยาชาวสิงคโปร์ด้วยเรื่องชู้สาว เพราะฝ่ายหญิงไม่พอใจที่มีหญิงสาวคราวลูกมาสนใจนเรศ นเรศและวีจึงได้อยู่ร่วมกันอีกครั้ง

รักประกาศิต (2509)

นริศราเป็นลูกกำพร้า เมื่อพ่อตาย เธอต้องเดินทางกลับจากอเมริกาตั้งที่ยังเรียนไม่สำเร็จ นริศราพบว่าบ้านที่เธอเคยอาศัยอยู่กลายเป็นของวงศ์พี่ชาย และลึคนาที่สะใภ้แสดงท่ารังเกียจราวกับว่าเธอเป็นผู้อาศัย นริศรา รู้สึกอึดอัดใจมาก เมื่อวงศ์ต้องไปราชการทหารที่เกาหลี เธอจึงออกจากบ้านไปทำงานที่ไร่สุพรรณาที่จังหวัดลำพูนโดยใช้ชื่อใหม่ว่า นิค นิคได้พบกับภูษิษย์ผู้อำนวยการไร่ที่เคร่งขรึมและเอาการเอางาน ภูษิษย์ไม่พอใจที่ได้มีคนมาทำงานด้วยเพราะไม่คิดว่าผู้หญิงชาวกรุงที่มีหน้าตาสวยงามอย่างนิคจะทนความลำบากได้ แต่เขาก็เกรงใจวิหวัสน้องชายซึ่งเป็นคนส่งนิคมาทำงานแทนสุพรรณาน้องสาวคนเล็กซึ่งกำลังป่วย และคิดว่านิคอาจจะเป็นคนรักของวิหวัส ภูษิษย์แกล้งสั่งให้นิคทำหน้าที่ผู้จัดการไร่แทนนิพนธ์ แม้จะเป็นงานของผู้ชายแต่นิคก็ไม่ย่อท้อพยายามเอาชนะค่าสับประมาณของภูษิษย์ให้ได้ นิพนธ์เห็นใจนิคมาก เขากลายเป็นที่ปรึกษาที่ดีของนิค นิคทำงานโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เธอสามารถดูใจคนงานในไร่ไว้ได้ ยกเว้นมิวเกียงสาวใช้ของสุพรรณาเท่านั้นที่ไม่ชอบนิค และคอยรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของนิคให้สุพรรณาซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ใกรับรู้ สุพรรณาเกรงว่าสมบัติของครอบครัวเธอจะตกไปเป็นของคนอื่น จึงไม่ยอมให้พี่ชายทั้งสองคนแต่งงาน และไม่ยอมรับผู้หญิงหน้าตาดีให้เข้าทำงานในไร่อย่างเด็ดขาด

นิคมีความซัดแย้งกับภูษิษย์เสมอ ครั้งหนึ่งลูกของคนงานป่วยเป็นไข้เลือดออก นิคได้ช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีทำให้คนไข้รอดชีวิต แต่ภูษิษย์กลับหาว่านิคคักสินใจโดยพลการ เขากล่าวหาว่านิคทำให้คนงานรักเพราะหวังจะเข้ามาแทรกแซงกิจการของพี่น้อง ภูษิษย์พลอยคิดไปว่าวิหวัสมีส่วนรู้เห็นด้วยเพราะนิคเป็นคู่รักของวิหวัส นิคโกรธมาก เขากล่าวว่าภูษิษย์เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย เพราะอยู่ใกล้ชิดน้องสาวมากเกินไป นิคคิดจะลาออกเธอขอหยุดพักชั่วคราวและเขียนใบลาออกทิ้งไว้ ทำให้นิพนธ์รู้สึกยุ่งยากใจมาก เพราะนิคทำงานได้ดีและยังช่วยงานเขาได้หลายอย่าง ซึ่งเป็นงานที่นิพนธ์ไม่ถนัด เช่นการพิมพ์ดีด นิพนธ์ขอให้ภูษิษย์อนุญาตให้เขาไปตามนิคกลับมาทำงาน เพราะมีปัญหาเฉพาะหน้าคือ ไร่สุพรรณาจำต้องต้อนรับยุวกลีกรชาวอเมริกันชื่อจิมมี ในขณะที่ภูษิษย์ต้องเข้ากรุงเทพฯ กระชั้นหัน และนิพนธ์ไม่อาจทำหน้าที่แทนได้

เพราะเขาพูดภาษาอังกฤษไม่เป็น นิคยอมกลับมาทำงานตามคำร้องขอของนิพนธ์

ภูษิษฐ์กลับกรุงเทพฯ เพราะวิทวัสส่งข่าวว่าสุพัฒนาป่วยหนัก ความจริงสุพัฒนาจากบิวก็ยงว่าเจ้าทิพย์คาราได้เข้ามาใกล้ชิดกับภูษิษฐ์ ทำให้เธอเกิดคลุ้มคลั่งขึ้นมา ภูษิษฐ์ได้รู้ว่าวิทวัสแอมมีภรรยาและมีลูกเล็ก ๆ คนหนึ่ง เขาเห็นใจน้องชายมากก็ขอให้หลวงราชธานีญาติที่ช่วยหามาให้วิทวัสและครอบครัว หลวงราชธานีขอให้ภูษิษฐ์ช่วยตามข่าวคราวของนิศราให้ด้วย เพราะพรรคพี่ชายของเธอเป็นห่วงมาก และได้ข่าวว่าเธออยู่ที่ลำพูน ภูษิษฐ์ก็รู้ทันทีว่านิคคือนิศรา เมื่อกลับมาถึงไร่ ภูษิษฐ์จึงมีท่าทีอ่อนโยนต่อนิคมากขึ้น เขายกย่องนิคให้สมกับฐานะผู้จัดการไร่ และให้ความสนใจเธอมากยิ่งขึ้น เมื่อเจ้าทิพย์คาราหญิงสาวที่ภูษิษฐ์หมายปองหนีไปสนิทสนมกับพุนพันธ์หนุ่มนักเรียนนอก เจ้าทิพย์คาราหวังจะใช้พุนพันธ์เป็นเครื่องมือยั่วให้ภูษิษฐ์ทิ้งหวงเธอ แต่ปรากฏว่าไม่ได้ผล

สุพัฒนาไปที่ไร่โดยนำสมาใจมาทำงานแทนนิค เธอได้เคียงกับนิคอย่างรุนแรง และประกาศไล่นิคออกจากงาน ทำให้คนงานไม่พอใจมาชุมนุมประท้วงกันที่บ้านพักของผู้อำนวยการ วิทวัสซึ่งเดินทางตามมาภายหลังเป็นผู้ประนีประนอมโดยให้สัญญาแก่คนงานว่าจะให้นิคอยู่ต่อไป สุพัฒนาโกรธมากเพราะเป็นครั้งแรกที่ถูกพี่ชายขัดใจ เธอขังตัวเองอยู่ในห้องและไม่ยอมให้ความร่วมมือในการจัดงานวันเกิดของภูษิษฐ์ ในคืนวันงาน ขณะที่ทุกคนกำลังสนุกสนานกันอยู่นั้น ก็เกิดไฟไหม้ขึ้นที่บ้านพักของภูษิษฐ์ สุพัฒนาเกิดอาการคลุ้มคลั่งจนต้องส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลประสาท ส่วนนิคได้รับอุบัติเหตุศีรษะแตกขณะช่วยชนของหนีไฟ ภายหลังสืบได้ว่าบิวก็ยงร่วมมือกับผลคนงานที่ถูกภูษิษฐ์ไล่ออกเพราะเมาสุรา วางเพลิงเผาบ้านคุ้มความแค้น ภูษิษฐ์ต้องสร้างบ้านพักขึ้นใหม่ เขานำแบบบ้านมาให้นิคช่วยเลือก เพื่อแสดงให้นิครู้ว่าเขาเลือกเธอเป็นคู่ชีวิต พรรคกลับมาจากเกาหลีและได้ตามมาหา น้องสาวที่ลำพูน ส่วนเจ้าทิพย์คารากองพลาดหวังทั้งจากภูษิษฐ์และพุนพันธ์

ภูษิษย์-นริศรา (2511)

มาลินีเคยเป็นคนรักเก่าของภูษิษย์และผิดหวังไม่ได้แต่งงานกับเขาเพราะถูกสุพัฒนาชักชวน มาลินีได้พบสุพัฒนาอีกครั้งในสภาพของคนที่ต้องการความช่วยเหลือทางใจ ตรงกันข้ามกับสุพัฒนาคนเก่า ทำให้เธอรู้สึกสมน้ำหน้าสุพัฒนาอยู่ในใจ และเริ่มคิดถึงภูษิษย์ขึ้นมาอีก มาลินีกำลังเป็นแม่หม้ายเนื้อหอม มีผู้ชายหมายปองเธอหลายคนได้แก่ สุพัฒน์ หลวงชนสาร และ ม.ร.ว.ภาสพงศ์ มาลินีได้ติดตามคณะของสุพัฒน์มาเที่ยวงานวันลาโยที่ลำพูน และพักอยู่กับเจ้าทิพย์คารา ซึ่งเพิ่งเดินทางกลับจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันฉรงศรีก็พาภรรยาและญาติพี่น้องมาพักที่ไร่สุพัฒนา มาลินีบิคนึงไม่ให้ทุกคนรู้ว่าเธอเคยเป็นคนรักของภูษิษย์ ในงานเลี้ยงต้อนรับเจ้าทิพย์คารา มาลินีได้พบกับภูษิษย์และรู้สึกผิดหวังมากที่ภูษิษย์ไม่ได้ให้ความสนใจเกินกว่าคนเคยรู้จักกัน มาลินีก็มเหลจานเมาและเผลอบอกความลับของเธอให้เจ้าทิพย์คารารู เจ้าทิพย์คาราจึงคิดจะใช้มาลินีเป็นเครื่องมือ ทำให้ภูษิษย์และนริศราเข้าใจผิดกัน เพราะเธอก็เคยผิดหวังในตัวภูษิษย์มาก่อน

สุพัฒน์พามาลินีไปเที่ยวไร่สุพัฒนา เมื่อมาลินีพบนริศราก็พูดจาวางท่าว่าเคยเป็นคู่รักของภูษิษย์ทำให้นริศราไม่สบายใจ สุพัฒน์ก็ไม่ชอบใจที่มาลินีทำกิริยาไม่สุภาพและมีเจตนาร้ายต่อครอบครัวของนริศรา โดยเฉพาะเมื่อมาลินีปฏิเสธการแต่งงานกับเขาเพราะมุ่งหวังในตัวภูษิษย์ และต้องการใช้เขาเป็นเครื่องมือเพื่อนำเธอมาไกล่เกลี่ยกับภูษิษย์อีก สุพัฒน์จึงหมกความสนใจในตัวมาลินีทันที นริศราไม่มีโอกาสทำความเข้าใจกับภูษิษย์เพราะยุ่งเรื่องงาน แต่เธอได้ส่งจดหมายถึงวิหวัธเพื่อสอบถามความจริงจากเขา เมื่อมีเวลาวางนริศราได้แล้ว เรื่องมาลินีให้ภูษิษย์ฟัง ภูษิษย์แสดงท่าไม่เชื่อว่ามาลินีจะพูดจาเหลวไหลเช่นนั้นได้ ทำให้นริศรานอยใจที่สามีไม่เชื่อเธอ คิดจะหนีไป แต่โคขาวว่าภูษิษย์ถูกรถชนจึงเลิกล้มความตั้งใจ มาลินีไปเยี่ยมภูษิษย์ที่โรงพยาบาลและแสดงตัวราวกับว่าเธอเป็นภรรยาของภูษิษย์ พ่อและแม่ของเจ้าทิพย์คารารู้สึกไม่ชอบกิริยาท่าทางของมาลินี และได้เห็นว่ามาลินีขาดความเกรงอกเกรงใจคนอื่น จึงชักชวนเจ้าทิพย์คาราในฐานะที่เป็นผู้รับรองมาลินีให้พักอยู่ด้วย เจ้าทิพย์คารารู้สึกผิดและเกิดโท่เถียงกับมาลินี มาลินีจึงออกจากบ้านของเจ้าทิพย์คารา เธอไม่อาจไปพักพิงอยู่กับใครได้ แม้แต่สุพัฒน์เพราะเธอเกิดนึกใจกับเขาเสียแล้ว จึงถือโอกาสไปค้างคืนอยู่เฝ้าใช้

ภุชชย์ที่โรงพยาบาล นริศราทนไม้ไค้ หนักลั้มมากรุงเพทฯ

วิทวัสและสุพัฒนามาเยี่ยมพี่ชาย สุพัฒนาดำมาลินีออกจากโรงพยาบาล มาลินีไปขออาศัยอยู่กับสุพจน์น้องชายของสุพัฒน์ สุพจน์จำต้องช่วยเหลือให้ที่พักอาศัย แก่มาลินีเพราะเห็นแก่ศรีประภาหญิงคนรักซึ่งเป็นน้องสาวของมาลินี ในที่สุดเมื่อไม่มีใครอีกแล้ว มาลินีก็ยอมกลับกรุงเทพฯ พร้อมหลวงชนสาร ซึ่งเดินทางมาลำพูนเพื่อ คัดต่อซื้อชายที่คืน ทั้งที่มาลินีไม่เคยสนใจโยคีหลวงชนสาร ชายสูงอายุมากอนเลย

วิทวัสและณรงค์ช่วยกันตามหานริศรา แต่ไม่พบเพราะเธอแอมไปอาศัย อยู่กับป้าที่บ้านสวน ทำให้ภุชชย์เสียใจมาก ต่อมานริศราได้ข่าวว่าไร่ของเธอถูก พายุพัดเสียหาย ความรักงานและความห่วงใยสามีทำให้นริศราเดินทางกลับไป ลำพูน สามีภรรยาเข้าใจกัน สุพัฒนามองเห็นคุณงามความดีของพี่สะใภ้ และยอม ให้เปลี่ยนชื่อไร่จาก "สุพัฒน์นา" เป็น "ภุชชย์-นริศรา" แทน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รักอันสุนทร

คุณนายเพิ่มมีลูกสาว 2 คนชื่อพรพิศและพัทตร์พริ้ง ส่วนวิภาเป็นเด็กที่มาขออาศัยอยู่ควย และสุภาเป็นเด็กที่คุณนายรับอุปการะเอาไว้ ต่อมาทุกคนต่างมีครอบครัวไปหมด พรพิศมีฐานะดี ส่วนพัทตร์พริ้งได้สามีซึ่งโรคทำให้ครอบครัวยากจน วิภาแต่งงานแล้วไม่มีลูก จึงได้ขอลูกสาวของสุคามาเลี้ยง สุภาเป็นหม้ายสามีตาย เธอมีฐานะยากจนและลูกก็เจ็บออกแฉกเสมอ สุภาเกรงว่าจะเลี้ยงลูกได้ไม่ดีกว่าที่ควร จึงจำใจยกลูกให้วิภาไป โดยได้รับเงินตอบแทนจำนวน 100 ชั่ง เมื่อคุณนายเพิ่มตายสุภาได้อาศัยวิชาการทำผลไม้เชื่อมจากคุณนายเป็นเครื่องมือทำมาหากิน ต่อมาสุภาได้รับเด็กชายวสุ หลานของยายทวดคนรู้จักกันมาเลี้ยงเป็นลูก

10 ปีต่อมา ครอบครัวของวิภามีฐานะดีขึ้นเป็นลำดับ สามีของวิภาได้เป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัด วิภาอบรมพิยะกาลูกของสุภาให้เป็นเด็กหัวสูง ชอบสมาคมกับคนที่มีฐานะดี วิภาเคยพาพิยะคามาเยี่ยมสุภาที่ร้านขายของ พิยะคาไม่รู้ว่าสุภาเป็นแม่ก็คิดว่าสุภาเป็นเพียงแม่ค้ายากจน และพลอยรังเกียจวสุควย วสุรู้ว่าพิยะคาเป็นลูกสาวที่แท้จริงของสุภา แม้จะไม่ชอบนิสัยของเธอแต่เขาก็หวังดีและคอยช่วยเหลือเธอเสมอ เช่นครั้งหนึ่งพิยะคาถูกเพื่อนชายหลอกพาไปโดยมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ วสุก็พาเพื่อนไปช่วยเหลือพาเธอกลับถึงบ้านอย่างปลอดภัย ต่อมาวสุสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่ฝรั่งเศสได้ ทำให้พิยะคาพำนักรับเลี้ยงพิศกับลูกสาวของพรพิศ เธอจึงถูกพ่อบังคับให้ขอโทษที่เคยดูถูกวสุเอาไว้ วสุเคยช่วยชีวิตวินให้รอดพ้นจากการถูกคนร้ายชิงทรัพย์จนตัวเองได้รับบาดเจ็บ ชีวิตวินก็เอ็นดูวสุมาก เพราะทำให้เขาคิดถึงลูกที่เกิดจากฉวีสาวใช้ ชีวิตวินได้ช่วยเหลือวสุในการเตรียมตัวเดินทางไปศึกษาต่อ เมื่อส่งวสุขึ้นเครื่องบินไปแล้วชีวิตวินจึงได้รู้ว่าวสุคือลูกชายของเขาจากการปะติดปะต่อเรื่องราวที่ได้รับฟังจากพรพิศ ชีวิตวินก็ใจมากกลับมาขอบคุณหญิงช้อยผู้เป็นแม่ คุณหญิงช้อยซึ่งกำลังป่วยอยู่ที่ต้นเทียนหัวใจวายตาย หลังจากงานศพ พี่สาวของชีวิตวินได้เข้ามาดูแลวินในชีวิตของเขามาก เขาจึงคิดจะหาแม่บ้านมาดูแลบ้านแทนพี่สาว เพื่อนของชีวิตวินแนะนำให้เขาแต่งงานกับสุภา ชีวิตวินเห็นสมควร เพราะการแต่งงานกับสุภาทำให้เขาได้ลูกชายคืนมา และสุภาเองก็ไม่ต้องสูญเสียลูกที่เธอเลี้ยงมาตั้งแต่เล็กจนโต

ในงานวันเกิดของภัทร์พร ลูกชายของพรพิศ นิยะคาได้รู้ความจริงจากพิมพ์ใจ ลูกสาวของพัทตร์พริ้งว่า เธอเป็นลูกของสุคาแม่ค้าที่เธอเคยตั้งข้อรังเกียจ พิยะคา โกรธที่วิภาบิดมึงความจริง จึงหนีไปหาสุคา สุคาดีใจที่ลูกไม่รังเกียจเธออีก วิภา โกรธที่พิยะคาแสดงกิริยาก้าวร้าวต่อเธอ พร้อมกันนั้นก็เกรงว่าพิยะคาจะรักสุคาแม่ที่แท้จริงมากกว่าตัวเอง วิภาคลายความรักที่มีต่อพิยะคาลง จนพิยะการู้สึกน้อยใจ อย่างไม่รู้ตัวตามสุคาได้ช่วยเหลือให้ลูกสาวได้ไปเรียนต่อยังต่างประเทศโดยทุนของ พ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา และทุนของแม่ที่แท้จริง พิยะคาได้พบวสุที่ต่างประเทศ เธอเปลี่ยนนิสัยได้ไม่คิดครึ่งเกี้ยววสุอีกต่อไป เมื่อธนะวัฒน์เพื่อนชายของพิยะคาขอให้ผู้ใหญ่มาสู่ขอพิยะคาให้แต่งงานกับเขา พิยะคาก็ปฏิเสธเพราะเธอมีคนรักแล้วคือวสุ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สะโกของท่านข้าหลวง

นคากร พันธุ์นราช เป็นลูกชายของข้าหลวงประจำจังหวัดรัตนบุรี เขาเป็นชายหนุ่มโสดอายุ 30 ปี รับราชการในตำแหน่งหัวหน้ากองอยู่ที่กรุงเทพฯ พ่อแม่ของนคากรต้องการให้ลูกชายแต่งงาน แต่นคากรเป็นคนพิถีพิถันในการเลือกหญิงสาวมาเป็นคู่ชีวิต เขามักจะมองเห็นข้อบกพร่องของหญิงสาวแต่ละคนมาบ้าง น้อยบ้าง จึงไม่อาจตัดสินใจได้ หญิงคนแรกที่พ่อและแม่ของนคากรแนะนำคือดวงทิพย์ลูกสาวของเพื่อน นคากรขอให้คุณนายมีวรรณแม่ของเขา เข้ากรุงเทพฯ มาพักที่บ้านของดวงทิพย์เพื่อจะไ้รู้ว่าทำไมเขาจึงไม่เลือกดวงทิพย์ ดวงทิพย์เป็นลูกคนรวย สวย และมีการศึกษาดี แต่มีวรรณพบว่าดวงทิพย์เป็นลูกที่ขาดความกตัญญู พูดยากก้าวร้าว และไม่อ่อนน้อมต่อพ่อแม่ของเธอเอง มีวรรณจึงได้เข้าไปจูกลูกชายที่ขึ้น ต่อมาชลัทเพื่อนของนคากรแนะนำให้เขารู้จักกับแวววิภา ซึ่งเป็นญาติของชลัท แวววิภาเป็นอาจารย์ที่เคร่งครัดเกินไป ชอบสูบบุหรี่ กล่าวพูดในสิ่งที่กุลสตรีไม่ควรพูด และใช้คำแทนชื่อลูกศิษย์ว่า "มัน" ทำให้นคากรไม่ชอบเธอ

นคากรมีโอกาสไปพักผ่อนที่รัตนบุรี ศุภิษร์ลูกสาวของน้าพาเพื่อนชื่อชลธิรา เดินทางไปด้วย ชลธิราเป็นคนสวย แต่มีนิสัยชอบให้ผู้ชาย นคากรจึงเลิกสนใจเธอที่รัตนบุรี นคากรได้พบลูกสาว หลานสาว ของข้าราชการในจังหวัด เช่น มีทนา ผู้ฉลาดเฉลียวเรียนเก่ง แต่นคากรเห็นว่าปมเชื่องของเธอในเรื่องเรียนเก่งทำให้เธอมองเห็นคนอื่นเลวหรือค้อยกว่าไปหมด ส่วนสะไบทิพย์ก็เป็นคนที่ไม่ชวนชวายในการศึกษาต่อหรือการทำงาน มีหน้าซำยังใช้เวลาว่างในการเล่นไพ่ นคากรจึงไม่คิดที่จะสนใจหญิงสาวทั้งสองคนอีก ในระหว่างที่เขาเดินทางกลับกรุงเทพฯ นคากรพบพิมพ์สุรีย์เพื่อนนักเรียนเก่าซึ่งยังเป็นโสดอยู่ จากการสนทนากันทำให้นคากรรู้ว่าเธอเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียวมากจนไม่มีใครอยากแต่งงานกับเธอ รวมทั้งเขาเองด้วย

ต่อมา นคากรได้รู้จักนิครชณี หญิงสาวที่สวยงาม มีเสน่ห์ ฉลาดทันคน และทำงานเก่ง เธอมีร้านตัดเสื้อผ้าซึ่งมีชื่อเสียงมาก นคากรชื่นชมในความสวยและความสามารถของนิครชณี แต่คนที่เขาสนใจกลับเป็นกอลอยใจช่างตัดเสื้อฝีมือของนิครชณี กอลอยใจมาจากครอบครัวที่มีฐานะไม่สู้ดี ที่บ้านของเธอเปิดทำเป็นหอพักนักศึกษาด้วย นคากรไม่สนใจเรื่องฐานะ เพราะกอลอยใจมีความงามเรียบร้อยและสงบเสงี่ยมถูกใจเขามาก

นคกรติดต่อกับกลอยใจอยู่ระยะหนึ่ง และเกือบตัดสินใจแต่งงานกับเธอจนกระทั่ง
 เพิ่มพูนนักศึกษาชายที่เข้าหอพักของกลอยใจอยู่มากกว่าเขารักอยู่กับกลอยใจ และ
 ขณะนี้เธอมีท้องกับเขาได้ 2 เดือนแล้ว นคกรเสียใจมากเขากลายเป็นคนซึมเศร้า
 ไม่ได้สนใจแม้แต่เรื่องที่แม่ของเขาส่งคนมาฝึกงานแทนป้าเหิงยัมแม่บ้านคนเก่า นคกร
 เริ่มรู้สึกว่าบ้านของเขาสะอาดและมีระเบียบเรียบร้อย ข้าวของเครื่องใช้ในบ้านได้รับการ
 การดูแลและจัดเป็ลี่ยนใหม่ให้สวยงามน่าดู แสงถึงรสนิยมนของผู้จัด นคกรไม่มีโอกาส
 ได้พบแม่แป้นแม่บ้านคนใหม่ของเขา เพราะเธอทำงานแบบเข้าไปเย็นกลับ คิดว่าเธอ
 คงมีสภาพไม่แตกต่างจากคนใช้ธรรมดาทั่วไป ความสงสัยทำให้นคกรแอบกลับมากู
 หน้าแม่แป้นในเวลากลางวันขณะที่แม่แป้นทำงานบ้านอยู่ เขาพบว่าแม่แป้นหรือประอรนุช
 เป็นหญิงสาวสวย เรียบร้อย พุคจาฉลาดแหลมคม นอกเหนือจากคุณสมบัติในการเป็น
 แม่บ้านแม่เรือนอย่างเพียบพร้อมสมบูรณ์ เขาคงสนใจแต่งงานกับประอรนุช ซึ่งเป็น
 หญิงสาวที่พ่อและแม่ของเขาพอใจอยู่ก่อนแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมอมักพงศ์ (2514)

หมอมักพงศ์เป็นลูกชายของหลวงภักดีภูวนาทกับคุณนายพักตร์ แม่ของมักพงศ์ตายตั้งแต่เขายังเล็ก ๆ หลวงภักดีภูวนาทได้คุณนายจรรยาเป็นภรรยา คุณนายเลี้ยงคุณมักพงศ์ต่อมาจนแม่หลวงภักดีภูวนาทเสียชีวิตแล้วก็ยังส่งเสียให้เขาเรียนแพทย์จนสำเร็จ มักพงศ์ทดแทนบุญคุณโดยการส่งเสียน้อง ๆ ลูกของคุณนายให้เรียนต่อจรรยาพี่น้องชายได้เรียนต่อต่างประเทศ และวรรณีภานองสาวเรียนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ น้อง ๆ ไม่ค่อยรักมักพงศ์ แต่คุณนายรักและเอาใจใส่มักพงศ์ราวกับลูกแท้ ๆ ภาระเรื่องครอบครัวทำให้มักพงศ์ไม่ยอมซื้อรถไว้ใช้ และไม่ยอมแต่งงาน มักพงศ์เคยรักษาแม่ของนพคุณ ทำให้เขาและเธอได้ใกล้ชิดกัน มักพงศ์เคยร้องเพลงไทยเดิมออกรายการโทรทัศน์ ทำให้คุณนิยมชมชอบมักพงศ์มาก นพคุณได้แนะนำให้มักพงศ์รู้จักกับพรรชนีซึ่งเป็นญาติของเธอ พรรชนีแม่จะร่ำรวยมหาศาล แต่ก็ไม่อาจจูงใจให้มักพงศ์หลงใหลเธอได้ เมื่อเป็นเช่นนี้พรรชนีจึงทำเป็นไม่ชอบมักพงศ์ ทั้งที่แอมรักเขาอยู่ในใจ

จรรยาพี่น้องกลับจากต่างประเทศทั้งที่ยังเรียนไม่สำเร็จ เขาคิดคามนรีนุชซึ่งจบวิชาอนุบาลกลับมากับความรัก นรีนุชเป็นน้องสาวคนละแม่กับพรรชนี เธอถูกพี่สาวกักกันให้อยู่แต่ในบ้าน นรีนุชจึงคิดหนีที่จะหางานทำ มักพงศ์ฝากน้องชายให้ทำงานในบริษัทของนพคุณ นพคุณเอาใจใส่จรรยาพี่น้องและพยายามช่วยให้เขาเป็นคนดี ทั้งสองสนิทสนมกันจนกลายเป็นความรัก จรรยาพี่น้องนั้นนึกหวังจากนรีนุช ส่วนนพคุณเคยรักมักพงศ์ แต่มักพงศ์เห็นว่าเธอร่ำรวยกว่าเขามากจึงไม่กล้าสานต่อความสัมพันธ์ระหว่างเขาและเธออีกต่อไป

สุนนมาลย์มาขอให้มักพงศ์ทำแท้งให้เธอ เขาปฏิเสธ สุนนมาลย์จึงไปกระโดดน้ำตาย ทำให้มักพงศ์รู้สึกเสียใจมาก สุพร เป็นผู้ชายที่ทำให้สุนนมาลย์คิดสั้น แต่เขาพยายามปรักปรำว่ามักพงศ์เป็นศัลยกรรมสำคัญ คู่หมั้นภรรยาของสุพรได้มาถามความจริงจากมักพงศ์ เธอต้องการฆ่าสามีเพราะเขาเป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข มักพงศ์ขอร้องให้เธอเห็นแก่ลูก คู่หมั้นจึงได้คิด นอกจากสุนนมาลย์แล้ว มักพงศ์ยังได้พยายามช่วยเหลือนายโสมให้เลิกคัมहेล้า แต่ไม่สำเร็จ นายโสมตายเพราะเหล้าในที่สุดทำให้มักพงศ์เสียใจมากยิ่งขึ้น มักพงศ์ช่วยให้นรีนุชได้งานทำ

เป็นครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลของคุณหญิงบุรินทร์ ทำให้พรชนี้ไม่พอใจ เธออิจฉาที่น้องสาวมีงานทำและมีผู้อุปการะ และยังอิจฉาที่นพคุณจะหมั้นกับจรรยาพันธ์ ภักพงค์เอาใจใส่ช่วยเหลือน้อง ๆ จนลืมตัวเอง เขาคงจะช่วยปลดเปลื้องหนี้สินที่จรรยาพันธ์สร้างขึ้นเพียงเพื่อจะได้ซื้อแหวนเพชรมาหมั้นนพคุณ จรรยาพันธ์รู้สึกละอายใจจึงนำรถยนต์ที่เขานำเข้ามาค้ายจากต่างประเทศออกขายได้เงินมาชำระหนี้ และแบ่งเงินส่วนหนึ่งไปผ่อนรถยนต์มาให้ภักพงค์ใช้ ส่วนวรรณภาภักอยู่กับรุ่ง เทพราช นักร้องเพลงลูกทุ่ง แต่ไม่อาจแต่งงานกันได้เพราะระดับการศึกษาแตกต่างกันมาก ภักพงค์รู้สึกเห็นใจน้องสาวมาก เขาคอยปลอบโยนและเป็นที่ยกย่องที่ติของเขามาตลอด ในที่สุดวรรณภาภักก็ตัดสินใจรับหมั้นประสพญาติของนพคุณและศรัทธาใจจากรุ่ง เทพราช โดยเด็กชายน

คุณหญิงบุรินทร์พยายามชักนำให้ภักพงค์ชอบกับรินุช แต่ภักพงค์ก็ลังเลใจจนถูกนพคุณต่อว่าที่เขาขาดความเชื่อมั่นจนกระทั่งกำลังจะปล่อยรินุชไปเช่นที่เคยปล่อยเขามาคนหนึ่งแล้ว ภักพงค์เริ่มคิดได้ เขารู้ว่ารินุชรักเขาจริงแท้ก็เกือบจะสายเกินไป เพราะมีผู้อื่นมาสู่ขอรินุช แต่รินุชปฏิเสธ เธอสัญญาว่าจะรอภักพงค์ แม้ว่าเขาจะต้องไปเป็นแพทย์อาสาออกไปทำงานในชนบท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางบุญศิริ ภิญโญอินันท์ เกิดเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2498 ที่จังหวัด
สมุทรสาคร สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จาก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2519 และเข้าศึกษา
ต่อที่ บัณฑิตวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523.

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย